

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉZSI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k. (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A lélekarang.

Budapest, október 25.

(v.) A közjogi kiegyezés haláltusáját hirdették ma ismét a képviselőházban. A közjogi ellenzék megragadta a lélekarang közelébe s idegesen cibálgatta azt. Ebben még semmi hiba nincsen. De a függetlenségi párt tovább is ment. Megtámadta Széll Kálmánt, amiért még nem tépte ki törvénykönyvünk-ből az 1867: XII-ik törvényeket; s kivételte a kormánytól, hogy szakítsa szét tüstént a közjogi kapcsolatot. Ez a pont az, ahol a hiba megesett. Még pedig szarvashiba, a legvaskosabb fajtaból való.

Hogy a közjogi kiegyezés valami nagyon erős lábón állana, azt bizony mi sem mondjuk. Megengedjük, hogy beteg; sőt azt sem tagadjuk, hogy nagyon beteg. Mi úgy látjuk, hogy féloldali benuáltásban szenved, ami nemcsak kellemetlen állapot, hanem talán veszedelmes is. Am a szélsőbal komorabb diagnózist csinál. Szerinte nem féloldali benuáltás ez, hanem tökéletes agónia. Tegyük fel a vita kedvéért, hogy neki van igaza. Mi következnek vajjon a közjogi kiegyezés haláltusájából? Az-e, hogy Magyarország türelmetlensége fölverje a halálos ágynak a gázos csöndjét? Az-e, hogy a mi nemzetünk nógassa a haldoklót, hogy ugyan sziveskedjék már valahára kimulni? Avagy tán az-e, hogy ragadjuk kézbe a kurucpolitika karját s kollintsuk vele főbe azt, akinek ugyanis meg vannak már számlálva a percei? A szélsőbal nem mondja, hogy ő úgy járna el, ha az ő kezében volna a kormányhatalom; de mégis indulatosan nekitámad Széll Kálmánnak, amiért nem ezt a procedurát alkalmazta. Vajjon mit bizonyít ez? Nyilvánvalóan azt, hogy maga a közjogi ellenzék sem bízik valami erősen a maga diagnózisában. Ha azt hinné valóban, hogy menthetetlenül el van veszve az osztrák alkotmányosság és

vele a dualizmus, akkor türtöztetné magát s nyugodtan szemlélne az amugy is feltartózatlanul enyészett haladó munkáját. De a szélsőbal nem nyugodt, hanem ideges. Maga is még csak haldoklásról beszél, s már is sürgeti a temetést. Ugy látszik, lehetségesnek tartja még a gyógyulást; s nehogy ez bekövetkezzék, arra unszolja a miniszterelnököt, hogy legyen szives a kiegyezést brevi manu agyonütni.

Széll Kálmán ma mesteri dialektikával utasította vissza ezt a bolondos inszINUÁCIÓT. A törvény törvény marad, ha haldoklik is. S a haldokló törvény is számot tart ugyanolyan kíméletlen kegyeletre, mint a halódó ember: az agóniát nem szokás gyilkosság utján rövidebbre szabni. Azonkívül nincs is semmi bizonyíték arra, hogy a közjogi kiegyezés csakugyan az utolsó óráit éli. Ausztriában eddig csak a parlament működése benuált meg, de még nem szakadt el az alkotmányos élet folytonossága. A parlament egy része az erőszak fegyvereivel meghusított a törvényhozás munkaképességét: annyi történt, sem több, sem kevesebb. De a parlamentarizmus intézménye még fennáll. És megvan az uralkodóban az eltökélt akarat a megbenuált törvényhozási szervezet munkaképességének helyreállítására. A császár hazaküldte az obstruáló parlamentet, de nem törölte el a parlamentarizmust; sőt tartózkodott attól is, hogy valamely más alkotmányt oktrojáljon, amely törvénytelen uton hozhatna létre munkabíró törvényhozást. Azzal, hogy a régi parlament feloszlása után azonnal elrendelte az új választásokat, a korona a legkorrektebb alkotmányos állápontra helyezkedett. *Felülről* tehát megvan még Ausztriában az a teljes és valódi alkotmányosság, amelyet a közjogi kiegyezés követel. Hát *alulról* vajjon mi történik? A választási mozgalom az egész vonalon megindult. Ausztriának minden tartományában folyik a kortesmunka s a lázas

készülődés egy példátlan hevességű küzdelemre. Egyetlen kerülete sem akad Ausztriának, amely kijelentette volna, hogy nem akar választani; a választóközönség mindenütt gyakorolni fogja alkotmányos jogait. *A teljes és valódi alkotmányosság* megvan tehát *fent* épp úgy, mint *lent*, a *koronában* is, a *választókban* is. Baj és zavar csupán középpútt mutatkozik: magában a parlamentben.

Komoly jelenség ez is; de a közjogi kiegyezés katasztrófája ebből a bajból nem fakadhat. A dualizmus összeomlása csak két esetben állana be: ha vagy a korona törölné el az alkotmányosságot, vagy a választók sztrájkja mondaná ki, hogy a nép nem kér többé a parlamentarizmusból. Bármelyike álljon be e két esetnek, az 1867: XII. törvények tüstént erejét veszti s ekkor megszűnnek a közös intézmények és Magyarország visszakapja önálló intézkedési jogát a hadügy és külügy jogterületén és. Am ha az új parlament működését ismét meghusítja az obstrukció, ez még nem jelentené az osztrák alkotmányosság megszűnését. Hanem jelentene csupán egy hosszabb vagy rövidebb ideig tartó zavart, amelynek tartama alatt Magyarország a maga önálló törvényhozási szuverénitásának jogkörében gondoskodna a pragmatika szankcióban elvállalt kötelezettségek teljesítésének mikéntjéről. Hogy milyen természetűek lennének ezek az intézkedések, arról még korai volna beszélni. Széll Kálmán ma kijelentette, hogy őt ez az eshetőség is készen találja s a kormány tisztában van, mit kell majd ily esetben az uralkodónak és a nemzetnek ajánlania.

A közjogi ellenzékől persze nem várjuk, hogy *bizék* meg Széll Kálmán közjogi lelkiismeretességében. A nemzet tulnyomó többségének azonban megvan ez a bizodalma, amelyre Széll Kálmán teljesen rá is szolgált egész államférfiúi és kormányzati működésé-

T Á R C A.

Nyíri csend.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Krúdy Gyula.

Délelőtt deres és mogorva sivatagon utaztunk. Messze, a szemhatáron lápok és nádak siksági vizet jelentettek, néhol esenővész nyíra, mely ábrándos ezüstleveleit már elhullajította, fűtült a szélben. A hangtalan tájon fekete madarak kiáltva röpültek keresztül, az urasági hintó négy zömök lovával egyhangu tempóban gurult a kanyargós, sáros országúton. Valami mély, névtelen bánat lakik ez ősi tájon, amit megtalálni sehol se lehet máshol, csak itt a néptelen ős-vidéken, ahol egymástól nagy távolságokban alusznak a falvak. Késő október van, az ég szürke szemfedője komor bánattal utazó esőfelhőivel fekete nyirkos földre borul. Ez időben a halmos, kopasz földből kijönnek a nedvek. Am a kora őszi szél hangos vadvizet most magányosan és lombán rezdülnek meg barna hullámaikkal a nyargaló szélben. Késő őszi van, erdők-mezők madarai a falvakba költöztek, rőt-barna mezőn halgatag varjak gondolkozva sétálgatnak. Nyár golyát szivringató kelepészükkel, föld leányai színes szoknyáikkal és nótáikkal — hova lettek? Az ős lakik itt, — itt lakik, itt lakik, nyulászó vadász esaholó kopóival sietve megy a tájon keresztül.

Az országút mellett jegenye- királyok jelennek meg. Négyen voltak és szabályos négyzetben álltak körül a sárgafalu kuriát, amely duledező kapubálványával, tágas nagy udvarával az országútra nézett. Eppen olyan volt ez a régi ház,

mint valamennyi ezen a tájon. Konyhakertjében szomorú tehénke rágta a dudrát, a zsindeletőre vén diófa száraz ága ráborult az udvar felől. Zsalugáteres ablakai lehunyt szemek, eresze alatt fázékony tyukok tollászkoznak. Ha behunyod a szemed, elképzeltetted, hogy egyszer a zsindeletető zömök kéményei füstölögtek, és a kőbálványok között vidám vendégek jöttek messzejáró hintókora vendégségére. Ma Birta Mária lakik itt, utolsó hajléka egy régi, nagy családnak. Menjünk be hozzá.

Egy lompos vén komondor rekedten ugatott a kapu mögött. Az ugatásra ráncosképi szolgáló jött elő valahonnan. Ferde ujjal rajta minden; válla, arca feloldala meredt, még kék szoknyája is hosszabb volt az egyik oldalán, mint a másikon. Utitársam, a mérnök járatos volt a házban.

Rákiáltott a esudálkozó némberrre:

— Lidi, itthon van a kisasszony?

Lidi nehezen tért magához esudálkozásából. (Hogy vendégek jöttek a házhoz!) Aztán rákiáltott a vén komondorra:

— Hallgass, számár, nem ismered a tekintetes urat?

Az ő beesett szemével figyelmesen nézett Lidire, aztán sántikálva elkullogott a szin felé, de menés közben néhányszor visszanezett: igazán nem ismerte meg a tekintetes urat?

Lidi ekkor a tornára ment és folyton reánk függesztve apró szurokszerű szemét, kiáltozott:

— Kisasszony! Kisasszony! Tessék csak kijönni!

A házból kistermetű, fehérhajú nő gyors lépésekkel kijött.

— Mi az? kérdezte élénken.

— Mi vagyunk itt kedves hugom Mariska, — szolt a mérnök.

A mérnök, Müller János, lehetett jó negyvenes, pirosproszgás arcu férfi, vidám és egészséges, mint egy falusi borz, Mariska hugomnak fehér-piros arca volt ugyan, de haja ősz volt, mint a most leesejt hó. Csak fekete szemei ragyogtak az élénkségtől, mert kissé süket volt Mariska.

— Isten hozott, — szolt Mariska kisasszony. — Jertek be. Erre jártatok, ugy-e? Es azt gondoltátok: ej, nézzük meg a szegény Mariskát, mit csinál! Hát nagyon jó időben jöttetek, mert most éppen nincs semmi különösebb dolgom. A befözéseken már tul vagyok... Tudjátok, hogy három évről is van paradicsomom?

Bementünk a házba.

Ah, különös ház ez asszonyi ház! Ezekben a szobákban már egy emberöltő óta nem hányt meg férfi teste. Leány lakott itt mindig, asszonyi illatok, asszonyi sajátságokkal volt teli minden. Keresnél ódon és kényelmes bőségeket, amelyek régi kuriákban a eszerpályha mellett, vagy az ablakmélyedésben állnak, keresnél pipatőrümot, amely átható dohos szagával karakterizálja az egész házat, keresnél barna szilvörümos üveget a pohárszéken, vagy pohos eszerpáncosót az új borral, — de nem találz. Hórhorgas lábú varróasztalka áll az ablakközben, diófából faragták tén száz év előtt, sok asszonyi szemek, temetőben immár elporladt szép fejek hajoltak egykor gondolkozva az asztalka lapja fölé; szerelmes ábrándokat nem érzél-e, ha apró fiókjaira tekintesz? Ki ne huzd valahogy a bezárt fiókot. Nagyatyád pecesét levélkéjét ha olvasnád, amit egykor e ház szép leányához küldött, nem sárnál-e, nem nevetnél-e a mult idővel elvesztett forró érzelmeken? Ez almariumon ragyognak a zöld gyümölcsös tálak és az ó-ézüstből való eukortartó, aminek nádmezes gyomrát egykor kulesesal zár-

vel. De akár bizik a közjogi ellenzék, akár nem, egy tanácsot mégis adunk neki. Ne hallgasson arra a függetlenségi párti képviselőre, aki ma a cseh közjogi aspirációinak kielégítéséről lelkes, csaknem fanatikus hangon beszélt a magyar parlamentben. Nagyon együgyű politikai kontárkodás az, amely a cseh közjogi érvényesülését összhangban lévőnek látja a magyar nemzeti egység érdekeivel s a magyar állam létérdekeivel. A trializmus csak kezdete volna Magyarország felbomlásának, mert a lajtántuli szlávság politikai tulsulya a mi hazánkban is szervezett támadó hadjáratra serkentené s e romboló munkájukban minden módon támogatná a magunk nemzetiségeit. Ez okból is nagy jelentőségű eseménynek tartjuk Széll Kálmán mai beszédét, amely meg fogja edzeni a magyar nemzetet abban a meggyőződésében, hogy „a közjogi kiegyezés nagy motívumai és céljai azonosak az ország állami érdekeivel és jogaival.”

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, október 25.

A mai ülésből ki kell hasítani a vitát, ami ugyan fölöttébb érdekes volt, de pikantériában még sem vetekedhetett azokkal a bájos incidensekkel, melyek az ülésnek külön szint adtak.

A krónikás tehát becsinátot kér, ha két fejezetre szakítja ma bevezetését.

(A vita.)

Igazság szerint a vita künn a folyosón indult meg. De ott még csak arról folyt a vita, hogy mekkora lesz a vita. Hosszu? Rövid? Egy napos? Két napos? Mert a szélsőbal sejtetett valami prognózist, mintha a kvótadöntésből s a honvédség kirendeléséből vihart is lehetne fujni. A sajtója ugy is beszélt erről a mai napról, hogy viharos lesz.

Az első jelek nem is voltak kedvezők. Az emberek suttozva adták tovább:

— Kossuth Ferenc beteg is bejött... No, hogy Komjáthy nem hiányzik, azon csudálkozni sem lehet... Tóth János se maradtat el, hiszen katonai dolgokban ő most a szakértő... De még Csávolszky Lajos is paksamétát szorongat! Hó, mi ez? Csak nem akar beszélni? Hiszen ugy festene a rémesen hosszú hallgatás után, mintha Rip van Winkle jönne vissza a hegyek közül...

De aztán feltűnt a folyosó homályában a

ták el pákosztos eseléd elől, tompa fényvel néz le az almárium tetejéről. A szélesbátu szekrényekből valami gyöngéren lágy illat szivárog ki: levendula ez, vagy chypre? Minden illat, ami régi asszonyi lakásokban található.

Mariska hugom bevezetett a szobába. Nagyon szives volt és sokat beszélt:

— Be jól tettétek! Már majd meghalok a magányosságtól, pedig tudjátok, azelőtt, míg fiatalabb voltam, ugy bolondult utánam a férfinépség, mint a legyek a mézre. Farsang napjait egyhuzamban keresztül táncoltam. Szép világ volt, szép világ volt... Ha megöregedtel, új a sutba, és hallgass. De ebédre itt maradtok?

Mariska hugom sebeseen járt fel-alá a szobában. Egy lomha nagy cica ebédt fel a divány sarkában és felnyitotta a szemét:

— Barátném, ne alkalmatlankodj! — kiáltott Mariska és elhessegette a dörgölődő cicát.

— Lássátok, ez a barátném! mást nem ismerek a lányok közül. Akik voltak, azok férjhez mentek, a mostaniaknak pedig férfiakon jár folyton az eszük. Ugyan ki törődnek az ilyen elsavanyodott kisasszonyokkal?

Mariska, miután dél felé járt az idő, komplementet csinált és eltűnt a szobából.

— Az ebéd végett megyek. Mulassatok addig!

Mig Mariska odakünn járt, megkérdeztem a mérnököt, hogy miért maradt leány Mariska.

Müller János nyújtózkodott és felpödrölte barna bajuszát:

— Az ördög tudja! Bolond volt egész életében: fantaszta, barátom, fantaszta! Azt mondják, szép lány volt, de nem tetszett neki senki. Abban az időben, mikor ő hajdon sorba jutott, Svarecberg dragonyosok feküdtek ezen a vidéken. Igen vidám, mulatós katonák voltak, csupa főrangú ember volt a tisztikarban. Egy kapitány, valami gróf tette a szépet Mariskának. Mondják, hogy

honvédelmi miniszter daliás alakja s valami különös történt. Kossuth is elébe ment, Komjáthy is elébe ment, Tóth János is elébe ment, s megannyian olyan mosolygó arccal szegődtek a kíséretébe, mintha menyasszonyt kísérenének. S akkor a folyosó arca is földért. No ezek nem ugy viselkednek, hogy vihart lehessen belőle jósnól! Hiszen jóformán udvarolnak a miniszternek.

S a csoportból kihallzott a miniszter vidám szava:

— Megesztek? Allok elébe!

Egyébként pedig vidáman beszélgettek el a folyosón, míg a villamos csengő meg nem szólalt. Akkor aztán betódult a folyosó népe a terembe. Kezddök a esata. Lássuk, mi lesz? S zsongva töltötték meg a padokat, miatt az elnöki bejelentéseknek vége szakadt. Közben megérkezett a miniszterelnök is. Az elnök jelezte, hogy a kvótadöntés van soron és szólásra emelkedett Komjáthy Béla. Beszélt is, de éppen olyan esőndesen, mint máskor, csak nem olyan hosszasan, mint máskor. (Egyetlen arcon so látszott miatta harag.) Aztán csakugyan fölemelkedett Csávolszky Lajos és csudalatos találkozása a véletlennek: ő, a parlament Rip van Winkleje, első beszédében — Széll Kálmánt mondta Rip van Winklenek. Miért? Hogyan? Csuda és rejtély marad. De az is bizonyos, hogy más csudák is találtattak a Csávolszky beszédében, mely ugy hangzott, mintha husz esztendővel ezelőtt készült volna. Még mindig a dualizmus kérdését bolygatta és legelőről. Valaki azt mondta rá a háta mögött:

— Ez az egyetlen újságíró, aki azzal kelt feltűnést, hogy milyen kevéssé — aktuális.

Már Polónyi Géza óvakodott régi dolgok bolygatásától s az ő beszéde egészen olyan volt, mint bizonyos tudósok értekezése, mely vége végig ilyenformán megy: „a kvótadöntés, melyről már nyilatkoztam, nem alkotmányos és nem törvényes, amint annak bizonyítékait már a tavasszal kifejtettem s olyan következtetéseket lesznek, amiket más alkalommal szintén bővebben jeleztem...” Szóval csak azért beszélt, hogy a régi eset újabb kiadásánál hivatkozzék rá, hogy ugy sem mondhatna újat.

Mégis Széll Kálmán miniszterelnök mindenre megadta a választ, régi dolgokra és ujakra. Legelősebben és legelősebben Csávolszky Lajosnak, akinek egyik Bismarck-anekdotája fegyverré vált a miniszterelnök kezében — Csávolszky ellen. Mert ha Csávolszky azzal dicsérte a Bismarck komoly felelősség-érzetét, hogy állandóan pisztolyt hordott magánál, amelyikkel megbüntesse magát, ha az ő nagy politikai játszma nem ütne

volt köztük valami, mert mikor a dragonyosok tovább mentek, Mariska bánatba merült. Apja, anyja meghalt, egyedül maradt a gazdaságban, ami azóta asszonykézben züllik, fogy, mint a holdvilág... Mariska nem törődik semmivel, senkivel, él, mert nem tehet egyebet. Távoli rokonai annyi ezüst-késztséget öröklölnek utána, amennyit még álmukban se láttak.

A mérnök a keskeny hátu széken kényelmetlenül érezte magát. Nyújtózott jobbra-balra, aztán egyszerre elaludt.

Mariska egyszerre bejött a szobába.

— Elaludtál, fiam? rebegte megilletődve Mariska, a mérnökre tekintve, aztán óvatosan rázogatni kezdte a vállát. János felébredt és körülnézett.

— Kész az ebéd, gyertek! — mondá Mariska.

Vékonyra szeletelt vadpecsenye után cukros süteményt hozott a vén szolgálo. Sovány ebéd volt, szinte szomorú. A befűttes üvegek tucatszámra vonultak fel. Müller János szomorkásan nézett a néniére.

— Borod nines, hugom?

— Nines fiam, nálam nem dorbézolnak. Lában eladok mindent. Minek nekem? Tudod, kétszáz forint kiadásom sines egy esztendőben. Ha ruha nem kellene, olesőbban is megélnék.

Ebéd után a klavirhoz ült Mariska. Elmerengve lapozgatótt a kották között, közben halk hangon beszélt:

— Régen nem zongoráztam, de a ti kedvetekért mindent megteszek. Husz esztendőben alig jön vendég a portámra.

Megnyomta a sárga billentyűket és hosszú melódiába kezdett. A ferde Lidi fekete kávét hordott fel, Müller busan lehorgaszította a fejét.

— Hugom, a Svarecbergnek indulóját tudod még? — kérde.

Mariska nevetni kezdett.

— Hogyne? Akarod?

A billentyűkbe csapott és amint játszott,

be: Széll Kálmán önérettel hivatkozhatott a maga politikai multjára, hogy ő is eléggé komolyan vette a felelősséget. És veszi most is. Mert tudott lemondani és ha ugy fordulna a sor, ma sem venné könnyebben a felelősséget.

Ezt a visszafordított fegyvert megtapsolta az egész Ház.

De politikai és kivált közjogi részében is rendkívül hatásos volt a miniszterelnök mai beszéde. S mikor a jutalmazó eljenzés multával Pichler Győző azzal szeretete volna kikezdeni a miniszterelnök nagy sikerét, hogy Széll Kálmán előbb azért kapott dicséretet, mert az uralkodónak csak felesztendő kvótadöntést ajánlott, most pedig az egész esztendő döntésért is beszedi az elismerést, holott ilyenformán a Reichsrath esetleg még januárban is hiába találná meg a jobbik esztét: — Széll Kálmán általános eljenzés és derűlttség közben köszönte meg Pichlernek ezt a nem várt dicséretet, mert hiszen az egész esztendő döntés helyességét mi sem igazolja jobban, mint az a körülmény, hogy a Reichsrath éppen csak január után találhatja már meg a jobbik esztét. S mi lett volna addig? Csak baj, zavar és újabb döntés szüksége. Így pedig megvan a jobbra az idő is, az alkalom is.

Nagy hatása volt a miniszterelnök két felszólalásának s utána a Ház tulnyomó többsége tudomásul is vette a kvótadöntésre vonatkozó átiratot.

De ott volt még a másik szirt: a honvédségnek a galiciái hadgyakorlatokra való kirendelése. Megye-e az is olyan simán? Vajjon? Hát még sokkal simábban ment. Az egyetlen Tóth János beszélt ellene s hogy miképpen, az kitétszik a báró Fejérváry Géza szavaiból. Azt mondta a miniszter:

— Meghajlok a Tóth János beszéde előtt, mert látom, mekkora fáradtságba került az érvelés...

S ugy is volt. Amit viharnak szántak, esőndes mosolygást okozott csak. És a t. Ház gráciájában még sokkal előbbre került a honvédelmi miniszter, akinek mindig megvan a jó kedve, az ötlete, az argumentuma.

Azontul pedig már csak Molnár János sürgős interpellációja volt hátra a néppárt székelyföldi népgyűlései tárgyában. S erre Széll Kálmán miniszterelnök nagyon önértetesen s nagyon korrektül adta meg a választ.

De itt már egyéb is történt, ami azonban a második fejezetbe vág...

(Pikantériák.)

Kettő is volt. Az egyiknek hőse szélbali: illő tehát, hogy a másodikiké kormánypartí legyen.

egyszerre könnyek szivárogtak végig az arcán. A billentyűket verte és mindig jobban sirt.

Az ajtón halk kopogtatás hallatszott. Egy molyette vén zöld dolmány és egy hófehér férfifő nyomult be az ajtón.

Mariska felugrott.

— Isten hozta, Pál ur! Be jól tette, hogy eljött. Eppen magán gondolkodtam.

A hófehér Pál ur — szomszéd komposzszesszor, aki nemrég özvegyi sorsba jutott és unalmában delutánonként meglátogatta Mariskát — szertartásosan meghajtotta magát. Sapkáját hóna alatt tartotta és hódolattal járult közelebb a klavirhoz.

— Az indulót tetszik? — kérde szomoruan.

— Igen, Pál ur, felelt élénken Mariska. Üljön közelebb. Mit csinált azóta, hogy nem láttam?

Pál ur köhintott.

— Szomorkodom, kisasszony. Mit csinálhatnék? Szomorkodom.

Müller János titokban intett. A hófehér Pál urat néztem kopott zöld dolmányában és sárga szakállával, amint odaadással hajolt előre a klavir fölé és amint halkán mondá: „Nagyon szép, nagyon szép. Hát hogy van, Mariska?” És a fehér haju leányt is néztem, amint fehér oreáját Pál ur felé fordítá és felelt: „Szeretném, ha maga is játszana valami zenét, legalább együtt játszanánk!”

* * *

Alkonyodott és tovább utaztunk.

Köd járt a tájon és a lápban, amit megközelítettünk, lidércfények táncoltak. Csened volt, nyirségi esőnd. A faluk aluszak körül, az urilakokban körös-körül a Svarecberg-induló játszótt klaviron.

Ez a parlamenti egyensúly kérdése. Ambár öszintén szólva: a pálmát inkább a kormánypárti pikantériának kell nyújtani.

De menjünk sorban, rendben.

... Hát úgy volt, hogy *Perczel* Dezső egyszerre csak szimatolni kezdett s jobbra is fordult, balra is fordult, valahol csak jegyzőt látott.

— Itt ég valami!

A jegyzők felugráltak, megnézték a szövegfüggönyöket, még a vászonnál való angyalokat is, de tüzet nem találtak.

— *De már füstöl is!* — szólt ijedten *Perczel* Dezső s majdnem felugrott.

A völgy mélyéből csakugyan vékony füstfelhők emelkedtek, mintha csak átetsző lilaszín fátlyaklat dobálna valaki a szélsőbalról a szélső jobb felé. Az elnöki dobogóról minden szem a völgynek fordult. Már szinte úgy volt, hogy az elnök közbeszenget a szónoknak. Hiszen itt a veszedelem.

S egyszerre nevetés áradt el a völgyön. És nevető képviselők tuszkoltak kifelé valakit.

— — — *György Elek* volt, aki *szórakozottságában egy szivarral sétált be a folyosóra s vígan füstölt tovább, éppen az elnöki dobogó alatt...*

A másik pikáns incidens az ülés vége felé játszódott le, Molnár apát sürgős interpellációja alatt.

De ez olyan édes incidens volt: párjára is csak egyre emlékeznek a parlamentben. De azok is régi emberek. A szereplői is meghaltak már. Az igazi hőse: *Krajcsik* volt, (de nem a mi *Ferencc*nk), később nyitrai főszentelt püspök. Szikár ember volt s az úgy tudott volna csak akkorát szólni, hogy ő is meghallja. Egyébként nagyon kedves, rokonszenves ember volt s a t. Ház nagyon szerette. Hát vele történt meg egyszer, hogy besétál a tanácsterembe s egészen el van merülve valami levél olvasásába, amit menetközben is bátran tehetett, mert őt ugyan a szónok csöppet se zavarta. Töle ugyan kiálthatott. Ő csak olvasott s nyilván sietős is volt, mert válaszolni is akart a levélre. Ezért le is ült, de nem a maga helyére, (ami nem kötelező), hanem a *honvédelmi miniszter bársonyszékébe*, (ami egy kicsit szokatlan.)

A t. Ház mosolygott a szórakozottságán. *Krajcsik* nem vett róla tudomást. Belefogott a levélírásba s irta nyugodtan, mosolyogva. A t. Ház nevetett, hangosan nevetett. Mit se hallott belőle *Krajcsik* és a levél alá pöndörítette aláírását. A t. Ház vonaglott a kacagástól, a szónok is kacagott, az elnök is kacagott, nyilván az angyalok is kacagtak: — *Krajcsik* erről se tudott és csöndes mosolygással dugta borítékba a kész levelet. Még meg is cimezte, aztán mérlegelte a kezében, hogy nem-e nehéz a levél, megnézte, hogy igazán jól cimezte-e s mikor a vizsgálattal meg volt elégedve, nyugodt lelkiismerettel indult kifelé.

Ugy kapták el a kacagásban vonagló honatyaik.

— Jól mulattok! — mondta maga is mosolyogva *Krajcsik*.

A választ szokása szerint nem várta, hiszen ugyem hallotta volna. Csak folytatta:

— Bolondokat beszél az ipse? — kérdezte a szónokra mutatva.

Köröskörül rengett a Ház a kacagástól, *Krajcsik*ot elkapta a kíváncsiság. Mégis csak jó volna tudni, min nevetnek olyan jókat? Hát egészen odahajolt *Wahrmann* Mórhoz:

— Mért kacagtok, Móric?

— *Rajtd nevetünk!* — kiáltotta most *Krajcsik* fülébe *Wahrmann* Móric. *Tíz percig reverendás honvédelmi miniszterünk volt, te ültél a bársonyszékben.*

— *Per amore Dei!* — kiáltott fel ijedten *Krajcsik* és tántorogva iparkodott kifelé a terem-ből, melynek kacagása elkísérte, ha — nem is hallotta.

Ez volt a párja. Ma az öreg *Nákó* Kálmán gróffal esett meg az eset. Nem egészen úgy, mint *Krajcsik*kal, de majdnem ugy. Mialatt ugyanis Molnár apát elmondta sürgős interpellációját, *Nákó* Kálmánnak eszébe jutott, hogy most beszélhetne a kereskedelmi miniszterrel. Éppen itt van. Odalépkedett hát *Hegedüs* Sándorhoz és a kis miniszteri asztalka fölé hajolva, buzgón informálta valamiről. Az apát feszengett, a néppárt felszkelődött s az elnöknek csöngtetnie kellett.

Hegedüs Sándor, aki látta, miért van a felszkelődés, gesztusokkal próbálta megmondani az öreg grófnak:

— Majd később, Kálmán! Menj most, Kálmán!

De *Nákó* nem értette, vagy félreértette a gesztusbeszédet s abban a hitben, hogy a miniszter nem ért vele egyet, még buzgóbban próbálta kapacitálni. Főlegyenesedett a miniszter előtt, a gesztusokra élénkebb gesztusokkal felelt s — ami fő — se látta, se hallotta, hogy a t. Ház lassankint micsoda józú kacagással törődik a megmáshithatatlamba. Molnár apát már abban hagyta beszédét, a néppárt már nem felszkelődött, hanem kacagott, már a jobbomté is kacagott, az elnök csöngtetett, de ő is kacagott s a miniszter is kacagva intett *Nákónak*, hogy: „Később, Kálmán, megállítjuk a parlamentet, Kálmán...”

Az öreg *Nákó* nem értette a gesztust és látta a miniszter kacagó arcát. Buzgóbban szólt tehát. Ugy tetszett, azt mondja:

— Nem kacagni való ez, kegyelmes uram! Hidd el, hogy igazam van, kegyelmes ur...

Oh szent fegyelem! Már a karzat is kacagott. S im egy képviselő beakaszokodott az öreg gróf karjába, hogy elvigye. *Nákó* haragosan nézett rá, de abban a pillanatban meglátta a t. Ház arculatát, mindent megértett és —

Egyebekben úgy tett, mint a boldogult *Krajcsik*. A folyosóra menekült.

... Hanem hogy visszatérjünk a Molnár apát sürgős interpellációjára, azt panaszolta, hogy a néppártot Székelyföldön nem akarták meghallgatni. Reméljük, ott nem gróf *Nákó* Kálmán vonta el tőlük a figyelmet; hogy ott azért nem hallgatták meg, mert — nem akarták meghallgatni...?

A képviselőház ülése október 25-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Perczel* Dezső.
A kormány részéről jelen vannak: *Szóll* Kálmán miniszterelnök, báró *Fejérváry* Géza, *Hegedüs* Sándor, *Wlassics* Gyula.

Elnök: Megnyitja az ülést és előterjeszti a feliratokat és kérvényeket. Majd következik a napirend. A Ház harmadik olvasását is elötagja a dohánytermelők és a dohányszerkesztők közötti jogviszonyok szabályozásáról, az erdőmunkásokról és a vinkovec-zupanje-szavaparti helyierdeki vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatokat.

Engelmann József előadó ismertetése alapján megjegyzés nélkül tudomásul veszi a Ház a miniszterelnök jelentését a védjegyek oltalmára vonatkozó törvényeknek Marokkóban a tengeri konzuli bíróság-nál történt hatályba lépéséről.

Kola János referálása után a Ház megadja a felhatalmazást a törvényhozás megsértése miatt a bírói üldözésre.

(A kvóta-döntés.)

Elnök: Következik a miniszterelnök átirata a közönségi kiadásokhoz való hozzájárulási arányra vonatkozó királyi döntés tárgyában.

Komjáthy Béla tiltakozik az ellen, hogy a miniszterelnök átiratot vegyék tárgyalás alá, miután a pénzügyi bizottság jelentése lecszik a Ház előtt.

Szóll Kálmán miniszterelnök: *Komjáthy* útes, mert e kérdés a pénzügyi bizottsághoz nem is utasított, itt a Ház elnöke heterjesztette az én átiratomat, amelyben közlöm a királyi döntést. Így tettem a multban s most sem történhetik másképp. A törvény értelmében bekövetkezett a döntés. A kérdés merituma vita tárgya nem lehet, tehát bizottsági tárgyalásra szükség nem is volt. Itt arról van szó, hogy a Ház tudomásul veszi-e a jelentést, vagy sem. En annak idején nem elleneztem a kérdés napirendre tüzését, mert azt tartom, hogy minden, ami a miniszteri felelősség alatt történik, ide tartozik, ahhoz hozzá lehet szólni és én azokra felelni is fogok. (Helyeslés jobbról.)

Komjáthy Béla: Helyteleníti a miniszterelnök felhozását amely ellenkezik a törvény rendelkezésével, mert e tekintetben a 67. XVI. törvényekik világsan szól. Ezen az alapon az ellenzéki szónokok már több alkalommal kifejtették nézetüket. Hiszen ilyenformán a törvény nem volna egyéb fikciónál, amelyet érvényesíteni nem lehet. Hogyan fog a miniszterelnök számot adni a jövő nemzedéknek tetteiről, ha azt akarja, hogy a nemzet ne érvényesíthesse jogát és hogy önmaga döntőn saját ügyében. Azzal érvelni, hogy a király parancsolta, nem lehet. Hiszen törvények alapján a király nem járhat el korlátlanul az ő működését a törvény körvonalozza és most a miniszterelnök azt akarja, hogy az országközvéleménye egyszerűen vegye tudomásul a legmagasabb királyi döntést, mert a meritumba nem lehet bocsátkozni. Hol írja ezt elő a törvény? Hát mics világsan körvonalozva a királyi jogköre s a törvény csak minket, a népet, kötelez. Pártja nevében a miniszterelnöki átiratot nem veszi tudomásul. (Helyeslés balról.)

Csávolszky Lajos: Ki akarja mutatni, hogy a gazdasági válság megszüntetése érdekében a függetlenségi párt a törvény határain belül miért fog a végletekig küzdeni. Mert ez Magyarország életkérdése. A dualizmus, mely bennünket Ausztriához köt, ennek romlásával minket is tönkre tesz. Mi közállapotunkat

vagy nem ismerjük helyesen, vagy félreismerjük. Ma, midőn a 67-es kiegyezés minden épülete recseg, ropog s összeomlással fenyeget, azt mondani, hogy a közjogi viták kora lejárt, valóban nevetésges. Hiszen most van legsürgősebb ideje annak, hogy a felett tanácskozzunk, hogy új közjogi alapokat teremtsünk. Itt az a kaotom arra, hogy mi Ausztria romjain biztos jövőt teremtsünk magunknak. Azt akartuk elérni, hogy nagyhatalom legyünk, de ez a mai viszonyok között lehetetlen lett. Megcsinálták a dualisztikus rendszert s ezzel megkötözték bennünket. Mennyi áldozatunkba került az, önállóságunkba, roppant teherviselésbe: elfeledtették velünk multunkat s azt hitték, hogy megteremtették a nagyhatalmi állást s mi is azt hittük, hogy ezen az úton haladva, megteremtjük önállóságunkat. De csalódtunk mi is, a király is. És mi a helyzet ma? Alkotmányunkat fejleszteni képtelenek voltunk, jogaink legfeljebb papíron vannak. De miért? Mert rosszul építettük fel a dualizmust. Mi következik ebből? Meg kell változtatni a 67-es törvényeket, a monarchia minden része küzdjön a maga jóvoltáért.

A miniszterelnök hangsúlyozza a felelősségét. De miben áll ez? Vegyünk példát Bismarcktól, aki pisztolyt és kardot tartott kezében: hogy ha nem sikerült tervét kivinni szép szóval, akkor vagy pisztolyal, vagy karddal megsemmisíti magát. Ez államférfi aki ismeri felelőssége teljes tudatát, de hiszen nálunk minden gyengeelmű ember lehet miniszter. (Derültség) Ha nem lelem meg, kap kegyelmes titulus és penziót. Ez nem felelősség. A kvóta-döntést törvénytelenek tartja s nem fogadják el. (Helyeslés balról.)

Polónyi Géza konstatálja, hogy a mit évek óta megjósolt, az bekövetkezett. A király döntésjoga már nem kivétel állapot, hanem már rendszer lett. A kvótakérdés — a paritás alapelvei szerint — Magyarország és Ausztria közötti szerződés. A királynak mint bírónak kell döntenie e két alkotmány által elébe terjesztett adatok alapján.

Miután pedig a király, mint arbitrás bíró, nem a két törvényhozás által, hanem a kvótabizottságok előterjesztése alapján döntött, ez törvénytelen megoldás, amely már abuzussá fajult. Hogy Ausztria belviszonyai azt lehetnének teszik, azt elhiszi, de a magyar nemzet hagyományos nyíltságához mérten méltányos és igazságos elintézés kíván. A miniszterelnök bejelentés törvénytelen, nem alapszik a törvényen s azért ahhoz nem járul hozzá. (Helyeslés balról.)

(A miniszterelnök válasza.)

Szóll Kálmán miniszterelnök. Tisztelt Ház! (Halljuk! Halljuk!) Nem szándékozom foglalkozni ez idő szerint azzal a nagy kérdéssel s annak a nagy kérdésnek összes vonatkozásaival és következtetéseivel, melyeket ebben a vitában a felszólalók másodiká felvetett. Lehet s talán nem sok idő múlva, hogy helyén lesz annak a nagy közjogi kérdésnek is a maga értelmében, a maga tárgyától függetlenül, hogy helyén, motívumában és céljában megbeszélés tárgyává tenni. De azt tartom és azt tartom mindíg, hogy nem válik a kérdések előnyére, hogy ha akkor vitattam meg, a midőn nem *aktüldés*; amikor azok lelet valami érdemleges pozitív konklüzióra jutni nem lehet. Ha ma arról lenne szó, hogy az 1867. évi XII. törvényekben lelet rendelkezés bármiben módosították, akkor igen szívesen felvenném a keztyüt. De midőn minderről szó nincs, hanem egyszerűen arról, hogy a törvényt teljesítik és felett véleményét és konklüziót mondjon ez a képviselőház (Mozgás és ellentmondás a szélsőbaloldalon), akkor arról diskutiálni, hogy mi lenne jobb, mi lenne célszerűbb és mit lenne helyesebb annak a törvénynek helyébe tenni, amint a t. képviselő urak vitatták: ezt a magam részéről helyesnek és célrányosnak nem tartom. (Elnök helyeslése a jobb-és baloldalon. Mozgás és ellentmondás a szélsőbaloldalon.) És figyelemzetem a t. képviselő urat, hogy sokkal nagyobb azon kérdés fontossága és komolysága, hogysem annak a politikának, vagyis azon tanoknak, azon elveknél érdekében állana ilyen incidentális módon azok felett pró és kontra vitakozni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Egy megjegyzést kell, hogy tegyek azokra, amiket mondott. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy a miniszterelnök most is bibliájának tartja az 1867. évi XII. t.-e.-et; ugy tesz, mint aki harminc évig aludt; azt hiszi, hogy az a törvényekik ma is áll. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Hát én egész nyugodtan azzal viszonzom ezt, hogy én meg ordíthatnám talán azt az állítást, (Ugy van! Ugy van! jobboldal) hogy én könnyelműen és hanyaveten nyilatkozom nagy államjogi problémák és kérdések felől, de nem tesszem, hanem egész objektive azt válasszom, hogy a t. képviselő ur teljesen félreért engem, ha azt imputálja nekem, hogy én szemet hunyok minden felett, ami körülöttünk történik, és hogy én valaha azt mondtam, hogy ha török, ha szakad, bármi következzék is be, én maradok ott, ahol voltunk 1867-ben. (Helyeslés a jobb-és baloldalon.) Ezt sohasem mondtam, tessék rám bizonyítani. Mit mondtam én? Azt mondtam, amit egy praktikus államférfiúnak mondania kell, — bocsánatot kérek, hogy vindikálom azt a jelzöt magammal; én csak repetálom azt, amit a t. képviselő ur mondott és csak ilyen értelemben használom e szót — azt mondtam, hogy az adott viszonyok között, és igenis előreláthatólag hosszú időre, olyanok tartom az 1867-iki nagy közjogi rendelkezést, amely ezen ország politikai és összes állami érdekeinek és jogainak megfelel. (Elnök helyeslése a jobboldalon.) És mindaddig, amíg az — nézetem szerint: jó hosszú ideje — fenntartható (Mozgások és ellentmondások a szélsőbaloldalon), mindaddig annak fenntartását az ország érdekében lévőnek tartom. Gondolom, hogy azok az urak, akik sokszor támadtak bennünket, azzal, hogy mi nem tartjuk meg az 1867. XII. törvényekikben leletetett jogokat, talán

nam gáncsol, hanem megnyugvást meríthettek volna abból, — mert én olyan értelemben mondtam azt — hogy én a magam részéről azon leszek, hogy amennyire az én hatáskörömötől és esélyeim erőmtől függ, annak a törvénynek sem bújti, sem szövege nem hamisították meg. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) ne változtatták meg, ne szükítették és ne tájították, hanem a maga nagy motívumaival és céljaival, amelyekkel identikusnak tartok az ország céljával és jogaival, éppen és integritásában tartassák fenn (Helyeslés a jobboldalon.) mindaddig, míg annak fennmaradása lehetséges. De akármi késő jövőben, vagy a monarchiának, a világnak akármi nagy átalakulási folytán akármikor állana elő annak szüksége, hogy akár időlegesen, akár pedig véglegesen valami módosítás történjen, akkor én a tanácsokat és figyelmeztetéseket mindig készségesen és köszönettel fogadom, de talán most nem volt szükség rá. A t. képviselő ur figyelemet engem, hogy az osztrák alkotmányos állapotok megtartása és megőrzése az 1867. XII. t.-c. szelleméből folyik. Engemet erre figyelmeztetni nem kell. Mindig azon voltam, hogy annyira, amennyire tőlem tellett, az osztrák alkotmányos és alkotmányos állapotok sérelme ne essék. Erre bizonyítékokat fölhozni nem akarok, hanem egész öntudatosan felelem a t. képviselő urnak.

Továbbmenőleg azt mondja, hogy micsoda tanácsosai vannak ma a királynak? Próbára vállalkozik — ugymond — bármely gyengeelméjű ember, akár sikerül, akár nem sikerül, a miniszterségén; tanácsot adni nem tud, vagy ha oda áll is a maga tanácsával, nem bánja, akár fogadják, akár nem fogadják el. Azt, az ő tanácsa belső értékkel nem bír; (Zaj. Halljuk! Halljuk!) hogy én mily céltól, mily kvalifikációval és milyen viszonyok között és milyen módon vállalkoztam erre a feladatra, amely ez idő szerint a kezemben van, annak méltóságába, kritizálásába és kitérésébe most bele nem megyek, azt egészen nyugodtan másokra bízom, (Helyeslés a jobboldalon.) és talán igazságosabb és elgoulatlanabb ítélő bírakra fállok, mint a t. képviselő ur. Egyet azonban mondok és tekintetben a t. képviselő ur legyen biztos és nyugodt és ezt nyílt homlokával és erős öntudattal mondom, (Halljuk! Halljuk!) Először is azt, hogy én azt a tanácsot adom, ami tanácsot és én legjobb meggyőződésem adhom készlet. És ez az ország érdeke, ezt kívánják azok a célok, amelyeket követni tartozom. De, azután a t. képviselő ur kutatni akarja, hogy mik a következtései az én tanácsadásaimnak pozitív vagy negatív irányban. Megmondom. Pozitív irányban eredményük mindaz, ami ide jön. Ami nem jön ide, az oly dolog, amit nézetem és meggyőződésem szerint oda sem vittem. Hogy azután mit tennék én akkor, hogy ha az, amit én ezen ország érdekében levőnek tartok és tanácsok, nem fogadják el, (Élénk tetszés jobbról.) azt bizza réam a képviselő ur. És talán nekem van jogom ezt mondani azzal a nagyon is személyes, nagyon is sértő és éles támadással szemben, hogy én nem a két ívet nézem, hanem azt, amit meggyőződésemnek tartok. (Élénk helyeslés jobbról.)

Először is arra felelek amit a beszéde bevezetésében mondott *Komjáthy* képviselő ur, hogy az egész eljárás egyszerűen törvénytelen; s ugyanezt ismételte *Polónyi* képviselő ur is, és mindketten hivatkoznak azokra, amiketők e részben tavaly mondtak.

(A döntés törvényessége.)

A kérdés úgy áll, hogy a mi nézetünk szerint a törvény meg van tartva és csak azért, mert a képviselő ur a törvényt másképp magyarázza, a törvény alkalmazását nem tartja helyesnek, nem lehet azt mondani, hogy azok, akik ezt helyesnek tartják, a törvény ellen cselekszenek. Hiszen a mi juszticiánk nagyon összezsugorodnék és könnyűvé válnék, igen sok bíró és ügyvéd fölöslegessé válnék az országban, ha egyszerűen és tisztán úgy állna a dolog, hogy amit a törvény mond, azt mindenkinék így kell érteni, és aki nem így érti, mint más, az már törvénytelenül jár el. Mi úgy értjük, amint a törvény alkalmaztatott ebben az esetben is. Azt mondja a törvény: A kvóta-deputáció készíti elő a kvóta-megoldást. Ha a kvóta-deputációk megegyeztek, a két országgyűlés, akkor dönt a király.

Kérdem hát most a t. képviselő urat, meg tudott-e egyezni a két országgyűlés? (Zaj) a szélsőbaloldalon. Nem tartottát meg a törvény minden fázisa?

A kvóta-deputációk kiküldettek a múlt év tavaszán, azok megegyeztek és ennek az egyezésnek az eredménye elő is terjesztett; a pénzügyi bizottság tárgyalta nálunk, a Reichsrathban is elő lett terjesztve, azonban a Házak nem tárgyalták. Miért nem? A magyar azért; nem tárgyalta, mert az osztrák Reichsrathot fozasztatták, az osztrák Reichsrathban pedig azért nem tárgyalható, mert ott egyáltalában megszűnt a tárgyalás lehetősége. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Az osztrák Reichsrath abban az időben teljesen munkaképtelenné bizonyult. Már most, ha egy országgyűlés, vagyis annak egyik része, a képviselőház, semmiféle tárgyalásba bele nem megy, egyáltalában minden tárgyalást lehetetlenné tesz, az akkor napirenden levő kérdések tárgyalását egyáltalában mellőzi, azzal implicite kijelenti, hogy nem kíván, nem akar, nem tud azokkal foglalkozni.

Az 1867-iki törvénynek az volt a nagyon is fontos intézkedése és célzata, hogy ha ebben a kérdésben nem tud a két országgyűlés bármily okból egyezsége jutni, maradjon a megoldásnak az a módja, amely ismeretes: a korona döntése. De hiszen az 1867. XII. törvényeket az az indok, amely miatt a két országgyűlés nem tudott megegyezni, nem alterálta. Nem azért nem tudtak megegyezni, mert az osztrák Reichsrath az 1867. XII. törvények feltételeinek nem akart eleget tenni, hanem azért, mert saját belbajainál fogva nem jutottak oda, hogy a kérdést a törvény rendelkezése szerint teljesítsék. Ezt azonban incidentálter kihasználni akarai arra, hogy az

1837. XII. törvényeket, amelynek ez a rendelkezése egész világosan és törvényesen ezen esetekre is alkalmazható, a magam részéről semmi körülmények közt nem akceptálhatom. (Helyeslés a jobboldalon.)

Mi fenntartjuk ezt az állapotot mindaddig, amíg az ország jogainak és érdekeinek integritását ebben a törvényben megővő látjuk, mert csak az történt, ami már négy esetben: hogy a két országgyűlés nem tudott megegyezni, s ennek következtében a törvényben előrelátott döntésnek a módozata állott be, amint beállott 1867-ben, 1897-ben, 1898-ban és 1899-ben.

A törvény — nézetem szerint — a döntést két esetre vonatkoztatólag zárja ki: akkor, ha a két országgyűlés meg tudott egyezni, vagy akkor, ha a két országgyűlés nem volt azon helyzetben, hogy megegyezhessen, csak ebben a két esetben nincs megegyedve a döntés. Ennek felel meg az, ami történt. Az osztrák Reichsrath akarta a szerződés fonatát felvenni, mert a kvóta-deputációit kiküldte: mi akartuk a szerződést, mert mi is kiküldöttük. A két kvóta-deputáció tanácskozott, összeült, tárgyalt, meg is egyezett. Azután a két Ház az előbb mondotknál fogva részben nem akart, részben nem tudott megegyezni.

Azt mondja a képviselő ur, hogy ez continuous és rendszeres. Nem, a törvény nem mondja, hogy nem szabad ismételn. A mi törvényünk pláne hosszabb időt is megenged, csak az osztrák törvény mondja ki az egy évet. Hát nincs kizárva, a törvény nem tiltja, hogy ha ugyanaz a helyzet, forog fenn és ugyanaz a szükség veti fel, ha tehát ez alkalmazandó, alkalmazni ne lehessen.

Azt mondja *Polónyi* t. képviselő ur, hogy egyoldalulag dönt a király. Ki mondja ezt? Dönt az előterjesztett adatok alapján, mint árbitér, úgy amint a törvény előírja. De azt mondja a képviselő ur, a parlamentnek kell előterjeszteni az adatokat, az pedig nem történik. Azt a törvény nem is követeli, csak azt mondja, hogy az adatok alapján. Már most mi természetesebb, mint az, hogy mindkét minisztérium előterjeszti a maga beszerzett adatait, amit ebben a helyzetben egész könnyű szerrel tehetet, mert a két országgyűlésnek két küldöttsége meg is egyezett egymással. Azt, hogy a két országgyűlés által terjesztésnek föl az adatok, a törvényből kiolvasható nem lehet. Mert ha a két országgyűlés nem tudna megegyezni, ki terjesztje föl az adatokat? Akkor is a minisztérium, amely executív organuma az országának, és akkor megmondja ebben a felterjesztésében, hogy ezeknek az adatoknak alapján határozott vagy tárgyalta a két országgyűlés, de nem tudván megegyezni, felségdöntésre került a sor.

En mindezek alapján a döntést, amelyre vonatkoztatólag a felelősséget teljesen elvállalom, törvényeinknek megfelelően tartom; (Zaj! Ugy van! a jobboldalon.) azt hiszem, hogy az egész döntés, úgy amint már három ízben történt, teljesen a törvény betűjének és törvény szellemének megfelelően ment végbe és azért kérem, hogy a miniszteri jelentést tudomásul venni méltóztassanak. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

(A csayarintás.)

Pichler Győző: A miniszterelnök érdekes kijelentéseket tett az osztrák Reichsrathról, kijelentette, hogy az munkaképtelen...

Széll Kálmán miniszterelnök: Akkor...

Pichler Győző: ... hogy nem pössibilis semmiféle munkára...

Széll Kálmán miniszterelnök: Akkor...

Pichler Győző: ... hogy szét kellett kergetni.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez csúrés-csavarás!

Pichler Győző: A miniszterelnök éppen az előbb megmutatta, hogy sokkal jobban ért hozzá s hogy én csak gyenge tanítványa lehetek. Kitagósolja, hogy egy évre történt a királyi döntés s ezzel egy egész évre lekötötte a nemzetnek önrendelkezési jogait. Nem fogadja el a jelentést.

Széll Kálmán miniszterelnök: Tiltakozik az ellen, mintha pálcát tört volna és megbélyegezte volna az osztrák Reichsrathot. Ez nem egyéb, mint rosszul alkalmazott fraíz. (Ugy van! a jobboldalon.) Nem szokott csúrés-csavarni. Közel két esztendő beszédeimre emlékeztetem a képviselőházat. Nézzék meg a naplót, még egyetlenegyszer sem történt — és erre adok valamit — hogy az én beszédem után, dacára annak, hogy igen sokszor cáfoltam szónokokat, állottam szemben a legerősebb érvelőkkel és mentem bele a legkényesebb kérdéseknek a fejtegetésébe, cáfolásába, hogy valaki utánam felszólt volna, jogot kérve a házszabályok alapján ahhoz, hogy előfordított vagy félmagyarázott szavai helyreigazítsa. (Ugy van! Ugy van!) Ez elég és a képviselő úrról lévén szó, talán alkalmazhatom a latin közmondást: sapienti stb. (Tetszés.)

(6 hónap—egy év.)

Még a hat hónap és az egy év kérdését hozza fel *Pichler* s igen érdekesen lapdázik ezzel a kérdéssel. Hát önmagának mond ellent. Mert azt mondja, hogy ez a miniszterelnök akkor virtust csinált magának abból, hogy 1899-ben csak féltévi döntést proponált a koronának, most pedig egy évi döntést proponált; ha akkor virtust volt, amit tett, most az ellenkezőjét cselekedte és ezzel az osztrák alkotmányos állapotokat teszi lehetetlenné, a magyar országgyűléstől pedig egy jogot von el. A helyes kormányzati axioma az, hogy minden kérdés eldöntésénél az eveknek és a törvénynek teljes integritása mellett a létező, az adott viszonyokhoz kell alkalmazkodni. (Ugy van! Ugy van!) Helyeslés a jobboldalon.) Aki ezt nem teszi, az igen szép, frázisos, vezércikkés, brosürös politikát követhet, de praktikus politikát nem. 1899-ben más volt az eset.

most is más. En megmondottam és fenntartom, hogy igen is, az ország érdekében levőnek tartottam akkor a féltévi döntést. Miért? Azért, mert akkor a kiegyezés még nem lépett életbe, amikor a döntés bekövetkezett és nekem méltán szememre hányták, hogy majd felemeljük a kvótát, és az azt, nálunk a kvótát fekompenzálja, nem fog életbe lépni és attól Magyarország elesik. És nem következett be a jóslat. Hát én azért, mert akkor a kiegyezés az első évben lépett életbe és a Háznak és az országának garanciákat akartam és uton is nyújtani az esetre, ha az a kiegyezés, a maga komplexumában, előnyében és Magyarországra nézve hátrányos voltában is fogadjatba fog menni, igenis, a féltévi döntést proponáltam és tettem ezt azért is, hogy az osztrák alkotmányos élv mellett, határozott, enunciaciót tegyen a korona. (Helyeslés jobbról.) De most megfordítva áll a dolog: először a kiegyezés életbe van léptetve és az iránt már a fádak is elhangzottak, hogy az egyik elmaradt, a másik meglesz; másodsor a képviselő ur magának mond ellent: előbb azt méltóztatott mondani, hogy januárban lesz majdan az új osztrák Reichsrathban az utolsó alkotmányos kísérlet megéte, hát nekem annyi előrelátással, szintén kellett bírnom, (Derülttség és helyeslés jobbról.) hogy csak januárban jó össze az országgyűlés, ha tehát én a kvótát csak féltévre, vagyis december végéig proponáltam volna eldönteni, akkor óvásti hibát követtem volna el. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) mert akkor a t. képviselő ur számítása szerint is később összeül az országgyűlés, hogy csinálja meg a kvótát. (Élénk helyeslés és tetszés jobbról.)

Elnök: Szavazásra teszi föl a kérdést. A többség tudomásul veszi a jelentést.

(A galíciai hadgyakorlatok.)

München Aurél előadój ismerteti az előfoglalásra ajánlja a honvédelmi miniszter jelentését és egy honvédelmi hadosztálynak a galíciai hadgyakorlatokban való részvétele tárgyában.

Tóth János: A kormány túllépte törvényes hatáskörét, nem tartotta meg a törvény reá vonatkozó és félmagyarazást nem tűrő rendelkezését, a függetlenségi párt feloldása szerint tehát törvénytelenül és alkotmányellenesen vezényelte ki a honvédséget a galíciai hadgyakorlatokra. Az a feloldást megindokolja a törvényből, amely határozatlan rendelkezik a honvédség vezénylése tekintetében. A törvény határozatlan kimondja, hogy a honvédség az ország határain belül köteles védeni a hazát, a 2 pont azt mondja, hogy kivétes esetekben, de mindig a törvényhozás előleges beleegyezésével osztrák határra is kivihető. Ez nem történt meg ebben az esetben, tehát a honvédelmi kormány nem járt el a törvény által előírt módon. Az előterjesztést nem fogadja el.

Báró Fejérváry Geza honvédelmi miniszter: Sajnálja, hogy *Tóth* kijelentésének oly nagy iradásába került az érvek összehozatala. Míról van itt szó? A honvédség gyakorlati teljesítéséről a gyakorlatokon való részvételéről. Hát ez hiba? Ez csak érdem lehet, mert ha már annyi pénzbe került az ország-nak a honvédség, legalább ki legyen képezve. A törvény csak háboru idejére vonatkozik, ez esetben tehát ki van zárva annak a lehetősége, hogy a kormány törvényértést követel el. Ez nem közönyi szűrszálhasogatás. (Derülttség.) Azért terjesztette be a jelentést, hogy ne hallja a bosszú közöngi dicsőítést. (Derülttség.) Maga az ellenek sem veszi komolyan az előbbi fejtegetéseket. A kormány többet tett a szükségessé néli a jelentést tudomásul vételi.

Tóth János tiltakozik a miniszter kijelentése ellen, mintha nem komolyan fogná fel hivatását.

Báró Fejérváry Geza honvédelmi miniszter: Azt feleli, hogy ő nem is mondta, csak erre az esetre vonatkoztatta.

A Ház a jelentést tudomásul veszi.

(Interpelláció.)

Molnár János a következő interpellációt terjeszti elő:

1. Van-e tudomása a belügyminiszternek arról, hogy a Csik-Tusnádon folyó hó 20-án déli háromnegyed tizenöt órakor, noha folyó hó 21-ére a néppárti népgyűlés belügyminiszterre engedélyezte volt, a községi előhíradás mégis azt doboltatta ki, hogy azon a népgyűlésen megjelent títos, mert azt a csik-szentmártoni szolgabíró nem engedélyezte?

2. Továbbá van-e tudomása, hogy ugyanazon napon, vagyis folyó hó 20-ának délutánján Csik-Tusnádon Bartalis, Agoston, csik-szent-mártoni szolgabíró a jelzett népgyűlés rendezőségének azon kérelmét, hogy a valótanságot tartalmazó dobolás elismnyozására doboltassa ki, hogy igenis meg lesz tartva az a gyűlés, megtagadta?

3. Nemkülönbön van-e tudomása arról, hogy ugyanaz a fősolgabíró épp a gyűlés napján, vagyis hó 21-ére az egész Tusnádot, vagyis minden házból egy-egy evnt kirendelt az erdőre egy két hét előtt eltűnt előző keresésére?

4. Tudja-e azt is, hogy ugyanezen napon, Csik-Szent-Mártonban délután 1/3 órakor a néppárti népgyűlést egy 18 tagból álló részeg suhanc csoport a községi bíró vezérlete alatt megzavarta a nélkül, hogy azt a kirendelt hatóságbeli közeg Zakkariás Lukács, csik-szent-mártoni szolgabíró megtagadta, illetőleg a zavargókat eltávolította volna?

5. Nem látja-e mindebből azt, hogy egyenesen a hatóság volt mind Csik-Tusnádon, mind Csik-Szent-Mártonban az oka annak, hogy alkotmányos jogainak egy legsarkalatosabbját, a gyűlékezés szabadságát a megnevezett helyeken a polgárság nagy száma nem gyakorolhatták?

6. Szándékozik-e mindezt vizsgálat tárgyává tenni és erőlyesen megtörölni.

Szell Kálmán miniszterelnök már most megjegyzi hogy az interpelláló a megokolt beszédében előre elogultsággal vádolta őt. Ez igaztalanság. De meg is fenyegeti őt Molnár János. Ezt nem fogadja el. mert mint a kuriai bíráskodás törvény végrehajtója, így kezeli fog...

Molnár János: *Elnyomni a néppártot!* (Zai.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Erre a közbeszólásra nem is akarok reflektálni. Talán maga a képviselő ur sem akarja, hogy az ember ilyen közbeszólásra válaszoljon, mert akkor nem lehet vitakozni.

Molnár János: Az előzmények indítanak erre!

Szell Kálmán miniszterelnök: Hogy én a t. képviselő urral és a t. néppárttal küzdök és küzdöttem, azt igem az állítom nyomni vagy elnyomni pedig senkit sem fogok a törvény határain túl. (Felkiáltások a középben: *Ezt akarjuk is!*)

Ha fenyegetés akar lenni, ismétlem, akkor nem fogadom el. En a törvényt végre fogom hajtani, a maga rendelkezései, a maga cselekedete, a maga intenciói és a maga betűje szerint, de minden részében végre fogom hajtani, legyen arról meggyőződve a t. képviselő ur minden részében. En arra kérek mindenkit, aki engem itt hallgat és ezen a házon túl is, hogy mindenki úgy értesse azt a törvényt mint ahogy én értem és mindenki úgy értesse a tiszta választásokat mint ahogy én értem, hogy azokban sem anyagi eszköz sem presszó semmi irányban sem bejövősöly a szememből (Élénk hej-és-és jobb-és balfelől.)

Aki a kapacitáció terén marad — ezt még a tisztviselő is megteheti, ez az állampolgárnak vele született joga — ebben senkit sem fogok meggátolni, sem a képviselő urat sem más, de a presszóknak minden néven nevesendő nemét a törvény értelmében helytelennek tartom és ez ellen, igem, küzdeni fogok! (Hosszas, élénk helyeslés jobbfelől.)

(Jelentés. Napirend.)

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter bejelenti az Erzsébet-iskola t. kérére vonatkozó jelentést, melyet a Ház a pénzügyi bizottsághoz utasít.

Előző: Jelenti, hogy a holnap délelőtt 10 óra körül tartandó ülésen a bizottságok előadói fogják bejelenteni jelentéseiket.

Az ülés fél 3 órakor végződik.

BELFOLD.

Erőszak és ingóság. Csak az a tiszta választás, amelyen nem érvényesül sem az erőszak, sem a terrorizmus, amelyen meg nem engedett eszközök nem használnak sem az egyik, sem a másik oldalon; amelyen tehát sem a köztisztviselők nem élnek vissza a maguk hivatalos hatalmával, sem a papok a lelki hatalom fegyvereivel. Szell Kálmán ilyen tiszta választást akar. Olyan választást, melyen szabadon érvényesül a választók akarata, menten minden tilos befolyástól. Ezt akarta megérteni a néppárttal az az előzetes válasz, amelyet a miniszterelnök Molnár János interpellációjára adott. Kijelentette a miniszterelnök, hogy nem fogja tűrni a hivatalos személyek visszaéléseit sem, de legalább is olyan szigorral fogja elfojtani a néppárt pap-korteseinek az egyház nevében üzent visszaéléseit. A törvénytelen erőszaknak is, a papi terrorizmusnak is utját szegi a törvény, amelyet a Szell-kormány a maga valóságos értelme szerint magyaráz és alkalmaz. Ez az egyik dolog, amit a miniszterelnök ma félreérthetetlenül kifejezett. A másik meg az, hogy a köztisztviselőknek a választási mozgalomból való eltiltásáról szó sincs. A választásban nemcsak szavazatával résztvenni, hanem a maga meggyőződésére másokat is kapacitálni: alkotmányos joga minden polgárnak. Ennél kevesebb joga nem lehet a köztisztviselőnek sem. Csak a maga köztisztviselői minőségével nem szabad visszaélnie; csak a hivatalos presszióit kell tartózkodnia. Ez a törvény igazi értelme. Ezt fejtette ki ma a miniszterelnök kétárat nem tűrő világossággal. Ezt az egyedül helyes törvénymagyarázatot mindenki megértheti és megnyugvással fogadhatja. Ha a néppárt nem értené, majd meg tanulja, ha másképpen nem, a maga kárára.

A trónörökös házassága. A képviselőház igazságügyi bizottsága ma Szilágyi Dezso elnöklété alatt megállapította és hitlesítette a Ferenc Ferdinánd főherceg házasságkötésére vonatkozó törvényjavaslatról készült jelentését s megbizta Engelmanner előadót a jelentésnek a Ház holnapi ülésében való benyújtásával. Azután a bizottság Fest Lajos helyett, ki a bizottság közelebbi ülésén való megjelenésében gátolva van, Sammel László választotta meg a konzuli ítéletekről szóló törvényjavaslat előadójának. Az ülésen jelen volt Szell Kálmán miniszterelnök is.

Asztrák önkés ellen. Félhivatalosan megcáfolták ma a lapoknak azt a híret, hogy a székesfőváros tegnapi közgyűlésén az önálló vámtérület követelésére nézve hozott határozatot a jelenvolt szabadalvupárti képviselők is megszavazták. Erről a nevezetes szavazásról egyébként is sokat beszéltek ma politikai körökben. A szabadalvupárt klubjában illetékes részről a következő felhívás nyilvánult:

Bécsben, ugy az alsó-ausztriai tartománygyűlésen, mint a városkázán és — valamint urbánusabb hangon ugyan, de nem kisebb gyűlölettel — a legképtelenebb vádák is követelések nyilvánultak Magyarországra irányában. A féktét vezetett gyűlöletnek és önzésnek ezek ellen a nyilvánulási ellen foglalt állást tegnap a székesfővárosi törvényhatósága. Ez az állásfoglalás nem történt a vámpolitikai kérdésnek újabb felszínre kerülésével kapcsolatban, hanem csak incidentaliter, tünnetes képpen, az osztrák részről Magyarországra jogos gazdasági törekvései ellen nyilvánuló gyűlöletes agitáció visszatartásául. Ez a jelentősége a székesfővárosi tegnapi határozatának, amelyben a demonstráció volt a lényeges, nem pedig a vámpolitikára vonatkozó állásfoglalás. Annyit azonban mindenestre megérthetnek belőle az osztrákok, hogy a közös vámtérület, amelyet annyiszor hányának a szemünkre, a amelybe annyi mindenféle képtelenséget akarnak a mi rovásunkra belemagyarázni, nem kell mindenáron Magyarországnak. Abban Magyarországon mindenki egyetért, hogy ha ismét aktuálissá lesz a vám- és kereskedelmi viszonyok rendezése, csak olyan vámszövetséget kötünk, amelyben Magyarország gazdasági érdekei még jobban érvényesülnek, mint eddig, amelyben meg lesz adva a módja iparunk fejlesztésének és mezőgazdasági érdekeink felkarolásának egyaránt. Vagy ilyen vámszövetséget kötünk, vagy semilyent. Erre nézve nincs különbség a magyar politikusok közt és a magyar közvéleményben. Ezt jelenti a fővárosi közgyűlés tegnapi határozata, amelynek a nyomatékát mindenesetre növelte az, hogy a közgyűlésen jelen volt kormánypárti képviselők, ha nem is szavazták meg, de ellene sem szavaztak.

A félhivatalos közlemény, amelyet főntebb említettünk, így szól:

Mivel több oldalról súlyt helyeznek arra, hogy a fővárosi törvényhatósági bizottság tegnapi ülésén az önálló vámtérület felállítására irányuló indítvány feletti határozathozatánál a szabadalvupárti országgyűlési képviselők megannyian az indítvány mellett szavaztak volna, hiteles értesülések alapján konstatálhatjuk, hogy azok a fővárosi bizottsági tagok, akik a képviselőház szabadalvupártjának is tagjai, tartózkodtak a szavazástól, tehát nem szavazhattak az indítvány mellett.

A költségvetés bizottságban. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma Falk Miksa elnöklété alatt folytatta a kereskedelmi tárca költségvetésének tárgyalását. Puleszky Agost, Mallekovic Sándor, Komjathy, Makfalvay és Farabaly kértek több irányban felvilágosítást és ezekre Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter ezeket válaszolt:

Mallekovic felszólalására kijelentette, hogy intézkedni fog hogy a vaskapui forgalom adatai időközönként közzétessenek. Arra nézve, hogy az Adrián a magyar ifjakat mellőzik, ő is hallott panaszokat, és amennyiben konkrét eseteket közöltek, intézkedett azok orvoslása iránt. Kéri a bizottságot, hogy minden ilyen esetet juttassanak tudomására.

Az államvasutaknál válaszólv a kérdésekre, hangsúlyozta, hogy lehet az államvasutaknál lakárkosabb eljárást követni, nem is tagadja, hogy sok a panasz és sok javítani való van. de nézete szerint az államvasutak kezelése e tekintetben most is kialja az összehasonlítást a külföldi vasutakkal. A személyi kádások összehasonlítása a magyar államvasutak előnyére üt ki. Ami a jegykezelést illeti, szaporítás nem csupán a szabadjegyek, hanem az állami tisztviselők és munkások kedvezményes jegyeinek kiállítására céljából is történik, amelyek igen sok dolgot adnak az adminisztrációnak. Igaz, hogy megvannak a telhozott szalonkocsik, de azokat nem használják derűre-borúra és ingyen; azok használata bocsátása, mint fület is igen nyereséges. A déli vasút szénzált itása nézete szerint is korszerűsítésre szorul. de bizonyos relációkban megvan az eltagadható magyarázata annak, hogy e vasút díjtételeit megveszben tartja. A tartásuk kedvezményeik iránti kérvényeket nem utasítja oly ridegen vissza, amint telhozottak, sőt ellenkezőleg éppen azt a panaszt hozzák el ellene, hogy díjkedvezményeik dolgában nagyon is bőkezű. Ami a villamos erővel való kísérleteket illeti, azok most is folytatottak történnék ily kísérletek benzinnel is. A törekvés az, hogy a tramvayserűi formákat időig a főváros közepében első sorban villamos erővel minél előbb létesíthessük.

A központi statisztikai hivatalnál a miniszter kijelentette hogy a népszámlálásra vonatkozó összes intézkedések már megfőrték. Alig vau intézmény, amelyet tudományos szempontból annyira igénybe vennének, mint a statisztikai hivatalt és még nem hallott panaszt arra nézve, hogy ne adta volna a hivatali keszsgelleg meg a kivált felvilágosításokat.

A költségvetés többi tételét vita nélkül szavazták meg, mire az előző bizottság nevében köszönetet mondott a miniszternek sok és érdekes felvilágosításaiért (Élénk éljenek)

Ezek után a földmivélségi tárca költségvetésének tárgyalását hét.ón délelőtt 1/211 órára tűzték ki.

Ugron Gábor visszavonul. A székely rambanban urra visszavonul a politikai szerepléstől: ez a mai nap legnagyobb politikai érdekessége. Néhány nap óta szállongott már ez a hír, s ma aztán egész határozottsággal lépett fel. Es, amint az Ugron-frakciónak egy jelentékenyebb politikai sulyu, vezérlő tagjától értesülünk, a hír igaz. Ugron Gábor ismét visszatér a magánéletbe, miután kis időre reaktiválta magát.

A dolognak előzményei és okai ezek:

Az Ugron-párt tegnapelőtt és tegnap értekezletet tartott Bartha Miklós lakásán. A trónörökös házasságának beikelyezéséről szóló javaslatot foglalkoztak. A vezér és pártja közt ebben a kérdésben nézeteltérés támadt, annyira, hogy egyetértő akcióra nézve meg sem tudtak állapodni, csak annyiban, hogy a Hosszsgesztnek a Ház elé való terjesztését kívánják s követelni fogják, hogy a trónöröklésre hivatottak nyilván tartásait magyar kozjogi hatóságok végezzék. A többire nézve a párt minden tagja úgy szóllt föl a Házban, amint akar. Ez az ellentét azonban nem indító oka Ugron Gábor elhatározásának, csak megérlelője.

Az okról Ugron Gábor az értekezleten ezt mondta: valóságilag megundorodott a mai magyar politikai élettel, amelyben csak gynnusitással, saját személyének kibővítésével, rágalmozdással találkozott s ellene a harcot mindig a függetlenség párt vezette a testvérgyűlölet találekonysságával és gonoszságával. Sem megértést, sem kellő rokonérzést a nemzeti közvéleményben nem talált, politikai törekvéseivel szűk törte szorult. Monadták a politikáit, amelynek cégre alatt moesokkal szórták tele: tehát meg, visszavonul vélekipp a politikától, meg, szántani, szóllt és gyümölcsöt ültetni, ősi földjére, vérei közé.

Párthívei igyekeztek őt elhatározásáról lebeszélni, de sikerületlenül s így az Ugron-párt tizenegy tagja az elé a kérdés elé került: mit csináljon, feloszoljon-e s mindegyikük ahhoz a párthoz csatlakozzék, ahová a szíve huzza, vagy maradjon egy csoportban s mint külön párt szerepeljen-e tovább is. Akik a konferencián jelen voltak, nyolcan, egyhangulag úgy határoztak, hogy kiűn pártállásukat ezen a eimen: 1848-as függetlenség párti főnntartják, előnök Bartha Miklós marad s tölük telhető erős akcióval mennek a választásokba. Még egyszer konferenciát fognak tartani, amelyen a jelen nem volt párttagok csatlakozását kívánják konstatálni a hozott határozathoz.

Ugron Gábor vagy nyílt levélben, vagy választói előtt beszámolóban fogja politikai hatyudalát elmondani. A határidejét ennek még nem állapította meg.

Ankét a tisztességtelen versenyről. A tisztességtelen verseny kérdésében összehívott szaktanácskozomány hét.ón, 29-ikén délután 5 órakor kezdi meg tárgyalását a kereskedelmi minisztériumban.

A néppárt Cskmegyében. Az Alkotmány ma hosszú tudósítást közöl a csiki székelyek közt tartott népgyűlésekről, amelyek tudvalegőleg Molnár Jánosék csufos kudarcával végződtek. E tudósítás természetesen elejétől végig tendenciózus. tele alaptalan támadásokkal a hatóságok ellen, kétségtelenül arra szánva, hogy szépitse és lepleze a néppárt balul kiűtött székely ődi vállalkozását. A néppárti tudósítás érteditei közt Gyórfy Gyula személyével is foglalkozik s azt állítja róla, hogy tavaly ilyenkor, a mikor a néppárt Erdélybe a székelyek közé is készült, így nyilatkozott: — Ő csak jöjjön az én kerületembe is. Legyen szerencsém. Szívesen látom.

Gyórfy Gyula távirati uton kért föl bennünket annak a kijelentésére, hogy ez az állítás hazugság.

Pártértekezlet. A függetlenségi és 48-as párt ma délután 6 órakor a pártkörben Kossuth Ferenc elnöklété alatt értekezletet tartott, melynek tárgyat a trónörökös nyilatkozatának beikelyezéséről szóló törvényjavaslat kepezte Hosszas vita után, melyben Gyórfy Elek, Csavolszky Lajos, Pichler Győző, Papp Elek, Lakatos Miklós és Leszkay Gyula vettek részt, a párt elhatározta, hogy a törvényjavaslatot minthogy az abban foglalt nyilatkozatot a magyar közgyűlés, alkotmányba és magánnyelvébe ütközönek találja, — nem fogadják el. A párt álláspontjának kifejtésével Kossuth Ferencet bizta meg. Elhatározta továbbá az értekezlet, hogy november 1-én délután 3 órakor Kossuth Lajos

sirjánál *Ilyés* Bálint, *Irányi* Dániel sirjánál *Lakatos* Miklós, *Helgy* Ignác sirjánál pedig *Pichler* Győző fog-nak emlékszedet tartani és a sírokra a párt nevén koszorúkat tesznek.

Arányi Miksa beszámolója. *Arányi* Miksa, a *Lubló* kerület országgyűlési képviselője, kerületébe érkezett és *Podolin*, *Szepes-Ófalu*, *Guéza* és *Ó-Lubló* községeket beutazta, mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták.

Tegnap, *Szepes-Ófalun*, ma *Ó-Lublón* nagy számban megjelent szabadelvű párti választói előtt tartott beszámolójában kifejtette, hogy a jog törvény és igazság alapján álló Széll-kormány programja teljesen megfelel politikai pártállásának. Függetlenségünk és önállóságunk megvédését — ugymond — a 67-i törvény alapján elérhetőnek véli s ezért nem tart azokkal, akik azok véleményét és felfogását, akik az osztrák beteges politikai állapotokból kifolyólag alkalmat keresni, vagy legyvert kovácsok akarnak a közjogi kapcsolat feloldására. Az Ausztriához való gazdasági viszony végleges rendezését kívánatosnak tartja és nem látja benne szerencsétlenséget, ha örendelkezési jogunkból kifolyólag az önálló vámtérület alapjára kell is állanunk. A közigazgatási reformról szólva, az állami közigazgatás hívének vallotta magát. Sürgősnek mondta az egzesen adók reformját s hangsúlyozta a gazdasági és társadalmi ellentéték elsimításának szükségességét. Végül kijelentette, hogy föltétlenül bizik a Széll-kormány szabadelvűségében.

Az egybegyűlt választók élénk tetszéssel fogadták a beszámolót és egyhangú lelkesedéssel elhatározták, hogy üdvözöljék a ténylegesen Széll Kálmán miniszterelnököt. A ténylegesen a következők:

Széll Kálmán miniszterelnök ő exzellenciájának Budapest.

A *Lubló* kerületnek dr. *Arányi* Miksa képviselő beszámolója alkalmából egybegyűlt szabadelvű választói üdvözlik nagyméltóságodat, tántorthatatlan bizalmuknak és ragaszkodásuknak adnak kifejezést exzellenciád személye és politikája iránt elismerik, hogy hűs jövényével és ritka jellemereivel visszaadta a magyar képviselőháznak az alkotmányos, nyugodt tárgyalásokat és hogy kormányzása rövid ideje alatt számos hazafias, az ország hasznára szolgáló törvényeket alkotott. Egész politikai múltjából és eddigi kormányzati ténylegéből kifolyólag annak a szilárd meggyőződésűnek adnak kifejezést, hogy jövőben is szabadelvű irányban erős kézzel sikeresen fogja intézni Magyarország megoldást igénylő közjogi, gazdasági és társadalmi kérdéseit. *Ignatovic* Antal, a *Lubló* kerület szabadelvű pártelnöke.

Az erdélyi katolikus státus.

Kolozsvár, október 25.

Az erdélyi római katolikus státus ma tartotta évi közgyűlését báró *Jósika* Samu elnöklötte. Az elnök indítványára küldöttéket menesztettek *Majláth* püspökért és mikor megjelent, zajosn megjeleneztek.

Megnyitójában a püspök bocsánatot kér, hogy átgondolt megnyitót beszédet nem mond, de a mulasztást folytonos kötelességeljesítés és lelkipásztorkodása okozta. Megemlékezik az 1900. év jelentőségéről, a római zárúndoklásról, melyen az erdélyi egyházat képviselte. Az autonómiai kongresszusról szólva kijelenti, hogy eredménye nem nagyon elégteli ki, de lefolyásában méltóságos és a keresztény katolikusokhoz méltó volt. Fajdalommal emlékezik meg *Steiner* és *Hidassy* püspökök haláláról, az erdélyi egyházkerületben pedig *Steinitz* és *Gál* Domokos haláláról. Sajnálja, hogy lelki pásztori működése minden egybétől elveszi idejét. Törvényhozói kötelességeit nem teljesítheti eléggé, mert első sorban a lelkek pásztora akar lenni. S ha ezért követ dobnának róla, inkább lemondana, mert úgy találja, hogy eléggé megtisztelve érzerheti magát azért, hogy annyi gyűlölködésnek és rágalmazásnak a célpontja. (Zajos helyeslés.)

Azután báró *Jósika* indítványára a pápához latin szöveggel ezt az üdvözöljő távíratot küldték:

Rampolla államtitkár ő exzellenciájának Romában. Az erdélyi egyházegyeze hívei egy egyháziak, mint világiak, akiket összehívtam, hogy mint évenként szokás, az egyházpolitikai és tanügyi dolgokról gondoskodjanak és hogy ebben a valóban jubiláris évben, amelyben 900 éve tart be annak, hogy a magyarok az egyház kebelébe fogadtattak és első apostoli szent királyunk azzal a koronával, amelyet a pápától kapott, megkoronáztatott; az isteni gondviselésnek hálat adjanak továbbá, hogy a szűz istenanyának, Magyarország patronájának, védszónyának oltalmát a jövőre is kikönyörögjék, miután a szent lelket segítségül hívták, ő szentsége disztrónjahoz járulnak, hogy egy szívvel-lellekkel tejezzék ki lángoló fiai szereitököt és alázatos tiszteletököt az anyaszent-egyház legfőbb papja iránt, kérve, méltóztassék ő szentsége nekik és törekveiseikhez apostoli áldását legkegyelmesebben megadni. *Majláth* Gusztáv erdélyi püspök.

Az igazoló bizottság jelentése után az igazgatótanács jelentését pontonként tárgyalták.

Pekry Sándor a tizenötös bizottság megbízásából óhajta, hogy az 1894-ben a status új szervezeti szabályzatának kidolgozására kiküldött bizottság fejezze be működését.

Jósika elnök kijelenti, hogy a késedelem oka az előbbi püspök betegeskedése.

Győrffy Cyula nem tartja szükségesnek, hogy midőn az országos szervezet kérdése folyamatban van, a status éppen most külön szervezetet dolgoztasson ki.

Ugron Gábor azt mondja, hogy föltétlenül kell új szervezet. Megtörtént, hogy a kormányval folytatott bizalmas tárgyalásokon egyik kiküldött kormányképviselő tagadásba vonta, hogy erdélyi katolikus autonómia volna. Másfelől ki vagyunk téve annak, hogy a most visszaszorított uralom esetleg megtöri az autonómiát. Az erdélyi statusnak, bármi történjék is, ragaszkodni kell az erdélyi status autonómiájához. Ez legyen az utmató.

Báró *Rudayánszky* József: Az a nyilatkozat, amelyet egy tisztviselő tett, egy meggondolatlan nyilatkozat lehetett, de a mostani kormány, sőt az előző kormány is elismerte és respektálja az erdélyi statutumok autonómiáját.

Ugron Gábor (folytatva): Amit ő állít, az igaz. E nyilatkozat ez év július havában történt, mikor a kultuszminiszter a tizenkettes bizottságba kiküldötte képviselőit. Az óvatosság nem öli meg az autonómiát, de a vak bizalom igen Kéri a tizenötös bizottság javaslatának elfogadását és a szervezeti szabályzat kidolgozását.

A gyűlés többsége elhatározta, hogy a bizottságot újra a akítják.

A jósággigazgatói állás betöltésének kérdésénél *Ugron* hveszen tiltakozik a választás ellen. Hetvennégyen pályáznak és az igazgatótanács mégis pályázat mellőzésével választotta meg az új jósággigazgatót. A jósággigazgató elnöke és a status súlyos anyagi helyzete kívánja, hogy a kipróbált szakértő legyen az álláson, nem pedig erdélyi ur, kinek nem lehet parancsolni családi összeköttetései miatt. Nem fogadja el a választást.

Jósika Samu elnök kijelenti, hogy ők utasítás szerint jártak el. A pályázók közül alkalmasat nem találva, alkalmas egyént kerestek és ez állást legjobb meggyőződésük szerint töltötték be. A gyűlés többsége elodagta és helybenhagyta a választást.

A gyűlés további folyamán köszönetet szavaztak a püspöknek azért, hogy helyesli, hogy az autonómia a püspöki javak felett állandó felügyeletet gyakoroljon. Déután a püspök ebédet adott a status tagjai tiszteletére.

A délutáni tárgyaláson az önbiztosítás kérdésénél hosszabb vita indult meg, mire kimondták, hogy az önbiztosítást helyesnek tartják, elodagadják és a szervezet kidolgozását elrendelik, úgy hogy 1902-ben már életbe lépjen.

Holnap jubiláris istentisztelet és körmenet lesz.

KÜLFÖLD.

Angolok kudarcra Dél-Afrikában. *Roberts* is.

Buller is rendbeszedik az utipodgyászukat: hazamennek, mert szerintük a háború be van fejezve Dél-Afrikában. Ma azonban olyan eseményekről tesz valomást az angol táviró, amelyek nagyon is befejezetlennek mutatják be a háborút. Maga *Roberts* a következő jelentést küldte a kormánynak: *French* tábornok Karolínából kiindulva, e hó 20-án Bethelbe ért. Az ut nagyobb részén, különösen Ermelo környékén ellentállásra talált. Csapatából 16-an egy tiszt és öt legény elesett, három tiszt és tizenhat legény megsebesült, öt ember pedig eltűnt. Másnap négy ember sebesült meg, 20-ikán egy ember elesett és négy megsebesült. Sételle hadoszlopa Hoopstadba ért. Ezt a sereget is megtámadták utközben a boerok. Angol részről egy tiszt és tizenöt legény megsebesült. Zeerustnál megtámadták *Methuen* hadoszlopának podgyász-kisérletét; egy tiszt és egy legény elesett, egy tiszt és nyolc legény pedig megsebesült. *Barton* tábornoknak egy csapatát, amely takarmányszerzésre indult ki, 18-an *Frédéricstad*t mellett megtámadták. Két tiszt és két legény fogásba esett, két legény elesett és négy megsebesült. 21-én *Barton* még egyszer harcba keveredett a boerokkal, akik nagyon merészen léptek föl. Az angolok részéről ebben a harcban egy tiszt esett el. *Pienaarsriver* mellett egy boer csapatot sikerrel leptek meg az angolok, akik ez alkalommal 15 boert fogtak el, míg közülök csak egy ember sebesült meg.

London, október 25.

Mint a hadügyi hivatal közli, *Lord Roberts* november 15-ike körül reméli elhagyhatni Dél-afrikát.

A khinai háború.

London, október 25.

Hicks-Beach pénzügyminiszter tegnap este a liverpooli kereskedelmi kamara lakomáján azt mondta, hogy a német-angol egyezményben Németország elfogadta az angol kormány alapelveit Kínáit illetőleg. Nem akar az egyezménynek olyan jelentőségét tulajdonítani, a milyen meg nem illeti, de már az is valami, hogy olyan nehéz kérdésben két nagyhatalom képes volt érdekeit és céljait pontosan megállapítani s elfogadás végett a többi hatalmak elé terjeszteni. Ha meggondoljuk, mondotta a miniszter, hogyan nyilatkoztak ezek a hatalmak és különösen az orosz cár, aki iránt az egész világ a legnagyobb bizalommal viseltethetik, alapos okuk lehet arra a reményre, hogy a német-angol egyezményben foglalt elveket az ebben a nagy és fontos kérdésben érdekelt hatalmak valamennyien el fogják fogadni, amely esetben a hatalmak a kérdést barátságosan fogják rendezni. Remélhető továbbá, hogy a rendezés teljesen sérteletlenül fogja hagyni Angliának Kínában való érdekeit és egyáltalán békés viszonyokat fog teremteni az egész világon.

London, október 25.

A *Standard*nak jelentik Sanghaiból: Jól értesült, nem katonai körökben attól tartanak, hogy a khinaiak komoly kísérletet fognak tenni *Peking* visszafoglalására.

London, október 25.

Az estilapok jelentik Sanghaiból: A vámhatóság kidolgozott egy tervezetet a Khina által a hatalmaknak fizetendő kártérítés teljesítése ügyében. Eszerint a tengeri vámokat 10%-ra emelnék fel, továbbá 5%-os pótlékkal, amely a likjn helyébe lépne. Ez uton 50 millió font sterlinget lehetne beszerezni.

London, október 25.

Mint az estilapok Sanghaiból e hó 22-éről jelentik, gróf *Waldsee* egy vegyes haderőt küldött a Ming-sirokhoz.

Berlin, október 26.

Csingtaui hivatalos jelentések szerint a hónap 23-án a Kiaocso területen összeütközés volt a német csapatok és a felkelő khinaiak közt. Kauncitól délre elfoglaltak két körülnémet és erősen védett falut. A német különítménynek nem voltak veszteségei. A khinaiak sok halottat és sebesültet vesztek. A német csapatok ótórát menet és utközet után kitűnő kondícióban tértek vissza Kaunciba.

London, október 25.

A *Daily Telegraph* jelenti Kantonból 23-iki kelettel: A felkelők Huicsau felé vették útjokat s miután a császári csapatoknak súlyos vereséget okoztak, elfoglalták Szamesau városát, amely nagy kereskedelmi gócepont. Nambungban, Kwantung és Kvanszi tartományok határán lázadás ütött ki.

Páris, október 24.

A bankai francia konzul jelenti 23-iki kelettel, hogy értesülése szerint császári ediktumot bocsátottak ki, amelynek az a célja, hogy a *Senszi* tartományban lévő olasz hittérítők életét megvédje. A rendelet telelőssé teszi a tartomány tisztviselőit minden zavargásért és megparancsolja, hogy azokat a katonákat, akik bármilyen erőszakosságot követnek el, azonnal végezzék ki. A *Senszi*ben élő olasz püspökök és hittérítők száma hatvan. A csifui francia konzul azt jelenti 3-iki kelettel, hogy a santungi kormányzó távíratot kapott, amely hivatalosan közli *Kangji* főtitkár háálát.

Páris, október 25.

Pichon francia követ a következőket távíratozza *Peking*ből 22-iki kelettel: Lázamból, amely azonban nem akadályozott meg hogy a folyó ügyekről tájékozást szerezzek, teiepültem. Az orvosok véleménye szerint állapotom nem ad többé aggodalomra okot. *D'Anthouard* követéségi titkár segítségével naponta elintézem ügyeimet és remélem, hogy nem sokára újra személyesen vehetem át a követség vezetését.

Berlin október 25.

A Wolf-ügynökség jelentése szerint a japán kormány azt ajánlotta a hatalmaknak, hogy a kabinetek mindenekelőtt a pekingi diplomáciai képviselőkre bizzák a khinai üggy ügyekről való tanácskozást és megállapodást. A német kormány hozzájárult az indítványhoz.

RÉSZLETRE!

Férfi-fehérművek és uri divatárak. **Részletfizetésre kaphatók** férfi-ingek, alsó-nadrágok, keztük, téli alsó ruhák, zsebkendők stb. a **Belvárosi koronás áruházban IV., Károly-körut 22.**

HIREK.

Budapest, október 25.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Október 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A király Bécsben.** Bécsből jelentik, hogy a király ma reggel Budapestre oda érkezett. Ő felsége ma dében fogadta *Fülöp, Albrecht és Róbert* württembergi hercegeket, valamint a 2-ik württembergi drago nyosezrednek Róbert herceg esküvőjére Bécsbe érkezett tiszti küldöttségét és *Linden* kamaráját.

— **Losoncok a miniszterelnöknél.** Tegnap Losonc városából és környékéről száztáru küldöttség tisztelt *Szell* Kálmán miniszterelnöknél. A küldöttség, amelyet *Török* Zoltán főispán vezetett s amelyhez *Pulszky* Agost, gróf *Forgách* Antal és *Benczky* Árpád országgyűlési képviselők csatlakoztak, a miniszterelnök támogatását kérte, hogy Losoncon vasúti üzletvezetőség állíttassék fel és ebből az alkalomból bizalmát fejezte ki *Szell* Kálmán miniszterelnök iránt. *Török* főispán üdvözlő beszédében kiemelte, hogy a küldöttség tagjai közt nemcsak szabadelvűpartiak, hanem más pártbeliek is vannak. *Szell* Kálmán miniszterelnök erre azt válaszolta, hogy ez különös meglepődésre szolgál, mert ámbár kormányának támasza a szabadelvű párt, de azért örömmel látja, hogy más politikai pártok hívei ha nem is politikai, de legalább egyéni bizalommal járulnak eléje. A miniszterelnök azután bemutatatta magának a küldöttség valamennyi tagját, mire a küldöttség a miniszterelnök elfajzása között elbágyta a termet. — Mint a *Budapesti Tudósítónak* Losonconról jelentik, az a szíves fogadás, amelyben a miniszterelnök a küldöttséget részesítette, egész Nógrádmegyében élnék meglepődést keltett.

— **Lord Macaulay.** Ma mult száz esztendeje, hogy lord *Macaulay* a világra született. Az utolsó ötven esztendő világhírűnek ösméri őt s besorozta a legnagyobb történetírők csarnokába. Tanulmányait mint a gyanánt olvassák az iskolákban, Anglia története című befejezetlenül maradt munkáját a legművészebb és legérdekesebb ösméri. Pedig hiányzott belőle a történetíró egy tulajdonsága: az, hogy lehetőleg ne szítsen egy politikai pártot sem. *Macaulay* pedig talpig pártember volt, maga is hosszú politikai karriert futott végig, sőt fölvitte a hadügyministerségig. A politika azonban erősen ártott a történetíró művészetének. Mégis az ő történetje a legnagyobb, részletmunkában a legszínesebb: csupa gyönyörű műrekek szövevénye. Kortársai kiemelték lelki nagyságát, puritán hitét, megvesztegethetetlenségét. 1832-ben Leeds város képviselőjelöltje volt, de kijelentette előre, hogy eltérően a régi szokástól, nem fogja felkeresni az egyes választópolgárokat, hogy ekképp hangulatot keltsen maga mellett; éppugy megjegyezte azt is, hogy választóitól utasításokat el nem fogad, ígéreket nem tesz, hanem mindig csakis saját politikai meggyőződése szerint fog szavazni. 1849-ben a maga egyetlen szavazatával vitte győzelemre pártjának nagy reformtörvényeit és ezzel sikerült is elvesztenie Edinburg választóinak bizalmát. *Macaulay* ifjabb korában nagy szegénységgel küzdött, annyira, hogy első hatalmas parlamenti sikere napján, mikor már mint író is nagyon ismeretes volt, eladta a Cambridgében irodalmi munkájával nyert aranyérmét, mert nem volt kenyérré valója. Később jól jövedelmező állami hivatala volt, de angol voltán nem tagadta meg: törvényhozői minőségében hat évet töltött Calcuttában és közel fél millió korona vagyonnal tért vissza. Örökölte némiképp atyja kereskedői szellemét és indiai tartózkodását nem hagyta kiaknázatlanul. *Macaulay* nemcsak nagy historikus, szónok, poéta, elbeszélő és államférfi volt, hanem szívóságával is tiszteletet vívott ki magának. Szegénységre jutott beteg, öreg atyját haláláig hűségesen, szeretettel ápolta és gondozta.

— **A király köszönete.** *Szell* Kálmán miniszterelnök levélben értesítette *Lánczy* Leó országgyűlési képviselőt, a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnökét, hogy ő felsége a 70-ik születésnapja alkalmából a miskolci III. országos kereskedelmi kongresszus által bemutatott szerencsejátékokat legkegyelmesebben tudomásul vette.

— **Az egyetemi tanács érüése.** A budapesti tudományegyetem tanácsa dr. *Rapacs* Rajmund rektor elnöklésével október 27-én, szombaton ülést tart.

— **Az ifjúság kegyeleto.** A bölcsészethallgatók segítő-egyesülete is kivonul a temetőbe, hogy megkoszorúzza nagyaink sírjait *Kisfaludy* Károlynál *Aigner* Lajos elnök, *Arany* János sírjánál *Miklós* Elemér, *Greguss* Agost sírjánál *Császár* Ernő, *Lubrich* Agost sírjánál *Perepetics* István, *Schwarz* Gyula sírjánál *Vörös* Béla, *Jurányi* Lajos sírjánál *Fábray* Ignác, *Abel* Jenő sírjánál *Prodan* János.

— **Az új főispán.** Újvidékről táviratozzák: *Péter* Pál főispán fogadtatása és beiktatása nagy lelkesedéssel mellett ment végbe. A beiktató diszközgyűlésen tetszősleg fogadták a főispánnak három nyelven mondott beszédét. Az eskü letétele után a főispán kijelentette, hogy *Szell* Kálmán programját teljesen osztja és törekedni fog a nemzetiségi és felekezeti béke előmozdítására. A közgyűlés után 50 küldöttséget fogadott. Délután 2 órakor banket volt, amelyen a főispán a királyra, a kormányra és annak böles fejére mondott felköszöntőt. Azután *Popovics* polgármester a főispánt köszöntötte fel, mire *Rohonyi* Gyula zajos éljenzés között a főispánnak budapesti tisztársait és a panovesai vendégeket köszöntötte fel. Dr. *Reisz* osztálytanácsos melegen bucsuzott el az új főispántól eddigi hivatalársai nevében. Molnár Hugó reormátus lelkész a főispán családját éllette. Számos üdvözlő távirat érkezett.

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A dunamelléki ev. ref. egyházkerület közgyűlésének ma volt az ötödik napja. *Szilágyi* Dezső és *Szász* Károly elnöktele alatt kezdtek meg a tanácskozásokat, amelyen résztvettek *Tisza* Kálmánon kívül *Hegedüs* Sándor, *Darányi* Ignác és *Cseh* Ervin miniszterek is.

A lelkesítő nyugdíj ügye volt a közgyűlés elé került első fontosabb tárgy. A kerületi lelkészi értekezlet határozataival egyetelműleg a közgyűlés bizottságot küldött ki, melynek az a feladata, hogy a konvent utasítása értelmében javaslatot dolgozzon ki a nyugdíj ügyében és azt egyenesen a konvent elé terjeszse. A közgyűlés jólytatta azután a szomszék jelentésének tárgyalását. A keeskeneti jogakademia tanárainak fizetési korpótléka kérdésében *Mészáros* János keeskeneti lelkész, tanácsbíró pártoló értelmű felszólalása után a közgyűlés kimondta, hogy az öt évi szolgálati idő után megadja az ötszázalékos korpótlékat. A közgyűlés azután utasította a számvevőszéket, hogy a legközelebbi egyetemes konvent elé terjeszse be az egyházkerület közigazgatási és községi szükségleteinek részletes kimutatását. Ezzel a számvevőszék jelentésének tárgyalását a közgyűlés befejezte. *Sógor* Endre arvaszéki előadott pedig újabb három évre megválasztották. *Szilassy* Aladár számvevőszéki elnöknek, a ki bokros elfoglaltsága miatt kénytelen volt tisztéről lemondani, a közgyűlés köszöntőt fejezte ki. Helyébe *Puky* Gyula nyugalmazott táblai elnököt választotta meg. Ezután *Szász* Károly betérjesztette a misszió jelentését, melyet a közgyűlés elfogadott.

A közgyűlés elhatározta ezután, hogy *Szabadka* leányegyházát önállósítja és *Ada*, *Zenta*, *O-Becs* leányegyházakat hozzácsatolja a keeskeneti egyházmegebe kebelezi be. A közgyűlés e határozatot fölterjesztte a miniszteriumhoz. Hasonlóképpen önálló egyházzá szervezik *Pécs* egyházmegejét és jóváhagyás végett a díjlevelet fölterjesztik a miniszteriumhoz. Megerősítette a közgyűlés *Tolna-Nómeti* egyházmegejének az önállósítását.

A tüzárk biztosítására nézve elvileg ismét kimondták, hogy a biztosítást az egész területre nézve egységesé teszik és a szabályzati javaslatot az egyházmegejének adják ki véleményezés végett. A segélykérvényeket tárgyalják ezután. A központhoz 18 közseg folyamodott mintegy 11.000 korona segélyért. A kerület 3500 koronát szavazott meg. Segélyért folyamodott öt lelkész, akiknek az egyházkerület 800 koronát szavazott meg. A töke-segélyért való folyamodásokat a konvent határozatahoz képest csupán jegyzékek vette a közgyűlés. Az állami segélypénztárból 27.300 korona kiosztását határozta el a közgyűlés; mielő egyházk segélyezésére 4800 koronát és lelkészek támogatására 5000 koronát fordítanak. Lelekészek és tanító-özvegyek, valamint árvek segítésére megszavazott a közgyűlés 2006 koronát, melyből 25—16—10 koronás segélyeket osztanak ki.

A délutáni tanácskozáson az egyházmegyei jelentések kerültek sorra. Ezek közt nagyobb vitát keltett a keeskeneti egyházmegejének az a része, amely a halasi presbiteri választásra vonatkozik. A jelentés egy vitás eset alkalmából felhívja a közgyűlést, hogy nyilatkozzék, szavazhat-e minden gyülekezeti tag a presbiter-választáson. vagy pedig csak az, aki adójat lefizette. A közgyűlés *Szilágyi* Dezső felszólalása után az ügy tárgyalásába nem bocsátkozott. Ezután a *theologiai fakultás ügyét* a jövő közgyűlésre halasztották, ez fogja tárgyalni az országos belmisszió-egyesület és a vasárnapi hittani oktatás szervezésének kérdését is. A közgyűlés *Szász* Károly püspök megható imádságával végződött.

— **Walter Crane Szegefen.** *Szegeferől* táviratozzák, hogy *Walter Crane* ma délelőtt oda érkezett. A hatóságok és a kulturregysületek fogadták. Délután megtekintette a várost. Este a színházban diszeadás volt s azután a város lakomát adott a művész tisztelőre.

— **Aburdányos a gimnáziumért.** A Ház mai ülésén *Szőcs* Pál országgyűlési képviselő Aburdányban r. l. városnak küldöttségét vezette *Hegedüs* Sándor kereskedelmi, *Wlassics* Gyula kultusz- és *Lukács* László pénzügyminiszterek elé, hogy egy Aburdányban felállítandó főgimnázium érdekében pártfogásukat kérjék. A miniszterek kijelentették, hogy saját hatáskörükben támogatni fogják az aburdányiak kérelmét.

— **A Madonna tölveja.** *Triestből* táviratozzák, hogy ott elfogtak egy *Gervais* Antal nevű francia szakácsot. Sok ékszeret találtak nála s azt hiszik, hogy ő az a tolvaj, aki szeptember elején ellopta a tersatói templom híres *Madonnájáról* azokat az arany ékszereket, amelyeket a hívők évek hosszú során át ráraktak. A fumei rendőrséget is értesítették s már

kiküldtek rendőrtisztviselőt Fiuméből Triestbe, hogy a legfoglalt ékszereket megtekintse.

— **Megkerült a koporsó.** Kerek egy esztendeje annak, hogy egy Buenos-Ayresbe meglepetézzel dusztagdag olasz hajóra ült és elindult a régi hazája felé. Genuába akart eljutni minden áron, hogy ha elszakad már ettől a gyönyörű városról, legalább a temetőjébe térhessen vissza. Egyszerre megrohanta tudniillik az öreg embert a sejtés, hogy már nemokára vége az életnek s a buenos-ayresinél sokkal szebb a csendes, virágos, nyugodalmas genuai temető. A hajó azonban nem sietett eléggé. A halál az uton utólrta az öreget s Antonio Tomba az óceán közepén halt meg. Vele utazott a családja is és kegyeleles makacs-sággal ragaszkodott ahhoz, hogy a holttestet vigye Genuába a hajó. Százezer frankot ígérték a kapitánynak azért, hogy megteszi ezt a szívosséget, de még így se mehetett teljesedésbe a vágyuk. A kapitány hivatkozott a kemény törvényre, amely kimondja, hogy holttest legfőbb megvennyelő óra hosszág tartható a hajón s megtagadta a család kívánságát. Erre aztán egy segített magán a kegyeleles familia, hogy kettős koporsóba zárták a halottat. A külső koporsóból kiszivattyuzván a levegőt, hogy a vízszinten tartsa a terhet s aztán lebozsátották a tengerbe a halottjukat. Amint a szárazföldre értek, hirdetést tettek közzé a világ minden ismertebb lapjában, amiben hetven-ezer frank jutalmat tűztek ki annak, aki kihalásza az óceánból a koporsót. Ennek egy éve s ma jön a telegram Genuából, hogy megtalálták a koporsót. Szegény hajósok a szerencsések, akik megszolgálták a nagy summát. A braziliabeli *Rabiató* délre fekvő *Itaporía* mellett uszott a koporsó, amikor ráesett a pillantásuk.

— **A közoktatásügyi miniszter elismerése.** Dr. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő levelet intézte *Szana* Tamáshoz, a Petőfi-társaság titkárhoz:

Tisztelt barátom! Abból az alkalomból, hogy *Száz év a magyar művészet történetéből* című munkád a könyvtipcon megjelent, nem mulasztom el, hogy téged, tisztelt barátom, ki e könyvbe egy fogékony lélek lobogó lelkesedését öntötted és egy küzdelmes pálya értékes tapasztalatait raktad le. ne üdvözöljelek. Munkád nemcsak szép és érdekes, de egyáltalában tanulságos és művésztörténeti irodalmunkban igazán hűzopótló. Eppen ezért nekem, ki az állami kormányzatban a szépművészetek érdekeinek ápolására is hivatal vagyok, egyenesen kötelességem, hogy kitartó munkásságod a legribssebb s talán legérettebb gyümölcsét ne csak észre vegyem, de méltányoljam is.

Szeretem hinni, hogy könyvedet olyan érdeklődéssel fogja a közönség olvasni, mint amilyen szeretettel te megírtad, s tanulni fog belőle annyit, mint a mennyi fáradsággal te az anyagot összegyűjtötted, elrendezted és formába öntötted.

Tiszta szívből kívánva, hogy a művészeti irodalom terén még sokáig munkálkodhassál, kérek, fogadd színtre nagyrabecsülésem kifejezését, amelylyel vagyok kész hived

Wlassics Gyula.

— **Talpra esett léghajós.** A felső-ausztriai *Perg* nevű községben vasárnap egy *Haring* nevű léghajós akart léghajójával felszállani. A léggömböt baj nélkül meg is töltötték s *Haring* felszállt. Aígg emelkedett azonban 200 méternyire, a gömb szétpattant és a léghajós szédületes gyorsasággal zuhant le a piactéren összegyűlt nézők közé. Lélekjelenléte azonban megölvta minden komolyabb sérüléstől. *Haring* ugyanis Talpra esett s miután kiszabadította magát a léggömb roncsai közül, feleségéhez rohant, aki elalélva az ijedségtől, remegve fogadta egy pillanattal előbb meg elveszetteknek hit férjét. A tömeg pedig lelkesen éljenezte a léghajóst, akinek egy kis lábránduláson kívül semmi baja sem esett.

— **Házasság.** *Bartos* Lipót szegedi könyv- és papirkereskedő eljegyezte *Schaffer* Dávid szeghegyi birtokos leányát *Zsófia* kisaszonny.

Singer Sándor Iglórol eljegyezte *Spatz* Anna kisaszonnyt, *Spatz* Jósé leányát Kassaról.

Krausz Vilmos Kapuvárról október 31-én esküszik örök hűséget a sárvári izraelita templomban *Schnabel* Róza kisaszonnyak.

Schwarz Arnold kereskedő Sárvárot eljegyezte *Elfer* Regina kisaszonnyt, *Elfer* Dávid bórkereskedő leányát Budapestrol.

Radványi L. Odún eljegyezte *Erdélyi* Mayer Pál háztulajdonos leányát, Szerént, Budapestben.

— **Az elfogott felségserűtő.** Emilittük, hogy a rendőrség tegnap felségserűtést miatt letartóztatta *Dolp* Miksa bécsi kereskedőjét. Bécsből jelentik, hogy *Dolp* Budapestben született, de sokáig lakott Bécsben. Megférhetetlen természete miatt sehol sem volt sokáig maradása. Állását egymásután elvesztette és zülleni kezdett. Legutóbb mint napszámos kereste kenyerét. A hatósággal többször meggyűit a baja. Egyszer mint csavargót fogták el a rendőrök, másszor apróbb vétéseket, kihágásokért kellett felélnie és néhányszor már megbüntették felségserűtéstért is. A munkaspártnak sohasem volt tagja és az anarkistákkal sem volt összeköttetés. Valószínűleg helyes elhá a bécsi rendőrségnek az a föltevés, hogy az elzüllött, éhes kereskedő azért követte el most a felségserűtést, mert így akart félre hajlékot és ellátást szerezni.

— **Nekrológ egy szarvasról.** Rengeteg erdőség sűrűjében, távol az élet vásári zajától élt, éldegelt egy szarvas. Vigan járta a rengeteget. Szépen nőttek, csomósodtak a szarvai és az agancsokra büszkén tekintettek az erdei vadvirágok. Senkinek sem kereste a barátságát a déli szarvas, hirtelen, dicsőségre nem vágyakozott; szerelmes volt a vadon csöndességébe. Letért a lehullott levelekre és belebámult a semmibe, így begyógyított szerelmével, a csönddel. De megirigyelték a mérhatalmú boldogságát. Agyonlőtték. És halála után most fölfedezték, pedig teljes életében kerülete az embereket, futott a kritika elől. Hiába, meg volt írva a sors könyvébe, hogy híres, neves legyen a halála után. A *Hivatalos Vásárcsarnok-Ertesítő* című újság mai számában a vezércikk legelején olvassuk a szarvas nekrológiát, amely szól a következőkppen:

... a napokban oly szarvas is kaptunk, melyet úgy látszik robbanó golyóval löttek. Hogy az ilyen állapot busa teljesen tönkre van téve, mert mindenütt át van szürkítva golyószilánk maradványokkal, azt úgy látszik vadászaink egy része nem is tudja, vagy legalább ezzel nem sokat törődik. Itt persze az ilyen ölmásziánkos összeroncsolt húst feltétlenül kivonják a forgalomból...

Szegény, bohó szarvas. Azt hitte, örökké övé az erdőség magánya, és ime, vezércikket írnak róla. A nekrológ busan szól a kegyetlen halálról, a golyószilánkokról, a husról, amelyet ki-vontak a forgalomból. Az erdei vadvirágok pedig fonyadnak, száradnak, nem ugrál köztük az agancsos, vezércikk lett belőle...

— **Tűz az óbudai hajógyárban.** Nagy tűz volt ma este az óbudai hajógyárban. Úgy háromnegyed nyolc óra tájban kigyuladt a hajógyár csőraktára, egy körülbelül negyven méter hosszú tápélet. A tűz gyorsan terjedt az épületben, úgy hogy mire észrevették, hogy a faház kigyuladt, már az egész lángban is állott. A közelben lévő *Spitzer* Gerson és a budai *Goldberger-léle* gyárakból rögtön ott termelt a tűzoltóság és megérkezett az I. III., V., VI. és VII. kerületi tűzörség is; nekik azonban már csak az a dolguk akadt, hogy lokalizálják a tüzet. Két és fél órai erős munka után sikerült is ez, bár időközben tüzet fogott a csőház mellett lévő kazánház is. Fél tizenegyre már lokalizálva volt a tűz s csak az I. és III-ik kerületi tűzörségek maradtak kint, hogy az esetleges veszedelmet megakadályozzák. A kár körülbelül ötvenezer korona. A tűzvizsgálatot holnap tartják meg s ez lesz hivatva kideríteni a tűz keletkezésének okát.

— **A mesterinasok és az egyéni szabadság.** A mesterinasokt eddig a lehető legrövidebb uton visszatoloncolták a gazdájukhoz, hogyha megszöktek a mesterség mellől. Ennek a közönséges elbánásnak most már vége. Az inasgyerek szabad, mint a madár. Nem szabad visszatoloncolni a mesterhez s persze se előlegesen, se utólagosan nem lehet megvenni rajta a költséget. Annál kevésbé, mert költség se lesz. A majsztram ezután már csak magánaton foghatja föl az inasát, ha megunta a kosztot és a gyerek dajkálást amik tudvaleg a legsúlyosabb kellei annak, hogy valaki alaposan kitanulja a mesterségét.

— **Emberölések.** Két helyről is kapunk táviratot emberölésről, mind a két eset szomorú tanúsága annak, hogy milyen semmisségek csinálnak az emberekből gyilkost. Egy kassai távirat szerint *Tisza-Szöllősen* Juhász Dániel orvadász cimboráját, Kiss Ferencet véletlenül megöltte. Juhász félt, hogy Kiss a felegygyulása után megbosszulja magát, azért agyonlőtte, még pedig a legnagyobb kegyetlenséggel. A másik eset a Debrecenhez közel lévő Tamási pusztán történt. Ott legeltette a mezőn Bomlás Mihály gulyás a jószágát. A nyáj elköszött Fekete Mihály gazdálkodó kukoricatölgyére és egy kőrakást felborított. Fekete ezért Bomlást vasvillával fejbe verte úgy, hogy agyveleje szétloccsant. A holttestet a gyilkos aki áróka vonszolta. Ma fogták el a gyilkost, aki beismerte a tettet.

— **Új politikai napilap.** *Felsőmagyarorsági Napló* cím alatt *Kassán* december elején, reggel megjelenő egy krajcáros új politikai napilap indul meg, amely *Abauj, Borsod és Zemplén* vármegyék körében politikai, társadalmi, közgazdasági és kulturális érdekeket fog szolgálni. Az új lap felelős szerkesztője *Biró Pál*, a Felsőmagyarorsági Hírlap szerkesztője lesz.

— **A demokrata-párt népgyűlése.** A demokrata-párt a közéleti közéleti választások alkalmából megkezdte működését. Huszonhetedikén, szombaton este hetedik órára népgyűlése hívja össze a párt tagjait. A gyűlés napirendje: dr. *Vászonai Vilmos* bizottsági tagnak beszámoló beszéde a hatévi működéséről, továbbá a közéleti választások megbeszélése lesz.

— **Betűró magánhivatalnok.** *Halász Armin* magánhivatalnok panaszt emelt a rendőrségnél, hogy a *Szondy-utca* 43. szám alatt lévő lakását valaki feltörte s onnan mintegy 100 koronát érő fehérneműt ellopt. A rendőrség már kinyomozta a tettest, aki *Bobojso Béla* 18 éves, aradi születésű magánhivatalnok. A

rossz utra tévedt fiatalembert, aki tettet beismerte, át-kisérték a vizsgálobíróhoz.

— **Tűzvizsgálat.** Tegnapelőtt éjjel nagy tűzvész pusztított az Erzsébetvárosban lévő *Dongó-utca*-ban. *Meister Sámuelnek* postaialkellék-gyára égett le. A hatóságok a tűzvizsgálatot ma délelőtt tartották meg és ennek alapján abban a véleményben vannak, hogy a tűz *gyújtogatásból* eredt. A tűz keletkezését a gyáros felesége vette észre, mikor úgy tizenkét óra felé felébredt. Nyomban felkötötte férjét, aki azután a tűzoltóságot értesítette a veszedelméről. A kár, a gyáros bevallása szerint a felszerelésben 46 000 korona, holott a gyár csak 29 000 koronára volt biztosítva. Az épületekben a bizottság becslése szerint, 16 000 korona a kár. Az épületek 24 000 koronára voltak biztosítva.

(x) **Lukács Vilmos** bankházból, Budapest, V., *Fürdő-utca* 10. sz. a., vegyének osztályosországgakat. $\frac{1}{2}$ a 12 kor., $\frac{1}{4}$ a 6 kor., $\frac{1}{4}$ a 3 kor., $\frac{1}{8}$ a 1.60 kor. portonlesen.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Honi ipar.** Ajánlom általánosan ismert, saját gyártmányu *posztó bokavédőmet* (gamasni). Kapható drapp, oliv szürke, bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. *Hölgyeknek* térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész Pál* divatruházában, *Kerepesi út* 44. sz., a *Népszínház*al szemben. Eladás nagyban is.

Mattassich-Keglevich.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, október 25.

Egy hete már, hogy megemlékeztünk arról a váratlan fordulatról, amely a möllersdorfi katonai fegyház rabjának, *Mattassich-Keglevich* főhadnagynak az ügyében beállott. Hogy tudniillik *Polónyi Géza* országgyűlési képviselő a főhadnagy kérésére elvállalta az ideiglenes gondnokságát, s a budapesti árvaszéknél a fogadalmat letéve, csak hivatalos kinevezését várta Bädenből, hogy az ügy érdekében a további lépéseket a legsürgösebben megtegye. Aból a gyorsaságból, amelylyel a badeni járásbíró a főhadnagy kérését a budapesti árvaszéknél elintézte, az következett *Polónyi* képviselő, hogy az osztrák hatóság is a tapasztalt sietséggel fogja folytatni az eljárást, s hogy alighanem már néhány nap múlva elutazhatik *Möllersdorfbá* *Mattassich-Keglevich*hez a teljes tájékozódás megszerzése végett.

Ezek után egyik munkatársunk ma újabb beszélgetést folytatott *Polónyi* képviselővel az aktuálisra elevenedett ügyben. Az első kérdés ez volt:

— Történt-e, képviselő ur, valami nevezetes lépés a múlt hét óta *Mattassich-Keglevich* dolgában, amely olyan nagy érdeklődést keltett multkorai közléseink nyomán az egész országban?

— Történt, de a mi történt, *nem éppen örövendetes.* A budapesti árvaszékhez a badeni járásbírósgától hamarosan leérkezett ideiglenes gondnokká történt kinevezése. Rögtön ezután írtam a möllersdorfi katonai fegyház parancsnokának, hogy miután hivatalos kötelességemből kifolyólag most már érintkezésbe kell lépnem gyámoltammal, a fegyház szabályzatának megfelelően milyen körülmények között és mikor kereshetem fel *Mattassich-Keglevich*et. Együttal azt is megkérdeztem, mikor és hogyan juthatok ahhoz, hogy az iratokba betekinthsek. *Elismerése méltó előkezéssel* tudatta velem a parancsnok, hogy a fegyház szabályzata szerint *csak negyed óráig* beszélhetnk a rabbal és mivel előreláthatólag hosszabb ideig tart a tárgyalnom vele, erre nézve engedélyért forduljak *egyesen a hadügyminiszterhez*, s ugyanezhez hozzá adjam be az aktákra vonatkozó megkeresésem is. Első tennivalóm most az, hogy a hadügyminisztériumhoz fordulok, s a kedvező elintézés után haladéktalanul elutazom *Möllersdorfbá*.

— És gondolja-e, képviselő ur, hogy megkeresésének foganatja lesz?

— *Fájdalom, a nehézségek, amelyeket előre látam, teljes mértékben előállottak.* Ezek a nehézségek pedig a következők: Az osztrák jog szerint az öt esztendőnél hosszabb időre ítélt, vagyis az ugynevezett első osztályu fogoly számára feltétlenül gondnokot neveznek ki. Innen van, hogy a badeni járásbírósg *Mattassich-Keglevich* kérésére kinevezett engem *gondnokká, de csak ideiglenessé*, aminek oka a horvát bírósgok magatartása. *Mattassich-Keglevich* ugyanis horvátországi illetőségű magyar állampolgár lévén, *véglegesen a horvát bírósgnak kell döntenie.* A horvát bi-

róság pedig illetékesnek mondotta ki magát, a magyar bírósgok *közbelépése tehát ki van rekesztve.* Egyben kimondotta a horvát bírósg, hogy *gondnok kinevezésére nincs szükség*, mert ugy a horvát, mint a magyar törvény szerint az a liberálisabb felfogás érvényes, hogy nem gondnokot, hanem *meghatalmazottat kap az elítélt.* A helyzet most már az, hogy a magyar bírósgnak *nincs joga a beavatkozásra*, mert a horvát bírósg mondotta ki magát illetékesnek; az osztrák csak ideiglenes gondnokról intézkedik, a horvát pedig kijelenti, hogy az sem kell. Így áll most az ügy, de ami engem illet, én a magam lelkiismerete szerint *megyek a megkezdett uton*, s erre most már a magyar közönség rokonérző érdeklődése és támogatása is készlet.

A rászédett kincstár.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, október 25.

Röviden hírt adunk már arról a nagy csalásról, amelyet egy amsterdami dohányszállító cég követett el a magyar kincstárral szemben, szövetkezve egy pár kincstári tisztviselővel. Az eset sokkal érdekesebb, mint hogy szó nélkül lehetne hagyni, annyival is inkább, mivel a budapesti államrendőrség ma is folytatja a vizsgálatot a dologban.

Most már alapos a remény, hogy a bütlén kincstári tisztviselők kérekerülnek s megkapják méltó büntetésüket. A rendőrség ugyanis nyomában van annak a jeles firmának, aki a csalást közvetítette. Már azt hitte a rendőrség, hogy letartóztathatja azt a közvetítőt, akinek azonban egyelőre mégis sikerült kimenekülnie a rendőrség körmei közül. Megtalálta azonban a rendőrség az irományait, amelyek bizonyára adnak telvilágosítást a bűnös tisztviselőkre vonatkozólag.

A magyar kincstár ugyanis összekötésben állott az amsterdami *Rosenfeld* L. M. dohányszállító céggel, amely évek hosszú sora óta a kelet-indiai szigetekről szállította Magyarországra a finom dohányt. A cég oly módon károsította meg a kincstárt hogy a finom Szumátra-dohány helyett olcsóbb minőségű dohányt küldött finomabb csomagolásban s úgy is fizetette meg magának Ehhez a manipulációhoz szükséges volt a cégnek magyar kincstári tisztviselők közreműködésére, akiket egy budapesti közvetítője segítségével *vesztegette* meg.

Körülbelül hat hónappal ezelőtt érkezett névtelen följelentés a család dolgában a magyar kincstárhoz. A följelentés nem mondja ugyan el a bűnös tisztviselők nevét, de leleplezi a család körülményeit. A névtelen följelentés alapján megindult a vizsgálat s a kincstár rájött, hogy a levél írja igazat mond: a kincstárt már évek óta károsítja az amsterdami cég. Kiderült ugyanis, hogy már 1895 óta folyik ez a bűnös manipuláció.

Az eddigi vizsgálat csak két évre visszamenőleg állapította meg e kárt. Ez is azonban megdöbbenő nagy, mert a két év alatt mintegy *félmillió korona* kárt állapítottak meg. Most még mindig vizsgálják a régi számadásokat s *előreláthatólag egy millióra fog rugni a kincstár összes kára az öt esztendő alatt.*

A rendőrség a vizsgálat folyamán rájött, hogy a stuttgarti, illetve amsterdami *Rosenfeld* L. M. cég és a magyar kincstár között egy *Löwentritt* Henrik nevű budapesti ügynök közvetítette az egész manipulációt. Ez a *Löwentritt* Henrik valamikor vagyonos ember volt, de részint a tőzsdén, részint pedig egyéb manipulációk folytán elvesztette az egész vagyonát és nagy nyomorba jutott. Öt esztendővel ezelőtt még a *Vármegyeház*-utcaiban lakott, ahol egy hónapos ágyat bérelt. Egy forintot fizetett hetenkint az ágyért egy szegény családnál, azonban ezzel az egy forinttal is gyakran adósá maradt a háziasszonyának.

Egy szép napon azután, ugy 1895 elején, hirtelen elhagyta *Löwentritt* a *Vármegyeház*-utcai hónapos ágyát. Kifizette összes adósságát és beköltözött az *István főherceg* szállodába. Ide már, mint elegáns uriember állított be *Löwentritt* s az első emeleten bérelt ki egy szép utcai szobát. Ekkor már aranyórája és gyémánt gyűrűi voltak s különben is úgy élt, mint egy kiskirály.

A rendőrségnek már akkor feltűnt, hogy *Löwentritt* egyszerre megváltoztatta életmódját és a szegény emberből újra gazdag emberré vedlett. *Keresték-kutatták* is ennek az okát, azonban nem tudták rájönni meggazdagodásának a nyitára. Ő maga mindig azt hangoztatta, hogy sikerült egy pár ház-eladást közvetítenie és szerzett egy pár ezer forintot. Ez az egy pár ezer forint azonban nem fogyott el soha, sőt *Löwentritt* egyre jobb módba jutott. Közele ismerősei már azt is tudták, hogy pénze van a takarékpénztárakban. Ez valóság is volt, mert annyi tény,

hogy Löwentritnek egy évvel ezelőtt még körülbelül százezer forintja volt elhelyezve egy pár fővárosi pénzintézetben.

Körülbelül fél esztendeje, hogy a kincstár névtelen följelentést kapott, amely leleplezte a Rosenfeld-Löwentrit és társai cégnek bűnös manipulációt. Löwentrit összeköttetései révén hamarosan megtudta a dolgot; felmondta a bankokban elhelyezett pénzét és — bucsut sem véve a kapuféltől — eltűnt Budapestről. A szállodában azt mondta, hogy Párisba utazik, a kiállításra. Amikor már nyilvánvalóvá lett, hogy ő volt az összekötő kapcsolás az amsterdami cég és a bűnös kincstári tisztviselők között, a budapesti rendőrség kerestette is Párisban, Löwentritnek azonban egészségében sem volt a párisi kiállítás meglátogatása.

Időközben a rendőrség arra is rájött, hogy Löwentrit részére gyakran érkeztek levelek és pénzküldemények a Rosenfeld cégtől, Amsterdamból. Egy évvel ezelőtt Löwentrit a Vörös-kereszt kórházban feküdt beteg s akkor ott a kórházban kézbesítették neki egy hetvezer márkáról szóló utalványt a Rosenfeld cégtől.

Löwentrit nem tudta kinyomozni a rendőrség, bármint akarta is. Most azután a véletlen segítségére jött a rendőrségnek. Két héttel ezelőtt ugyanis Bécsbe érkezett Löwentrit és a Sacher-szállodában bérelt lakást. Innen írt egyik budapesti ismerősének, hogy titokban egy napra ide akar jönni. Ez a budapesti uri ember tudott arról, hogy a rendőrség körözöletet adott ki Löwentrit ellen és levelét megmutatta a kapitánynak. A rendőrség azonnal táviratozott a bécsi rendőrségnek, hogy tartóztassa le a jeles firmát, Löwentrit azonban megérezte a bajt és mindenét hátrahagyva a szállodában, eltűnt Bécsből. Csomagjait és irományait mind a szállodában hagyta s ezekből reméli a rendőrség, hogy világot vehet a milliós csalási ügyre.

Különbön a rendőrség már nyomában van a szökevény Löwentritnek és reméli, hogy pár nap alatt elfoghatja.

Históriák innen-onnan.

I.

Kaszárnyából — klastromba.

Pétevár, október 6/19.

Nem a *Nebántsvirág* ismert kalandjáról van most a szó az orosz főváros előkelő köreiben, hanem a fiatal gróf *Bobrinsky*, aki a Carskoje-Selo lovas-testőreinek csillogó egyenruháját fölleserlő a reverendával. Hogy mi vitte rá a gróftot erre az elhatározásra, azt senki se sejti. Mindenesetre a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, hogy az orosz arisztokrácia egy tagja a papság soraiba lép, amely kizárólag a görög-keleti papok fiából rekrutálódik.

Az orosz főváros szentációkra éhes társasága különös pikantériát talál abban, hogy nemskára reverendában üdvözölhet egy rangbéli urat és gróf *Bobrinsky* csinos sikerekre számíthat, ha ismét megjelenik az illatos pétevári szalonokban.

Fölöttébb érdekes a *Bobrinsky* grófok eredete. Históriailag bebizonyított tény, hogy a nemzetségi ősnője *II. Katalin* cárnő volt, ősatyja pedig *Orlov* György herceg, aki az északi Semiramis budoárjában előkelő szerepet játszott.

Az első fia, akivel *Katalin* cárnő *Orlov* Györgyöt megajándékozta, 1762. április 18-án született. Az újszülött valami *Skurina* biztár, aki akkor még csak fűtő volt a császári palotában, hogy csakhamar valóságos titkosanóssá, udvari kamarássá és a császári ruházat főfelügyelőjévé emelkedjék.

A gyermek születése után néhány hónappal *Katalin* férjét: *III. Pál* cárt az örök üdvösségbe szállították az *Orlov*-fivérek és néhány vállalkozó uri ember. Így jutott az egyeduralom *Katalin* cárnő kezébe, aki sokkal kevésbé botorkált az előítéletek sötétségében, semhogy a gyermek születésének titkát valami különös szemérmességgel rejtgette volna. Az újszülött számára mindenek előtt egy millió rubelt deponáltak készpénzben egy banknál, azonfelül megvásárolták neki a *Bobrin* nevű birtokot, ahonnan nevét is kapta.

Az első *Bobrinsky* gróf a hadapród-iskolában nevelkedett. A cárnő nagyon kedvelte a fiút és amikor mint tiszt belépett a lovas testőr ezredbe, tudtára adták az egész udvarnak, a főméltóságoknak és az idegen államok nagyköveteinek, hogy a cárnő nagyon szívesen látná, ha a fiatal tiszttel, aki éppen betöltötte tizenegyedik életévét, kitüntetőleg bannának.

Később utazni küldték. A fiatal gróf nagy sikerrel konvertált egy csomó adósságot a cárnő nevére és végül szakadásra került a dolog anya és fia közt. *Bobrinsky* gróftól Revalba küldték és 30,000 ru-

bel évi apánázst rendeltek számára. Revalban maradt *Pál* trónra léptéig, aki különös előszeretettel viselkedett grófi mostoha testvére iránt. Utóda nem sok vizet zavartak.

A legérdekesebb alak közöttük az a fiatal gavalér, aki most hirtelen leveti a lényes egyenruhát, hogy reverendát öltön magára.

II.

A hol d'Annunzio lakik.

Firenze, október 22.

Nem a prózai fővárosban, az Uj-Róma bércaszárnyai között tanyázik a költő, hanem Toscana bájosan szelid paradisosmában, *Setignano del Desiderio*-ban, a hol legújabb regényét, a *Tűzet* is írta, tölti el idejének legnagyobb részét.

Ott emelkedik magas fák enyhe árnyékában az egyszerű falusi ház, amelyet azonban a költő finom művészi ízlés sajtóságosan érdekes és értékes Tuszkulummá varázolt. A legnagyobb szobát, amely az épület javarészt elfoglalja, *d'Annunzio* egy hatalmas, tiszta renaissance-stilban épült kandallóval látta el, amely csaknem a fal felét takarja el és amelynek vasparkányzatán a ritkaságok valóságos khószsa kápráztatja szemünket, csudás bijouk minden korból és minden földrészből.

Számtalan diván, szekrények mindenféle nagyságban, antik butoradarok egészítik ki a szalon berendezését, amelynek falait dus színpompában gobelinok, keleti szőnyegek és értékes fegyverek takarják.

Azonfelül *d'Annunzio*, mint a legtöbb művész, különös előszeretettel gyűjt bálványképeket és a művészi faragványokkal ellátott polcokon a legesodásabb perzsa szőnyegek között japán bálványok, indus istenségek, szent életantok merednek elő. A többi szoba is gazdájának művészi hajlandóságairól tanuskodik.

A könyvtárban, ahol számos szekrény, polc, láda érdekes könyvekkel van teli, keleti, görög és latin jellegűt olvashatni. Az egyik ajtó fölött ezek a szavak ragyognak aranybetűkben:

— *Leggi, vileggi e leggi ancora!*

Ami annyit tesz, hogy: Olvass, olvass újra és megint csak olvass!

Ha a költő valami nagyobb regényen dolgozik, akkor reggeltől estig dolgozó-szobájában ül, ahová senkinek, még régi meghitt szolgájának se szabad belépnie. Dél felé tíz percre megszakítja munkáját, hamarosan megebédel, de rögtön újra visszavonul, hogy estélig dolgozzék. Megtörtént már, hogy egész éjszakákat dolgozott át és ez a megfeszített munka hónapokig tart.

Aztán ismét lemegy *Firenzébe*, ahol átkutatja az antikváriusok boltjait, ahol mesés összegekért vásárol ritka szöveteket, drága fegyvereket és ódon könyveket.

Társaságban igen kedves tud lenni, noha folyton magáról és környeiről beszél.

III.

A vidám spanyol követ.

Madrid, október 19.

A spanyol külügyminisztériumnak mostanság megvan a maga saját külön szentációja, amelyen azonban *Madrid* összes előkelő körei mulatnak.

A sant-jagói spanyol követről van szó.

A kegyelmes ur időközben megszökött állomási helyéről és pedig sajátos körülmények között.

Valóságos operett! A helyzet a következő:

A követ, ez a tizenhárompróbas életművész, nagy barátja a női nemnek. Sok szeretőt tartott, de a legtöbb pénzt mégis egy előkelő francia hölgygyel verte el. Végül az előkelő francia hölgy férje, egy előkelő francia ur negyedmillió dollárt zsarolt ki a spanyol követől, aki ezt az összeget a követségi kasszából fizette ki. Az ilyen kiadásokat alig bírhatja meg egy ország, amely nemrégiben Kubát vesztette el.

Végül a követ, gróf *Guijarro* kénytelen volt megszökni. Mialatt hitelezők és szeretők fenyegetőzve és hangosan lárázva, ostrom alá fogták a követségi palotát, a vidám gróf női ruhába öltözködve megmenekült, a nélkül, hogy felismerték volna. Az előkelő francia hazafi is megszökött az elrabolt negyedmillió dollárral.

*Madrid*ban pedig várják a követ urat.

IV.

A svéd királyi család — beteg.

Stockholm, október 19.

Oskár svéd király egészségi állapota annyira javult, hogy minden imminens veszély elmúlt. A király eddigleg mindig kitűnő egészségnek örvendett, eltekintve bronchitisétől, amelyben utóbbi szenvedett. Az orvosok úgy mondják, hogy a koronás költő ezuttal vissza fog a nyerni egészségét.

De nemcsak a király betegsége okozta a nyomott hangulatot, amely most a svéd udvar fölött borong. Komoly aggodalomra szolgáltat okot *Zsófia* királyné és *Victória* trónörökösne egészségi állapota. A királyné egészségi állapota már hosszabb idő óta ingadozó és ha jót is tett neki az idei nyaralás Angliában, még se egészen kielégítő az egészsége.

A királyné mindennap kilovagolt, de mivel nem bírja ki az erőteljes szabad levegőt, külön lovardát építettek neki, amelynek padlatát kókuszgyékénnyel vonták be. Itt lovagol a királyné mindennap két órát 15 Réaumur foknyi temperatura mellett.

A trónörökösne is beteg és a telet Olaszországban fogja tölteni.

Végül *Jóni* herceg, a királyi pár legkisebb fia mellbetegségbe esett. A nyáron, a mikor anyjával Angliában tartózkodott, komolyan megbetegedett. Sullyos tüdőgyulladás volt amely sokáig tartott és még most is jelentkezik utóhatásában. Az orvosok sürgősen Merába küldik a megtört ifjút.

Nagyon szomorú mostanság a svéd udvari élet.

Óh, Khina!

— Jelenetek Khina intim életéből. —

III. Az ő kis ravaszágai.

A császár: Li, te nem értesz a diplomáciához. Öreg barom lettél és még mindig nem tanultad meg, hogy kell közlekedni a külfölddel.

Li: Taníts meg rá, óh császár.

A császár: Figyelj csak ide, majd meglátod. Jegyzékeket fogunk intézni a kormányokhoz. Tudod, mi az a jegyzék?

Li: Nem én.

A császár: Jegyzék az olyan írás, amiben az ember összehazudik mindent, amit csak bir, amit aztán a lapok szösz szerint kinyomatnak, s amit a kutya so olvas el.

Li: Most már tudom.

A császár: Első jegyzékünk az amerikai kormányhoz megy. Ird meg benne, hogy Amerika volt az egyetlen tisztességes állam, s hogy őszinte rokonszeny csatló régi jó atyai barátomhoz, szeretett testvéremhez... hogy is hívják azt a hülyét?

Li: Mac Kinley.

A császár: Igen, ahhoz. Most aztán irsz egy másik jegyzéket Oroszországhoz. Megírod benne, hogy a kapzsi Amerika és a sóvár Németország ellen csakis atyai barátom, iker-unokatestvérem, atyám, a sah... Li: Talán a cár...

A császár: Igaz, igaz. Cár. A cár nyujt mendedeket. Ird: Oroszország volt az egyetlen tisztességes állam. Most jön...

Li: Németország.

A császár: Eltálatad. Hadd látom, tudnál-e magad fogalmazni egy jegyzéket?

Li: Hogyne.

A császár: Halljuk!

Li: A durva Oroszország és a kapzsi Amerika, meg a pímasz Franciaország ellen egyetlen menedékünk felséged atyai barátja, rokona, testvére, nagynénje és unokahuga, a német császár.

A császár: És?

Li: És?

A császár: És hogy Németország volt az egyetlen tisztességes állam. Mit irsz a franciáknak?

Li: Ugyanezt balra.

A császár: Nagyon jó. Ha a jegyzékekkel kész vagy, gyere be. Ma megint meghalok egy kicsit.

Li (rémülten): De felség!

A császár: Kell, hogy néha ez a hir is bejárja Európát. Sürgönyözd meg Londonba, hogy a császár ügnyönte magát, s mire levágták a kőtelel, már halva volt. A mamámról is sürgönyözhetsz. Ird, hogy annyi ópiumot evett szegény, hogy szörnyet halt.

Li: Pompás!

A császár: Most már kezdjed sejtteni, ugy-e, Li, hogy mi az a diplomácia?

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **Előjárók értekezlete.** A vendéglátószakra, vendéglősökre, kávészakra, pálinkamérőkre vonatkozó szabályrendelet-tervezetet kiadták véleményadás végett, az előjáróknak. A szabályrendelet tervezettel szemben, több lényegesebb észrevételt tett az előjáróknak most tartott értekezlete. A szabályrendelet ezen szakasza megállapítja, hogy a kávéházakban milyen ételműveket szabad kiszolgáltatni s megtiltja a vendéglőkben a szokásos meleg ételek tartását. Az előjárók értekezlete abban a véleményben van, hogy abban az esetben, ha valaki ugyanabban a helyiségben kávéházat és vendéglőt akar tartani, az iparengedélyt mind a két üzletfajta meg lehet adni. Javasolja végül az értekezlet, hogy a

kávéházakon ezental ott legyen a címezésen kívül a tulajdonos neve is, mert így könnyebb a felelősségrevonás.

SZÍNHÁZ. ZENE.

**** Népszínház.** A Népszínházban ma este a gyengélkedő Küry Klára helyett Anon Margit játszotta a *Kis szökevény* címszerepét. A kisasszony vagy egy esztendője játszózza utóljára ezt a szerepet, akkor is vidéken; a Népszínház színpadán ma este először. Reggel még Küry Klára felléptét hirdették a színlapok, amiből az következik, hogy hirtelen ugrott be, csakhogy a színház a darabváltozás kellemetlenségeitől megóvja. Már ezért a hősi önfeláldozásért is megérdemli az elismerést, amelyre játékaival is mindenben rászolgált. A sok mozgással, táncsal és evolúcióval tarkított szerep nagy biztonságát és terepimeretét kíván, aminek a kisasszony természetesen híján volt. Hogy hosszú pihenése után hirtelen ilyen nagy feladatot állították, a lámpaláz is szorongatta. Szerencsésen megbirkózott mind a két fogyatékossággal. Játéka és éneke értelmes is, kedves is, graciózus és könnyedén táncol, mozdulatai színpadra termettek. A szépszámú közönség legtöbb ének-számát megismételtette és a felvonások után is többször hívta. Sok ószinte tapsot kapott Hegyi Aranka, aki a *Carmentis* szerepében elragadóan bájos és szeretetreméltó volt mint mindig. *Németh József* józú tréái állandó derültségben tartották a házat, amely egyformán gyönyörködött *Kápolnai Irén* táncában, *Ruskó* énekében és *Kovács Mihály* és *Szirmai Imre* játékaiban is. — A harmadik felvonás után, mikor a közönség kiözönlött a színházból, a kapuban egy ur így szólt a kísérőjéhez:

— *En azt hittem, hogy ez a San-Toy Kínában játszik?*

Nyilván azzal a meggyőződéssel hallgatta végig a *Kis szökevényt*, hogy a San-Toy adják.

Elvégre ha az ember csak annyit tud egy angol operetről, hogy a zenéje szép, és szövege nincsen... (— h.)

**** Elhalasztott bemutató.** A *Vígsház* ma este hirdetett bemutatóját el kellett halasztani *Góth Sándor* megbetegedése miatt. A *Farkas* tegnapi főpróbáján is győzelmeként már *Góth*, mindazonáltal nagy erővel játszott és azt remélte, hogy ma este részt vehet a rendkívüli érdeklődéssel várt premieren. Ma reggelre azonban súlyosbodott a betegsége és ezért a *Farkas* és az *Énekek éneke* bemutatója a jövő hét elejére maradt, amikor *Góth* remélhetőleg fölkapul. A bemutató-előadásra váltott jegyeket a színház kívánatra kiscseréli a jövő heti bemutatóra szóló jegyekkel, vagy visszaváltja. — Ma este a *Fernand házasság* című bohózatot adták, a hét hátralevő estéin pedig a *Coralie és Társa* című bohózszerű színdarabot.

**** Asszonyháború.** A Népszínház legközelebbi ujdonsága *Gerő Károlynak*, a *Próbaházasság* és több más nagyszerű színű szerzőjének legújabb darabja, az *Asszonyháború* című háromfelvonásos énekes bohózat lesz. A darabot *Vidor Pál* főrendező vezetése alatt már megkezdtek a próbákat. A női főszerepet *Blaha Lujza* asszony játszotta.

**** Szerepek egyesítése.** A győri színház, írja tudósítónk, nem szűkülökdi érdekességekben. Dobó igazgató kitűnő társulatot szervezett az új szezonra, de alig pergett le az első néhány hét, valamennyi énekesnő berekedt. És ezzel a kellemetlen érdekességgel megkezdődött az érdekességek sorozata. Ha már berekedtek a primadonnák — gondolta a direktor — legyen fényes kárpótlásban része a közönségnek és meghívta vendég szereplésre *R. Réthy Laurát*, a kitűnő szubrett-primadonnát. A vendégművésznő nagy sikerrel játszott is a Szép Helenában, a Nani népszínműben és a Babában, aztán a Szulamit címszerepében akart föllepni, mikor a próbán nagy zűrzavar támadt. A vendég ugyanis a Magyar Színház tragikus sorsú Szulamitját játszotta, míg a többi szereplők régi szerelmével. Rövid volt már az idő, hát úgy egytettek a dolgon Győrött, hogy Szulamit elalul. Így gazuk volt az örvendezőknek is, meg a szomorkodóknak is... Ennél a szerepvesztésnél sokkal érdekesebb az, amelyben holnap lesz része a közönségnek. Az igazgató a Boszorkányvárt hirdette holnapra *R. Réthy Laura* asszonnyal. A próbák előtt az igazgató megkérdezte a vendégtől:

— Melyik főszerepet akarja játszani? *Coralie* vagy *Verus*?

— *Coralie*! — felelte a művésznő.

— Jó, jó — töprengett az igazgató, — hát *Verus*...?

— Ha úgy tetszik, játszom *Verus*!

— Jó, jó — hát *Coralie*...?

— Nekem mindegy, akármelyik.
— Igen ám, — vallowta be az igazgató, — de magán kívül jelenleg nincs énekes színészünk.

— Sebaj, játszom én egyszerre *Coralie* is és *Verus* is, így mentette ki a zavarból a sokoldalú vendég a direktort.

És tegnap *R. Réthy Laura* asszony eljárt a Boszorkányvárt két fő-énekes szerepét. Az érdekes vállalkozás nagy sikerrel járt, a vendégművésznőt a közönség elhalmozta a tetszésnyilvánítás minden jelével.

**** Műsorváltozás a Népszínházban.** Küry Klára gyengélkedése miatt a *San-Toy* holnapra és holnaputánra hirdetett előadása elmarad, helyette pénteken a *Sárga csikó* kerül színe *Blaha Lujzával* mint vendég; szombaton pedig a *Baba*, *Hegyi Arankával* és *Fedák Sárival* a fő női szerepekben.

**** Uránia Színház.** Az Uránia Színházban ma este *Salamon Odón* Párisát adták. A szerző *Sada Yacco* képeihez új szöveget írt, amelyet nagy érdeklődéssel hallgatott a szép számú közönség.

**** Operaelőadás a Telefon Hírdobóban.** A *Telefon Hírdobó* ma este előzetesnek szórakoztatására a magy. kir. Operaházban szünetelő *Telma* híradó operát és az azt követő *Coppelia* kétfelvonásos balletet fogja követíteni. Az opera előadása után a beszélő újság szerkesztője a legújabb híreket és táviratokat olvastatja fel, majd autótan 11 óráig az Emke kávéházból *Zöldi Marci* magyar specialista hegedűjátéka hallható.

MŰVÉSZET.

□ **Az Iparművészet a párisi kiállításon.** Györgyi Kálmán tanár, az Iparművészeti Társulat vezetékárka, az Országos Iparegyesület összes szakosztályainak mai ülésén felolvasást tartott ez alatt a cím alatt előkelő közönség előtt. Az ülésen lovag *Falk Zsigmond* elnököt. A felolvasó élénk képet rajzolta meg a kulturális Párisban felhalmozott iparművészeti tevékenységének. Legjobban feltűnik a művészi iparban a lakásberendezés. Természetesen még mindig Anglia vezet; a szigetország egyszerűsége és célszerűsége utánozható, de felül nem multhat. A németek rohamosan haladnak, csakhogy igen egyoldalul. Náluk a tervezők többit adtak egy szellemes ötletre, mint a logikus konstrukcióra. A franciáknál a dísz, a pompa elől minden más szempontot. Mi főleg nemzeti karakterünk szerencsés hangsúlyozásával értünk el némi hatást. A londoni South Kensington-Museum egész szobát rendezt meg másolatban. A párisi kiállításon egyébként még igen sok történelmi stíl utáizata szerepel. Sokkal inkább uralkodik a modernség az agyagipari termékekben. Az új technikákkal új formák és új díszítő elemek tűnnek fel. Tudósok és művészek versenyt foglalkoznak keramikával és ezen a téren Zsolnaynak alig akad párja a világpiacra. Újabb tér, ahol a modern irány diadalmasan halad előre, az ékszerművészet. A francia Laligre és iskolája jár elől. Laligre, az „ékszer-költő” nem törődik a drágakő értékével, csupán azzal, hogy színben és fényhatásban miképpen jut érvényre. És így egyenrangú előtte a gyémánt és a borostyánkő, a topáz és a gyöngy, melyeket akkor foglal aranyba, vagy ezüstbe, amikor az illető tárgy aranyat, vagy ezüstöt kíván. Színházra törekszik az új iskola az email-üllesztésével is. Nálunk igen szép sikert értek el *Horti Pál* és *Hilján* a régi zománc-technika újjáélesztésével. A kispalotkákban a franciák és japánok vezetnek. A felolvasó végül a textil-, vas-, üveg- és bőrpárról, mint iparművészeti iparágakról szólott, különösen méltatva az üveg- és bőr mozaikot. Ez érdekes felolvasást 300 lénykép kísért.

□ **Műtárlat Debrecenben.** Debrecenben november 6-án nyílik meg a képzőművészeti kiállítás. Holnap letelik a beküldés határideje is s nyomban hozzáfognak a műtárgyak elrendezéséhez. A kiállítást, amelynek élén *Komlóssy Artur* főjegyző és helyettes polgármester áll, gróf *Dégenfeld József* főispán fogja megnyitni.

EGYESÜLETEK.

(Az Országos Iparegyesület) ma délelőtt *Matekovich Sándor* elnökléte alatt ülést tartott. *Gelléri Mór* igazgató terjesztette elő a folyó ügyeket. Az Országos Magyar Iskola Egyesületnek *Gerleóczy Károly* emlékére rendezendő gyűzümepségeire a bizottság az egyesület képviselőitén gr. *Soltész* titkárát küldte ki. Köszönetet mondott *Gelléri Mór* igazgatónak a katonai hivatalos hírdetések közzététele ügyében való erőfeszítéséért.

(A Pesti Lloyd Társaság) vigalmi bizottsága ma meggyeri *Krausz* Lajos királyi tanácsos elnökléte alatt ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy november 27-ikén nagy férfestet rendeznek. Az elnökség megbiztatta, hogy közéletünknek egyik kiváló előkelőségét nyerve meg felolvasásra erre az este. December 8-ikán hangversenyvel egybekötött hűgyestést rendeznek.

VIDÉK.

(Abaujmegye közgyűlése) Abauj-Torna vármegye, mint Kassáról táviratozzák, *Pechy Zsigmond* főispán elnökléte alatt ma tartotta közgyűlését. Első aljegyzőnek egyhangulag *Ferdinándy Gyula* tornai szolgabíró, tornai szolgabírónak pedig *Zabraczy József* választották meg.

SPORT.

***. A bécsi lövésznek** mai, hatodik napja sem volt a favoritoké, egyedül *Falb* mutatkozott a fogadóik bizalmára érdemesnek, a többi versenyt mind többé-kevésbé elhanyagolt lovak nyerték. A nap főversenye, a Nagy bucsu-handikap, *Häng d'an* győzelmével végződött, mely még csak nemrég egy budapesti handieapban hagyta cserben híveit. *Häng d'an* mögött *Gondi* volt második. Semper idem harmadik és az örökös favorit *Kartal* negyedik. A részletes eredményről tudósítónk a következőkben számol be:

I. Kétóves nyeretlenek versenye. Díj 3000 korona. Távolság 1200 méter. *Péchy A. Falb* (Poole) első, báró *Harkányi J. Montezuma* (Wilton) második, *Mr. C. Wood Windsor* (Black) harmadik, azután *Marc Aurel*, *Anita*, *Nina*. Ítélet: Könnyen 6 hosszal nyerve, 2 hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 19. Helyfoglalások: I. 50: 69. II. 50: 104.

II. Kétóvesek elődóvesenye. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. *Rohonycz G. Peregrinus* (Morgan) első, *M. Newmarket Cagliostroja* (Slack) második, *Egyedi A. Taesckója* (Hyams) harmadik. Futottak még: *Vox populi*, *Sporting Lady*, *Gay Agnes*, *Barbara II.*, *Satanella*, *Ortiana*, *Insiste*, *Szemerevaló*, *Ifly*, *Biró* ítélet. Fejhoszszal nyerve, három hosszal harmadik. A győztes 5600 koronáért visszavásároltatt. Totalizátor: 10: 37. Helyfoglalások: I. 50: 85. II. 50: 206. III. 50: 284.

III. Nagy bucsu-handikap. Díj 10.000 korona. Távolság 2000 méter. *Dr. A. Häng d'anja* (Southey) első, *Mr. Siltan Gondija* (Jones) második, *br. Königs-warter H. Semper* idemje (Pudames) harmadik, azután: *Kartal*, *Per Butters*, *Polonius*, *André*, *Hamlet*, *Miss Duncan*, *Boldog*, *Sellő*, *Topromene*, *Malice*, *Beauharnais*. Ítélet: Igen könnyűen 6 hosszal nyerve, két és fél hosszal harmadik, fejhoszszal negyedik. Totalizátor: 10: 75. Helyfoglalások: I. 50: 322, II. 50: 322, III. 50: 867.

IV. Eladók handicapja. Díj 2000 korona. Távolság 1200 méter. *Schosberger L. Illusionja* (Slack) első, *Ferdinánd B. Artatlanja* (Prudames) második, báró *Springer G. Hardyja* (Hyams) harmadik. Azután *Tippu-Tipp*, *Gaudirole Albatros*, *Balek*, *Mondaine*, *Wabernd Lohe*, *Ilius*, *Megaera*, *Leucia*, *Pas de quatre*. Ítélet: Könnyen félhosszal nyerve, három hosszal harmadik. A győztes 5100 koronáért visszavásároltatt. Totalizátor: 10: 40. Helyfoglalások: I. 50: 101, II. 50: 171, III. 50: 132.

V. Handicap. Díj 2000 korona. Távolság 1600 méter. Báró *Springer G. Féerieje* (Hyams) első, *Schindler L. Aliceje* (Wilton) második, *Dr. A. Gagerje* (Morgan) harmadik, azután *Prodige*, *Staudarte*, *Eva*. Ítélet: könnyűen 4 hosszal nyerve, 4 hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 44. Helyfoglalások: I. 50: 106, II. 50: 123.

VI. Háromóvesek akadályversenye. Díj 4000 korona. Távolság 3200 méter. *Szrywowski V. Cyranója* (Huxtable) első, *ij. Dávid E. The black prince* (Morton) és *Péchy A. Garciaja* (Shoybal) holtversenyben második, azután *Slipper*, *Kótyag*. Ítélet: küzdelem után háromnegyed hosszal nyerve, holtversenyben második. Totalizátor: 10: 86. Helyfoglalások: I. 50: 92, II. The black prince 50: 53, Garcia 50: 57.

VII. Kétóvesek handicapja. Díj 2000 korona. Távolság 1000 méter. *Gróf Lamberg H. tábornok Safija* (Barker) első, *Mr. Newmarket Rikkantisa* (Bulford) második, *Schosberger L. Hippocrate* (Slack) harmadik, azután *Lunailó*, *Silver Box*, *Csendes*, *Brom*, *Berceuse*, *Kiesoda*, *Florence*. Ítélet: Könnyen 1½ hosszal nyerve. 4 hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 100. Helyfoglalások: I. 50: 133, II. 50: 200, III. 50: 152.

TÖRVÉNYSZEK.

§§ **A Magyar Jogászegylet.** A Magyar Jogászegylet e hó 27-ikén szombaton délután hat órakor az ügyvédi kamara helyiségében teljes ülést tart, melynek tárgya: *Dr. Póner Odón* miniszteri titkár előadása: *Viták kérdések a választási bíráskodás köréből.*

§§ **Rosszálásra ítélt bíró.** *Singer* Lajos tiszafüredi albiró avval vádolták, hogy egy esetben a betolyt pénzbírság összegét két hétig magánál tartotta, egy esetben pedig illetéklenül pénzt vett fel. A budapesti tábla *Sarkányi József* elnökléte alatt ma tárgyalta az albiró ügyét és egy rendbeli tegyelmi vétéséért rosszálásra ítélte. Az ítélet ellen az albiró, valamint *Fittler* Bálint főügyész helyettes is fölébezzelt.

§§ **Bérczy kontra Tauszky.** Elénk érdeklődéssel kísérte a fővárosi közönsége azt a pört, melyet *Bérczy Béla* budapesti rendőrkapitány indított *Tauszky* Miksa butorszállító ellen, aki azt a hírt terjesztette róla, hogy ezelőtt tizenegy évvel ötszáz forinttal megvesztegette. A butorszállító ezért száz korona pénzbüntetéssel büntette a törvényszék. A tábla ma tanács-ülésben elhatározta, hogy az ügyet a jövő hónapban főlebbviteli nyilvános főbírályságon fogja tárgyalni.

§§ **Vitézkedő rendőr.** *Kajári Pál* rendőr felesége, nyilván azon a jogon, hogy az ura minden földi hatalom bírtokeusa úgy elvert egy pár gyereket a múlt évben, hogy szinte porzott. *Ujlaki* János magántisztviselő az az ur, aki nem tudja nézni, hogy gyereket bántalmaznak s haragosan közbe lép. Sajnos, *Ujlaki* ur rosszul járt, mert a feleselése elősietett *Telegdi Balázs* és *Dószegi Balázs*, két közrendőr, akik természetesen rátámadtak *Ujlakira* s addig-addig gömbösködtek vele, míg nem a vasárnapi sétáló publikum szeme láttára bekísérték *Ujlakit* az őrszobába, Uközben szétépték a kabátját s folyton szidalmazták.

Ujlaki panaszára a törvényszék *Diószegit* személyes szabadság megsértésének vétségéért hat hónapi fegyházzal és két évi hivatalvesztéssel sújtotta. A tábla első bírája tanácsa, *Türk Szilárd* első előadásában, figyelemmel az enyhítő körülményekre, mindössze ötven korona pénzbüntetésre ítélte ma a vitézkedő rendőrt.

A polnai vérvád.

Piszek, október 25.

A polnai gyilkosság ügyében ma kezdtek meg a második tárgyalást a piséki esküdtsek előtt. Első ízben tudvalevőleg a kuttenbergi kerületi bíróság foglalkozott az ügyvel s a vádlottat, *Hilsner* Lipótot, büntőnek találta abban, hogy *Hruza* Ágneszt megölte. Az ítélet köztél általi halálra szól. A semmitűszék megsemmisítette ezt az ítéletet s új tárgyalást rendelt el. A semmitűszék avval indokolta ítéletét, hogy az egyetem orvostudományi karának véleménye szerint a gyilkosságot egy ember is elkövethette, továbbá, hogy ugyane szakvélemény szerint a meggyilkolt személy vérének elvonása bármilyen célra ki van zárva.

Az új vádirat azzal vádolja *Hilsner* Lipótot, hogy 1899. március 29-én a Polna mellett lévő brzinai erdőben megölte *Hruza* Ágneszt és 1898. július 17-ikéről 18-ikára virradó éjjel a Polna közelében lévő mrsnikai erdőben *Klíma* Mária-t. Vádat emel továbbá *Hilsner* ellen rágalmazás miatt, német a kuttenbergi bíróság előtt *Erbmann* Józsuát és *Wassermann* Salamont *Hruza* Ágnes meggyilkolásával vádolta. Az új tárgyalásnak *Hruza* Ágnes ügyében a régi vádirat szolgál alapul, *Klíma* meggyilkolását és a rágalmazást illetőleg *Pótvádat* emelt az ügyészség. Az új vádirat szerint *Klíma* Mária 1898. július 17-ikén bement a polnai misére s nem tért többé vissza. Előtte való este *Hilsner*rel látták, aki a tanuk vallomása szerint a szeretője volt. Októberben a polnai erdőben egy leányholttestre akadtak, mely fenyőágakkal volt betakarva. Némelyek fölismerték a halottban *Klíma* Mária-t, mások nem tudták őt határozottan agnoszkálni. Mivel ugyanoly körülmények közt került elő mint *Hruza* Ágnes, *Hilsner*t e-ért is vád alá fogták. Mind a két esetben szexuális okokban keresi a vádirat *Hilsner* tettének magyarázatát.

A törvényszék épülete e'ött kora reggel óta tolong a nép, de a bíróság úgy intézkedett, hogy a hallgatóság számára föntartott helyekre csak negyven embert bocsátanak be. Az újságírók karszát zsuolóság megtöltötték a jobbra külföldről érkezett hírlapudósítók. A szenzációs bűnügy tárgyalására ma reggel *Piszek*be érkezett *Schwarzenberg* Frigyes herceg s *Masaryk* prágai orvostanár, aki egy konfiskált cikkben érdekes véleményt mondott a bűnpörőről. Kilenc óra volt, mikor beejtették az esküdték kisorsolását, kevéssel utóbb a bűntörök bevezették a vádlottat, aki az általános kérdésekre lassu, vontatott hangon elmondja, hogy huszonnyé éves, zsidó vallásu, Nagy-Meseritzben született. Foglalkozására nézve gyári munkás.

— Volt-e bűntette? kérdi az elnök.

— Igen. Egyszer hamisan jelentkeztem s akkor huszonnyé órára elzártak.

Azután cseh nyelven fölolvasták az esküdték eskümintáját; egy esküdt kijelentette, hogy nem értette az eskümintát és kéri, hogy németül is olvassák föl. Az elnök elrendelte a német minta fölolvását. A vádirat fölolvására két teljes óráig tartott, mire a dőlő szünet következett. Délután három órakor folytatták a tárgyalást.

A délutáni tárgyalás *Hilsner* kihallgatásával kezdődött, aki az elnök kérdéseire kijelentette, hogy csak a *Wassermann* és *Erbmann* ellen elkövetett rágalmazásban érzi magát bűntőnek, de teljesen ártatlannak vallja magát *Hruza* Ágnes és *Klíma* Mária meggyilkolásában. További kérdésre *Hilsner* elmondja a *Hruza* Ágnes meggyilkolásának napján, március 23-án történt eseményeket, miközben az elnök figyelmezteti őt néhány ellenmondásra az ő vallomása és az első per néhány tanujának állításai közt. A vádlott határozottan tagadja, hogy *Hruza* Ágneszt ismerte, vagy vele viszonya lett volna, mert neki *Benessel* volt viszonya. Hupp úgy tagadja, hogy azon a napon, amelyen *Hruza* megtalálták, a brezinai erdőben lett volna és kijelenti, hogy ezen a napon nem kék, hanem szürke öltözetet viselt.

Az elnök felolvassa *Hilsner* vádlottnak *Peschak* tanu vallomását, aki azt állítja, hogy március 29-én a brezinai erdőben több emberrel találkozott, akik közül az egyik fehér botjával oly mozdulatokat tett, melyekről a tanu megismerte *Hilsner*t.

A vádlott kijelenti, hogy *Peschak* előadása szerint ez 900 lépésnyire volt tőle; ily távolságról lehetetlen valakit felismerni és feltűnőnek tartja, hogy *Peschak* nem azonnal, hanem csak egy fél év múlva tette ezt a vallomást. Az elnök kijelenti, hogy a távolság felmérés szerint 790 lépés volt.

Peschak azt állítja, hogy azért tette oly későn ezt a vallomást, mert zsidóknál szolgált és attól félt, hogy elveszti állását.

Az elnök továbbá felolvassa a vádlottnak *Vomella* Johanna vallomását, aki azt mondja, hogy március 29-én délután ama hely közelében, ahol *Hruza* holtteste volt, egy emberrel találkozott, akinek kezében fehér bot volt és aki *Hilsner*hez hasonlított.

Hilsner kijelenti, hogy az nem ő volt. Az elnök kérdésére a *Hilsner* nadrágján talált foltot illetőleg ez kijelenti, hogy nem tudja, hogy mitől származnak ezek a foltok. Meglehet, hogy attól, hogy egyszer súlyos esés alkalmával megsérült.

Az elnök kijelenti, hogy most már nem lehet bizonyosan megállapítani, vajjon a foltok vértől eredtek-e. Az elnök kérdésére a vádlott határozottan tagadja, hogy március 29-én kés lett volna nála. Az elnök emlékezteti *Hilsner*t, hogy egy ízben mégis elismerte, hogy tud *Hruza* Ágnes meggyilkolásáról valamit. *Hilsner* azt mondja, hogy akkor teljesen zavart volt, mikor köztétek vele elítélését és halálfelelőmben elvesztette eszméletét, azért nem tudta, hogy mit mond. Ugyanevvel indokolja *Hilsner* vádlott *Wassermann* és *Erbmann* ellen irányult gyanuját és hozzáteszi, hogy amit akkor mondott, azt koholta. Ha eszénel lett volna, nem mondta volna azt.

Dr. *Baxa* magánvádló faggatja ezután *Hilsner* vádlottat és kérdésekkel akarja kimutatni, hogy *Hilsner*, amikor vallomást tett és *Erbmann*t és *Wassermann*t gyanúsította, nem eslekedhetett halálös aggodalomban, mivel akkor már be volt jelentve a semmisségi panasz.

Dr. *Auredniczek* védő ezzel szemben az iratokból konstatáltatja, hogy a semmisségi panasz csak szeptember 19-ikén adott be, amelyet ő maga írt alá és *Hilsner*t meg sem kérdezte, úgy, hogy ez még mindig halálfelelőmben eslekedhetett.

A tárgyalást 1/6 órakor megszakítják. Folytatása holnap.

Piszek, október 25.

Hilsner mai kihallgatásán a védők és összes esküdték részt vettek. Simán tolv a tárgyalás és akik a kuttenbergi első pört meghallgatták, azt állítják, hogy vádlott ma nagyobb energiával védekezett, mint akkor. A *Hruza*-eset tárgyalásánál új momentum nem merült fel. Holnap délután a tanukat hallgatják ki. Ma kiűnt, hogy a tárgyalás sokkal tovább fog tartani, mint azt eleinte gondolták. A védő azt hiszi, hogy tizenegy napig is ellart a tárgyalás. Erre vall az is, hogy a tanukat értesítették, hogy két nappal később jelentkezzenek.

Nyitlér.

TILLER MOR ÉS TARSÁ

cs. és kir. udv. szállító új és fényos
EGYENRUHAKÉSZÍTŐ-ÜZLETE
Budapestben, Váci-utca 35. Eskü-ut 3. sz. alatt
MEGNYILT
Régi üzletünk Károly-kaszárnya is üzemben marad.

Dr. Lantos Emil

nőorvos

lakását V. Bálvány-utca 26. sz. alá helyezte át.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Berlin, október 25. Mint az esti lapok jelentik, *Vilmos* császár gróf *Moltke* tábornagy szarkofágjára gyönyörű, gazdagon aranyozott babékoszort küldetett Kraisauba. A koszoru felirata: *Moltke* gróf tábornagnak hű császára II. *Vilmos*.

Bordeaux, október 25. A *Fourreau-Sanni* misszió tagjai a Ville de Pernambuco gőzösn ideérkeztek; nagy néptömeg lelkesedéssel fogadta őket. Egy gyalogszázalaj tisztelgett. Több beszédet mondtak, többek közt *Persin* tábornok a köztársaság elnökének a nevében.

Vilmos császár beszéde.

Elberfeld, október 24. A városháza fölavatása alkalmával *Vilmos* császár a díszteremben a dísz-sereg átnyújtásakor a következőket mondotta:

A nekünk bemutatott hódolatért és azért a fogadásért, amelyben *Elberfeld* városának polgársága bennünket részesített, a császárné

is, én is szívünk mélyéből legmelegebb köszönetünket fejezzük ki. Hogy csak ma jelenhettünk meg városuk falai között, annak az az oka, hogy a gond és aggodalom felséges anyám betegyáéhoz költött. Hála Istennek, állapotának javulása lehetővé tette, hogy ma megfelelőhittünk kívánságunknak. Anyám, hitvestársa III. *Frigyes* császárnak, akinek oly gyönyörű szobra áll házuk előtt, általam üdvözlötlet küldi önöknek. Szívüöl örülök, hogy eleget tehettem évekkal ezelőtt hozzáam intézett meghívásuknak, hogy házu-kat fölávassam. Gratulálok önöknek ahhoz a büszke épülethez, amelyet építettek. Vajha termeiben mindig a régi, jó, német polgári szellem uralkodnék, hogy a közös nagy célokat elérhessék; vajha e város kereskedelme és ipara, amelyet mindenki elismer, évről-évre gyarapodnék dicsőségben a világpiacon. Nekem pedig tegye lehetővé az isten és adjon ért s tehetséget hozzá, hogy *főntartásom, megvédjem és ha kell, kiereszokoljam a szükségnek békét, ez első imádságom ezen a helyen*. Ürítom a szerleget a város javára, a polgárság jólétére és üdvére ennek a háznak, amelyet ezzel fölavatok.

Krupp kitüntetése.

Essen, október 25. *Vilmos* császár *Krupp* kereskedelmi tanácsost valóságos titkos tanácsossá nevezte ki az „excellenciás” címzéssel.

Sipidót kiszolgáltatják.

Büsszel, október 25. A francia kormány elhatározta, hogy *Sipidót*, aki a walesi herceg ellen merényletet követett el, kiszolgáltatja *Belgiumnak*.

Közgazdasági táviratok.

Flume, október 25. Hír szerint ma befejeződtek a kormány és az *Adria* magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság közti tárgyalások a szerződés meguitása céljából. Legközelebb az idevágó törvényjavaslatot az országgyűlés elő fogják terjeszteni. A megállapodások értelmében az *Adria* hét új gőzössel fogja szaporítani flottáját.

Bécs, október 25. A börtentanács ma terjedelmes memorandumban fejt ki a tűzdeviszonyok zülátságának okait. Hivatalos formában tesz jelentést a kormánynak a bajokról, ami e téren az első eset. A memorandum a legaprólékosabb részleteig foglalkozik a viszonyok orvoslásának módjaival.

Bécs, október 25. A bécsi tőzsde ma is szomorú képet mutatott. Berlinből szilárdabb irányzatot jelentettek, *Khinából* is békés hírek érkeztek és pénz is bőven és olcsóbban kínálkozott, mégis a reakció minden észrevehető ok nélkül nagyon erős volt. A tőzsde sivár helyzete a zárlatkor sem javult.

Bécs, október 25. *Friedländer* József bécsi gépgyáros moratóriumot kér. Az ártartozás 400.000 korona, a zsrókötelezettségek 300.000 korona.

Páris, október 25. A *Havas-ügy* népszerűsége jelenti: *Párisban* mostanában tudvalevőleg tanácskozások folynak a *ukorprémiumok* kérdéséről *Ausztria-Magyarország, Németország és Franciaország* képviselői között. A tárgyalások célja az, hogy *Anglia* és a többi cukrot importáló ország a *ukorprémiumok* behozatalának egyenértékéként mondjon le arról, hogy a már fönnálló kompenzációs díjakat magasabbra emelje vagy újakat behozzon. A három említett hatalmasság képviselőinek megegyezése minden esetre legközelebb várható, de a *Kölnische Zeitung*nak erre az ügyre vonatkozó legutóbbi közlései helytelenek.

New York, október 25. (Terménytőzsde.) (Zárlat.)
Gyapot: New Yorkban helyben 9 7/16 (9 7/16), Nov.-re 8.90 (9.84). Januárra 8.93 (8.82). New-Orleansban helyben 8 1/16 (8 1/16). — *Petróleum:* Stand white New Yorkban 7.45 (7.45). Stand white Philadelphianban 7.40 (7.40). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.10 (1.10). — *Zsír:* Western steam 7.30 (7.40). Rohe és Brothers 7.75 (7.87). — *Tengeri irányzata* szilárd. Októberre 45.— (45 1/2), Decemberre 42 1/2 (41 1/2). Májusra 41 1/2 (41 1/4). — *Buza* irányzata szilárd. Píros 6si helyben 77.— (77 1/2). Októberre 76 1/4 (75 1/2). Decemberre 77.— (77.—). Márc.-ra 81 1/2 (80 3/4). Májusra 81 1/2 (80 3/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3 1/2 (3 1/4). — *Kávé:* Iair Rio 7. sz. 8 1/2 (8 1/2). Okt.-re 6.90 (6.80). Decemberre 7.— (6.90). — *Liszt:* Spring Whea. clears 2.70 (2.70). — *Cukor:* 4 1/2 (4 1/2). — *Ón:* 27.97 (27.60). — *Réz:* 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 25. (Terménytőzsde.) (Zárlat.)
Buza irányzata igen szilárd. Októberre 72 1/2 (71 1/2), novemberre 72 1/2 (71 1/2). *Tengeri irányzata* szilárd. Okt.-re 3.— (38.—). — *Zsír:* Okt.-re 6.95 (6.82), Novemberre 7.10 (6.85). — *Szalonna* short clear 6.95 (7.10). — *Sertisülés:* Októberre —.— (—.—). Decemberre —.— (—.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

A lussingrandei uton.

Nézd a tenger fényes tükrét,
Színes fodra megragogy,
Túlán vakító fehéren
Csillognak a havasok.

Itt verőfény, virággal,
Órök tavasz, szerelem,
Téldőben is sugárzó
Mámorító végtelen.

Ott száguldó szél viharja
Tombo, vágat vakmerőn,
Dermedésnek zord világa,
Órök hó a bérletetön.

Fordulhat a sors szeszélye,
Lágy örmre gyász borul,
Ott a télfagy súzti pelyhe,
Itt a rózsák szirma hull.

Csak egy gondolat az élet,
Az emlék egy lehelet,
Téli tavasztól csak egy lépés:
Ott a hó, itt kikelet.

Herczeg János.

— A királyné és Blaháné. Évekkel ezelőtt egy szerény kis nyárilakban lakott Blaháné a regényes gödöllői hegyek alatt, ahová pár heti pihenőre szokott visszavonulni, amikor a Népszínházban az előadások szünetelnek.

A nyárilakban az egyik szobát a *Piros bugyelláris*beli szoba mintájára burtozta be paraszti asztalokkal, tulipános ládákkal, mázos edényekkel teleagatott fogással. A mellette levő másik szoba falait pedig valóságos szalagerdő fűtöte, amelyből a falakat aranyos betűi kandikáltak ki, mint a lombokon keresztülszűrődő napsugarak.

Egy alkalommal a művész családjaival együtt a fővárosba rándult, amit Jeney bácsi, az öreg vincellér arra használt, hogy nagy takarítást végeztetett a cselédséggel. Kitárták az ablakokat, törülteket poroltak már kora reggel óta, midőn az egyik cseléd hirtelen egy karsus urasszonyt pillant meg, amint az ablakoktól kíváncsian a szobába tekint.

A cselédleány abban a hiedelemben, mintha egy künn nyaraló urasszonnyal lenne dolga, elébe megy és tiszteletteljesen mondja:

— Kérem, nagysága, ha érdekli ez a sok koszorú, szívesen megmutatom. Tessék bejönni... ugy sincsenek itthon...

Alig mondta ki e szavakat, mikor az öreg vincellér is odajön s megpillantva a karsus urasszonyt, hangosan felkiált:

— Jézus, Mária... a felséges királyné!

Es csakugyan Erzsébet királyné volt, aki reggeli sétájáról visszatérve, megállt a nyitott ablakok előtt s kíváncsian vizsgálta a Török Zsófi asszony szobáját a sokszini szalagerdővel együtt.

— Ki lakik itt? — kérdezte az öreg vincellértől, aki a meglepetéstől alig tudott szóhoz jutni.

Végül lödög emelve süvegét, büszke önértékeléssel szökött:

— Itt Blaháné, a „nemzet csalogánya” lakik, felséges királyné.

Aztán kinyitotta a szobaajtót s végig megmutatta a királyasszonynak a lakást.

A felséges asszony pedig nagy érdeklődéssel nézegette a takaros kis nyaraló helyiségeit, s gazdag borraival adva a cselédeknek, e szavakkal bucsuzott el a vincellértől:

— Mondja meg a nemzet csalogányának, hogy itt voltam és megnéztem a... milyen szobát is?...

— Török Zsófi asszony egészítette ki az öreg vincellér.

— Igen, a Török Zsófi asszony szobáját.

Es a felséges asszony mosolygva csukta be maga után a kertajtót és folytatta útját az erdőbe.

Ennek a jelenetnek több előkelő nyaraló is szemtanuja volt.

Jeney, az öreg vincellér boldogságot sugárzó arccal szaladt a hazaérkező bárók elé, s élte utolsó napjáiig várt csak arról beszélt, hogy milyen érdeklődéssel nézegette Erzsébet királyné a Török Zsófi asszony portáját.

— A péntek babonája. Réges-régi babona az, hogy a péntek szerencsétlen nap. Sokan állítják, hogy nem hisznek benne, de azért még sem kezdnek semmibe pénteken, mert ha a világ előtt szégyenlik is, de titokban, magukban, befelé babonásak. Hogy miért tartják szerencsétlen napnak a pénteket, érdekesen mutatja ezt két középkori ijljegyzés. Az egyik a *Catalan: De exemplis* című példatárában található, a másik a magyar Döbrentei-kódexben. Az előbbi így szól:

Ezek az okok, amelyekért az Isten szent egyháza parancsolja, hogy egy keresztény férfi vagy nő se egyék húst pénteki napon:

1. Pénteken a kilencedik órán (a mi időszámításunk szerint d. u. 2 órakor) vétkezett Ádám a paradicsomban. 2. Pénteken ölte meg Káin az öccsét, Abel. 3. Pénteken kezdődött a vízözön. 4. Pénteken léptek Izrael fiai szolgaságba. 5. Pénteken halt meg Mózes próféta. 6. Pénteken esett el Góliát. 7. Pénteken halt meg Dávid király. 8. Pénteken öltött Jézus Krisztus emberi testet. 9. Pénteken fejezték le Keresztelő Szent Jánost. 10. Pénteken követték meg Szent Istvánt. 11. Pénteken ölték meg az aprószenteket. 12. Pénteken feszítették keresztre Józus Krisztust. 13. Pénteken szállt fel Szűz Mária a menyekbe. 14. Pénteken feszítették keresztre Szent Pétert. 15. Pénteken fejezték le Szent Pált. 16. Pénteken fejezték le Alexandriai Szent Katalint. 17. Pénteken fejezték le Szent Pétert.

— Kerüld őt mindaddig, míg szeméit elfordítja az igazságtól, nehogy téged is eltántorítson, de imádkozz érte és tudd meg, hogy szerelmed nem bűn. Ne bánkoddj és ne keseregi, mert én mondom neked, hogy a Megváltó kegye nem fordul el tőled, és az öröm napjai fognak még rád virradni.

Két kezét a leány fejére tette és megáldá őt. Crispus igyekezett mentegetni magát.

— Bűnt követtem el, mert nem voltam könyörületes — mondá — de azt hívém, hogy ő e földi szerelem által Krisztust tagadja meg.

Péter felelé:

— En háromszor megtagadtam őt és ő mégis elhívott, hogy báránykát őrizem.

Tarsusi Pál pedig mondá:

— Es én Krisztus szolgáit üldöztem és halálba kergettem. En az igazságnak elkeseredett ellensége valék. Es mégis meghódított engem az Ur és hirdetem az igazságot az egész világon. En vagyok az, aki Indiában, Görögországban és a szigeteken az Isten igéit hirdetem és én e büszke fejet is — Vincius felé mutatott, ki benn a házban fektült — meghajtom oda, a Krisztus lábához; el fogom vetni a magot a köves talajra és az Ur meg fogja azt termékenyíteni, úgy hogy dus aratásunk leend.

Tarsusi Pál, mialatt beszélt, telemelkedett és Crispus ámulva pillantott erre a kis, görnyedt férfura, aki emberfölötti erővel kimozdította a világot a sarkából és népeket és orszákokat hódított meg.

Mikor Lygia újból eltűnt, az ifju tribunon mély lehangoltság vett erőt. Ugy érezte, hogy élete sivár és kietlen. A Carinán fekvő házába vitte magát és ott az első napok alatt, mikor még bágadt és gyenge volt, bizonyos jó érzéssel élvezte a kényelmet, a jó módot, mely körülvette, melyet Miriam házában csak addig nem nélkülözött, míg Lygia is e fedél alatt lakott.

Nemsokára azonban nagy szomorúság ülte meg lelkét. Csendes visszavonultságban elégedt,

teken fogják megvívni harcukat Iliés és Enok az Antikrisztussal, akit le fognak győzni.

A Döbrentei-kódex pedig így adja okát, hogy miért szerencsétlen nap a péntek:

1. Mert Izraelnek fiai ez napon jöttek ki az ígéret földére. 2. Moizes meghalt. 3. Dávid Góliátot megölte és Dávid meghalt. 4. Tóbiás háromszáz és negyven hamis prófétát öle. 5. Szent Estvánt megkövezték. 6. Krisztost feszítették. 7. Keresztelő Jánosnak nyakát vágák. 8. Heródes száz-negyvennégyezer gyermeket ölete. 9. Sziz Mária hala. 10. Szent Pétert, Pált Neró oszászár megöleté. 11. Szent Katerina meghala. 12. Tizenegyezer szüzek, tizezer vitézek megöletének pénteken.

— Egy király, aki nem szereti az etikettet. XV. Károly svéd király lázolt mindentől, ami az etikett békéba volt szorítva s mosolygva tette tul magát, amikor csak lehetett, a rideg, udvari szertartásos modoron. Mikor megkoronázták, ősi szokás szerint lóháton tette meg az utat a koronázási templomtól a királyi kastélyig; rajta voltak a legőbb állami méltóság jelvényei: a korona, a királyi palást s kezében az uralkodói jogar. A menet ünnepélyes lassúsággal indult meg a templomból s egyszerre, nem törődve semmiféle ceremóniával, az állami ítisztiszviselők nagy rémületére vágatni akart. A főlovászmester csak nagy nehezen tudta a királyt tervéről lebeszélni. Egyszer meg utazás közben kísérete egyik tagjának hirtelen odaszólt:

— Maga nagyon jóra való ember! Fogja, ez az Olaf-rend a magáé.

Es ráakasztotta a bámuló emberre a saját rendjét. Még nagyobbát bámult az udvar, mikor a király III. Napoleon követét egy komoly kihallgatás után egyszerre csak felemelte és az ölébe ültette. Az ily dolgokat oly természetesen tette XV. Károly, hogy senkit meg nem sértett vele, hanem az udvari embereknek gyakran összes önruralmunkra volt szükségük, hogy az etikettet nagyon is bizarr módon gunyoló királyon el ne nevéssék magukat. Pompás is lehetett, mikor egyszer bement a stockholmi palotába az anyjához, akiről tudta, hogy nem szereti a dohányfüstöt s úgy oldotta meg a kérdést, hogy — bedugta felé az elszitt szivarját a palota kapujában őrt álló katona szájába.

— A párisi kiállítás haszna. Az északamerikai kézműműgyárosok egyesülete körkérdezt intézett tagjaihoz, hogy vo't-e valami haszna a mostani párisi világkiállításnak. Az egyes feleletek a lehető legelőbbiek egymástól. Egyik határozottan kedvező anyagi eredményt konstatal, a másik azt mondja, hogy kára volt a kiállításból, a harmadik pedig boldog, hogy bevőköre óriási módon meguvekedett. Nehéz ebből leszűrni a pozitív eredményt. Annyi bizonyos, hogy különösen az amerikai gépipar nagyon csaldótt a párisi kiállításhoz fűzött reményeiben s a gépgyá-

— Kerüld őt mindaddig, míg szeméit elfordítja az igazságtól, nehogy téged is eltántorítson, de imádkozz érte és tudd meg, hogy szerelmed nem bűn. Ne bánkoddj és ne keseregi, mert én mondom neked, hogy a Megváltó kegye nem fordul el tőled, és az öröm napjai fognak még rád virradni.

Két kezét a leány fejére tette és megáldá őt. Crispus igyekezett mentegetni magát.

— Bűnt követtem el, mert nem voltam könyörületes — mondá — de azt hívém, hogy ő e földi szerelem által Krisztust tagadja meg.

Péter felelé:

— En háromszor megtagadtam őt és ő mégis elhívott, hogy báránykát őrizem.

Tarsusi Pál pedig mondá:

— Es én Krisztus szolgáit üldöztem és halálba kergettem. En az igazságnak elkeseredett ellensége valék. Es mégis meghódított engem az Ur és hirdetem az igazságot az egész világon. En vagyok az, aki Indiában, Görögországban és a szigeteken az Isten igéit hirdetem és én e büszke fejet is — Vincius felé mutatott, ki benn a házban fektült — meghajtom oda, a Krisztus lábához; el fogom vetni a magot a köves talajra és az Ur meg fogja azt termékenyíteni, úgy hogy dus aratásunk leend.

Tarsusi Pál, mialatt beszélt, telemelkedett és Crispus ámulva pillantott erre a kis, görnyedt férfura, aki emberfölötti erővel kimozdította a világot a sarkából és népeket és orszákokat hódított meg.

Mikor Lygia újból eltűnt, az ifju tribunon mély lehangoltság vett erőt. Ugy érezte, hogy élete sivár és kietlen. A Carinán fekvő házába vitte magát és ott az első napok alatt, mikor még bágadt és gyenge volt, bizonyos jó érzéssel élvezte a kényelmet, a jó módot, mely körülvette, melyet Miriam házában csak addig nem nélkülözött, míg Lygia is e fedél alatt lakott.

Nemsokára azonban nagy szomorúság ülte meg lelkét. Csendes visszavonultságban elégedt,

REGÉNY.

QUO VADIS?

(50)

— REGÉNY —

Itta: SIENKIEWICZ HENRIK

Könyörgött Crispusnak, engedjék meg neki, hogy Miriam házát elhagyja, mert már többé nem bízik magában és nem képes Vincius iránti szerelmét szívéből kitépni.

Az ájtatos Crispus megrendült.

— Menj és imádkozz Istenhez, hogy bocsássa meg neked bűnödöt — mondá sötéten. — Menekülj, míg a rossz szellem nem vesz teljesen hatalmába! Az Ur meghalt érettén a keresztifán és te vidámsággal szivedben a sötétség egyik fiát szeretted meg. Bár bocsátana meg neked az Isten, de én, a ki tudom, hogy te a kiválasztottak közül való vagy...

Féltékeny szavait, mert észre vette, hogy már nincsenek egyedül. Két férfi közeledett a lugas felé. Az egyik Péter apostol vala. A másikban rögtön felismeré Crispus tarsusi Pált.

Lyga térdre rogyott. Iázus kis fejét az apostol ruhájának ráncába rejté és csendesen sir-dogált.

Midőn Péter látta a leánykát lábainál heverni, kérdezősködött a történetéről. Es mialatt Crispus beszélt, az agg kezeivel simogatta Lygia lehajtott fejét.

— Crispus — mondá végre, mikor az befeljezte beszédét — Crispus, nem tudod, hogy a mi szeretett Mesterünk ott volt a kánai menyekzőn és a férj és feleség közötti szerelmet megáldá?

Crispus felemelt karjai lehanyatlottak és mitemsem felelt. Lygia még szorosabban simuló Péter lábához és zokogott, érezte, hogy nem hiába keresett nála menedéket. Péter könnytőlázott arcát maga felé fordítá és így szólt:

(Folytatása következik.)

rosok úgy vélekednek, hogy a befektetett költségekkel épenséggel nem áll arányban az eddig elért eredmény; arról, hogy az egyes kiállított gépek megnyerték-e a látogatók tetszését, mosolyogva beszélnek, mert a megrendelések még mindig késnek, az ideális hasznát pedig nevelésesen tartják. Egyik nagyon előkelő északamerikai gyáros egy újságicikkben szemvélés hangon itéli el — szerinte — léprement honfitársait és a leghatározottabban kijelenti, hogy a világhiállítások az egyéni hiúság emelésére szolgálnak s nem az ipar és kereskedelem illendítésére.

† **A borralaló Japánban.** Japánban már régésrégtől fogva megvan a nyugoti kultúrának egyik leg-szükségesebb kritériuma: a borralaló, csak abban különbözik európai testvérétől, hogy ott: teáralalóknak hívják és nem a teaházi vagy vendéglői számla kiegyenlítésekor adja a vendég, hanem azonnal, mielőst megtele a megrendelését. Ezen nem lehet csodálkozni, ha arra gondolunk, hogy a keletázsiai többi népszokások is homiokegyenesen megírdítottjai a miénknek. Érdekes a viszony is, amely Japánban a vendéglős és vendég közt áll fenn; barátságosnak, sőt a lehető legszívélyesebbnek mondhatni azt. Ha idegen lép be valamelyik japáni szállóba, legelső dolga, hogy a szálló-tulajdonost megajándékozza, amit az viszonz; úgy fogják fel, hogy a vendégnek mintegy kötelessége ily ajándékot: *khalait* adni a ház gazdjának, akinek vendégszeretetét fogja élvezni. A khalai rendszeren pénzből áll, amelyet borítékba tesz a vendég és lehetőleg feltűnés nélkül adja át azt a szálló tulajdonosának, valamint a kiszolgáló pincérnek, vagy gésának. A gazda mély hajlongások közt köszöni meg vendége ajándékát és azonnal viszonzza. Természetesen úgy az ajándék, valamint a teáralaló nagysága a szálló előkelőségétől függ, de általában véve: minél nagyobb az önkéntes ajándék, annál kisebb lesz a számla; bőkezű ajándékozóval gyakran megtörténik, hogy kevesebb a szállói számlája, mint a mekkora borralalót adott. Mindez természetesen csak a japánbeli utazóra áll. Azokban a vendéglőkben és szállókban, amelyekbe európai vendégek járnak, meghonosodott már régen az európai kisebb, — és mégis több borralaló szokása. Ha látják az idegenről, hogy európai nem kívánnak tőle japáni értelemben vett nagy borralalót, hanem az árakat azután nagyon is „európai” nivóra emelik.

† **A szőke haj.** A most divatos szőke haját, amely tulajdonképpen nem is szőke, hanem vörösés árnyalatú. Párisban úgy hívják: *blond hardi*, vagyis — szemtelenség szőke, de bármennyire is gunyolják, a divatja mégis megmarad évek óta s ennek az oka, hogy a nők arcának valami sajtóságos érdekességet kölcsönöz. Már a rómaiak is lelkesedtek a mostan divó szőke színtért s a tetszeni vágyó római hölgyek

zsidókból és hamuból készített kenőccsel festették a hajukat szőkére és a *mattiumnak* nevezett hajfestőszert megrádrágán árulták a római illatszerek. *Tizián* fia, *Cesare Verellio* megemlíti egyik írásában azt a hajfestőszert, amelyet az atyjának modellül szolgáló velencei nők használtak, hogy hajuk érdekesen vörösés legyen s ezt a színt még ma is *Tizián-szőkének* hívják. Időszámításunk első századaiban is divott már a hajnak szőkére festése bizonyítják ezt *Lucianus*: *Dialógjai* és *Theophanus Novus*: *Levelei*, amelyekben nem csak hajfestő vizről és kenőcsről esik említés; megtudjuk ezen írásköböl, hogy *Márk Aurél* uralkodása alatt már divatban volt Rómában a haj iodoritása. Szóval: a női hiúság oly régi, mint az emberiség.

Napirend.

Naptár. Péntek, október 26. — Római katolikus: Evariszt f. — Protestáns: Dömötör. — Görög-orosz: (október 13.) Pápi. — Zsidó: Marchessan 3. — Nap két óra 20 perckor. — Nyugszik 4 óra 35 perckor. — A hold két reggel 9 óra 8 perckor. — Nyugszik délután 6 óra 12 perckor.

A kereskedelmi miniszter nem fogad.
Kübelik hangverseny a Vigadóban este fél 8 órakor.
A Jódors pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor.

Honvéd felülvizsgáló szemle reggel 9 órakor a Ferenc József lakánnyán a 18-ik gyalogezredhez tartozókkal.

Közös hadseregbeli felülvizsgáló szemle reggel 9 órakor a Mária Terézia lakánnyán a 37., 39., 40., 41., 42. és 43-ik gyalogezredhez és a 9. és 10-ik huszárezredhez tartozó legénységgel.

Az országos iparcgyűléslet összes szakosztályainak ülése délután 5 órakor (Uj-utca 4. szám alatt).

Nemzeti Múzeum. Régisárlás nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthető meg.

Országos Képtár és Dürer kiállítás az Akadémiában délelőtt 9 órától 1 óráig.

Walter Crane kiállítás az Iparművészeti múzeumban délelőtt 9 órától 1-ig és délután 4 órától 8-ig.

Iparművészeti múzeum zárva.

Magyar kereskedelmi múzeum és háziipari kiállítás a városligeti iparcarnokban délelőtt 9—2-ig.

Teknőlogia Iparműzeum nyitva délelőtt 9 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Központi statisztikai hivatal könyvtára nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig.

Közelekedési múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig.

Múzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—12 óráig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

Földtani múzeum zárva.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut. 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szaknyitár VII. Kerepesi-ut. 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Keleti mintatár és kereskedelmotörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénrtársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy katonazené.

Hannaz kávéház Király-utca sarkán, esténként a nagy. kir. honvéd zenekar hangversenye.

Ehm János éttermeiben Nemzeti Színház épület minden este Banda Marci és fia hangversenye.

Putzer György éttermeiben Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye.

Somossy Ortem válogatott műsor.

Ferenczi kávéház. Csöka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tátra kávéház Király-utca Tordajo női zenekarának hangversenye.

Othton kávéház minden este 8 órakor Banda Marci voje Dajna Balogh Rudi hangversenye.

Hazám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárcsi közönség találkozó helye.

Monopol kávéház Váci-körút 37. minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folles Caprice kiváló új műsor.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

A teplai cukorgyár. A *Vágvolgyi Cukorgyár részvénytársaság* Tr.-Teplán ügyvezető alelnöke felkért bennünket a következő nyilatkozat közlésére:

A *Vágvolgyi Lap* legutolsó számában foglalkozva a teplai cukorgyár ügyével, a felszámolás céljából most összehívott rendkívüli közgyűlést és a dédelgetett morvák beavatkozása által teremtett zavaros helyzetet a nagyrészvényesek között fennforgó személyes eltérésekre kívánja visszavezetni. A nagyközönség, amely a teplai cukorgyár iránt érdeklődik, sokkal jobban ismeri ezen iparvállalat létesítési módozatait, semhogy azt itt újból részletesen ismertetünk kellene. Tény az, hogy *Lammich* nem volt komoly vállalkozó; de tény az is, hogy a teplai cukorgyár ügye azon perctől kezdve komoly jelleget öltött, a mint *Wolf Ernő* és *Lipót* a létesítést kezükbe vették, mert kétségtelen volt mindenki előtt, aki e vállalkozókat ismerte, hogy tőkeerős, komoly emberek. Ilyen komoly stádiumba kerülvén a teplai cukorgyár ügye, a morvák újból megkezdették aknamunkájukat és a zavar azon napon kezdődött, amidőn a megye vezértényezői ezen a Vágvolgy területén létesítendő cukorgyár mindenkor ellenségeivel a második megállapodást létesítették. Ez nyitott kaput a morvák beavatkozásának, ez idézte elő azt a meghasonlást, amely ma a békés munkálkodást gátolja. A teplai cukorgyár fel fog épülni, dacára a morvák jondorlatainak és fel fog épülni azért, mert azok, akik ma a többséget képviselik, sokkal komolyabb és önértesebb üzletemberek, semhogy megkezdett utjokból ilyes üzelmekkel magukat eltántorítani engednék.

Általános baromfiállítás. Az országos baromfi-tenyésztési egyesület a földmivelségiügyi miniszter tá-

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Írta: RUDYARD KIPLING

(82)

— Nem használ itt a beszéd! Viszszük magunkkal az asszonyainkat és a testvéreinket. Nem kellene nekünk olyan gyermekek, akik az ördög-höz hasonlítanak! Add segítségül nekünk a handodat, ó atyám!

A szent férfiú fölkel és Ketty szavainak minden hatását megsemmisítette a beszédek áradatával, az istenekhez való fohászokodásokkal és az öök átkot ígérő fenyegetéseivel. Páronkint, hármankint surrantak el az asszonyok Ketty előtt, betegeit félig vezették, félig úgy hurocolták el.

Ketty mindegyiket a neven szólította s arra kérte őket, hogy maradjanak, okos beszédekkel akarta őket erre rábírn, de minden eredmény nélkül. Némelyiküknek a szemében könnyek csillogtak, de a feleletük egyhanguan az volt, hogy fáj nekik, de hát ők csak gyöngye nők és uruk akaratához alkalmazkodniok kell.

Pereről perere mindjobban megüresedtek a betegszobák, ezalatt a pap hangosan énekel s az udvar közepén mint valami örült, táncolni kezdett. Az élénk színű ruhák áradata csak úgy ömlött le a lépcsőn az utcára. S Kettynek néznie kellett, hogyan tűnnek el a vakító, irgalmatlanul izzó napsugárban az ő gondosan ápolat beteg asszonyai. Csak a pusztai asszony maradt mellette.

Merev szemmel nézte a hallatlan színjátékot. Kórháza rövidesen egészen üres lett.

HUSZADIK FEJEZET.

— Parancsol valamit velem a kisasszony? — kérdezte Dhungat Rai keleti jámborsággal, amikor Ketty most párhívének széles vállára támaszkodott, hogy össze ne roskadjon.

A fejét rázta, ajka meg se mozdult.

— Bizon, ez lenni szomorú — jegyezte meg Dhungat a teljesen közömbös néző nyugalmával — de vallási fanatizmus és babona lenni erős országban. Egyszer-kétszer látni már én. Néha pillula miatt, máskor mondják, mértékkel jegyzett poharak szent edények és cinkkenőcs lenni tehén fagyju. De egész kórházat egészen üresen nem látni én soha. Nem hiszem, visszajönnek, de enyém hivatal állami hivatal — folytatta elégedett mosolylyal — fizetés lesz továbbra is, mint eddig.

Ketty megütöközve bámúlt rá.

— Ön tehát azt hiszi, hogy nem jönnek ide többé betegek? — kérdezte hebegve.

— Ó dehogy... néha egy-kettő. Talán férfiak, ha tigris megrápní, vagy szemgyulladás lenni, de asszonyok... nem. Férjek nem megengedni többé... csak kérdezni meg ezt!

Ketty az ő reménytelenségében esdeklő, vizsgálást kereső pillantást vetett hűségese barát-nőjére. Ez lehajolt a földre, felkapott egy kis homokot, engedte, hogy az ujjai között leperregjen, megtörülte egyik tenyerét a másikkal és a fejét rázta. Ketty kétségbeesett feszültséggel nézte ezt az eljárást.

— Az is mutatni, hogy mindennek lenni vége, semmi remény — mondotta Dhungat Rai nem minden részvét nélkül, amely mögött azonban bizonyos csufondáros elégtétel lappangott a bukás miatt, amelyet olyan okos ember, mint ő, előre megjósolt. — Es mit tenni most nagyságod? Csukjam be patikát, vagy át fog nézni droguista-számlát?

Ketty intett neki, hogy menjen.

— Nem, nem! Nem most! Magamhoz kell térnem, időre van szükségem, aztán majd értesitem önt. Jöjj, te kedves!

Megfogta kezénél a pusztai asszonyt és kiment vele. A természetes radspat asszony mint valami gyermeket kapta a karjába és emelte fel a lóra Kettyt.

— Es hová megy most? — kérdezte Ketty az asszonyt, aki értőlesen lépett mellette.

— Elsőnek voltam itt — felte a túrelmes, a hűségese — illik tehát, hogy utóljára menjek el. Ahova te megy, oda megyek én is... aztán legyen egy, ahogy lesz.

Ketty lehajolt a nyeregből és hálásan megszoritotta a pusztai asszony barna kezét.

Amikor a misszióháza érkeztek, Kettynek minden erejét össze kellett szednie, hogy össze ne essék. Kimondhatatlanul keservesen esett neki, hogy bevallja teljes bukását azoknak az embereknek, akiknek legtöbbet beszélt reményeiről, akiknek elhallgatott kétkeléseivel szemben mindig örömmel hangoztatta, hogy micsoda ő már most is az indiai asszonyoknak, s hogy mégis remél ő még benne. Tarvinra meg éppen nem tudott gondolni, ahhoz nem volt ereje.

Szerencsére egy látszott, mintha Estesné otthon se volna. Helyette azonban hímők várt a palotából, az anyakirálynő Kettyt hívatta magához a maharádzsa-kunvárral. A barna asszony vissza akarta tartani Kettyt ettől az utól, de Ketty nem hallgatott a figyelmeztetéseire.

— Nem, nem, nem! El kell mennem!... dolgozni kell — kiállott fel szinte hevesen — amig valakinek szüksége van rám. Kell munkának lenni, különben kétségbeesem. Te csak menj előre és várj meg a palota előtt.

Az asszony némán belenyugodott és visszafelé baktatott a poros uton, mialatt Ketty betegéhez ment.

— Lalji — mondotta föléje hajolva — mit gondolsz, nem érteltene meg, ha kocsiba tennék és anyáéhoz vinnék?

— Inkább apámat látogatnám meg — felelte a princ, akinek az előtte való napon történt javulásnak az öröme a pamtagon volt szabad feleldnie. Apámmal nagyon fontos beszélni válom van.

— De anyád oly régóta nem látott már, Lalji!

— Jó, hát megyek.

(Folytatása következik.)

Bécs, október 25. (Magyar értékek zárlata.) 4°/_o-os aranyjárdék 113.80. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 133.50. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 97.75. Magyar keleti vasúti állami kötvény 115.75. Magyar leszámoló- és pénzváltóbank 424.—. Rimaurányi vasútrészevény 490.—. Magyar koronajárdék 90.—. 4°/_o-os Magyar földtérhen. kötvény 90.80. Magyar hitelbank részvény 646.—. Magyar nyeregemény kölcsön sorsjegye 163.50. Kassa-oderbergi vasúti részvény 342.—. Magyar kereskedelmi bank 2538. Magyar cukoripar —.

Bécs, október 25. (Osztrák értékek zárlata.) 4°/_o-os papírjárdék 96.65. 4°/_o-os osztr. aranyjárdék 114.—. 1800-iki sorsjegye 130.75. Osztrák hitelsorsjegye 390.—. Angol-osztrák bank 264.50. Bécsi bankgyűléslet 455.25. Osztrák-magyar bank 1698. Déli vasút 105.50. Dunagőzhajózási részvény 738.—. Dolányrészevény 286.—. Császári és királyi arany 11.40. Német bankváltók 117.75. 4°/_o-os ezüst járdék 96.35. Osztrák koronajárdék 97.20. 1864-iki sorsjegye 197.—. Osztrák hitelintézeti részvény 948.50. Unionbank 525.—. Osztrák Länderbank 404.50. Osztrák-magyar államvasút 643.—. Elbavölgyi vasút 457.—. Északmagyari vasút részvény 447.—. 20 frank. arany 19.21.—. Londoni váltóár 240.80. Bécsi Iramway Litt A. 254.—. Bécsi Tramway Litt B. 250.—. Lipót kohó —. Az irányzat szilárdabb.

Bécs, október 25. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A *Letitúni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 648.—. Magyar hitelrészvény 646.50. Angol-Osztrák bank 265.—. Bécsi bankgyűléslet 456.50. Union bank 526.—. Länderbank 405.50. Osztrák-magyar államvasút részvény 643.50. Lombard 105.50. Elbavölgyi vasút 457.—. Északmagyari vasút részvény 447.—. Dohányrészevény 287.—. Rimaurányi vasúti 491.—. Alpesi bányarészvény 398.—. Májusi járdék 96.65. Magyar koronajárdék 90.—. Török sorsjegyek 102.—. Német birodalmi márká 117.85. Napoleon d'or 19.23.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, október 25. (Tiszai tudósítás.) Megnyitás után a helyi piacban bank- és bányarészekben nagyobb kereslet mutatkozott, a mi a közéletű utimóval függött össze. A rajna-vidéki és felső-szlóniai vasipar helyzetéről érkezett ellentmondó hírek nem hatoltak a tözsdeire. Belföldi járdékok élénkel. Vasutakban nemes vételtek. Kanada-Pacific részvények gyöngyösek az október harmadik hetéről kimutatott 85.000 dollárnyi minuszra. Amerikai területi magukat. Zárlatok a bank- és bányarészekre tovább emelkedtek. Ipar-értékek magasabbak. Utimópénz 4°/_o-os. Magánleszámitási kamatláb 3°/_o-os.

Berlin, október 25. (Zárlat.) 4°/_o-os papírjárdék 96.30. 4°/_o-os osztrák aranyjárdék 96.75. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 90.00. Osztrák-magyar államvasút 137.—. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 84.75. Magyar vasúti beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 172.75. Általános villamosági Edison 215.—. Celsenkirchen 193.50. Laura-kohó 196.—. 4°/_o-os ezüstjárdék 90.25. 4°/_o-os magyar aranyjárdék 95.80. Osztrák hitelrészvény 202.80. Déli vasút 24.60. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegyek 216.45. 4°/_o-os új orosz kölcsön 96.10. Török dohányrészevény —. Olasz járdék 64.10. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust —. Harpeni 175.80. Az irányzat szilárd.

Berlin, október 25. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* 4°/_o-os magyar aranyjárdék 95.60. Magyar koronajárdék 90.80. Osztrák hitelrészvény 202.80. Osztrák-magyar államvasút 137.—. Déli vasút 24.60. Északmagyari vasút 112.80. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegyek 216.45. Buschtiehradi —. Orosz bankjegyek —. (Utolsó.) Lombard —.

Hamburg, október 25. (Zárlat.) 4°/_o-os ezüstjárdék 95.80. 1860. sorsjegye 131.25. Déli vasút 24.50. 4°/_o-os osztrák aranyjárdék 97.25. Osztrák hitelrészvény 203.—. Osztrák-magyar államvasút 137.—. Olasz járdék 64.10. 4°/_o-os magyar aranyjárdék 95.25. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, október 25. (Zárlat.) 4°/_o-os papírjárdék —. 4°/_o-os osztrák aranyjárdék 96.95. Magyar koronajárdék 90.55. Osztrák-magyar bank 123.50. Déli vasút 24.60. Elbavölgyi vasút —. Londoni váltóár 204.42. Bécsi bankgyűléslet 115.50. Villamos részvény 124.—. 3°/_o-os magyar aranykölcsön 77.80. 4°/_o-os ezüstjárdék 96.10. 4°/_o-os magyar aranyjárdék 95.85. Osztrák hitelrészvény 202.80. Osztrák-magyar államvasút 137.—. Északmagyari vasút 112.80. Bécsi váltóár 84.80. Párisi váltóár 814.16. Unionbank —. Alpesi bányarészvény 196.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 25. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arályamok január. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 203.30. Osztrák-magyar államvasút

137.10. Déli vasút 24.75. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék 94.20. Laura-kohó 196.90. Harpeni 176.25. Discont —. Alpesi —. Bécsi bankgyűléslet —. Az irányzat szilárd.

Páris, október 25. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút —. 4°/_o-os osztrák aranyjárdék 96.25. Osztrák Länderbank —. 3°/_o-os francia járdék 100.77. Ottománbank 537.—. 3°/_o-os francia járdék 102.50. Alpesi bányarészvény 430.—. Déli vasút 180.—. 4°/_o-os magyar aranyjárdék 97.—. Párisi bankrészevény 1077. Olasz járdék 94.40. Francia 16részt. járdék 98.97. Osztrák földhitelintézeti részvény —. Török dohányrészevény 308.—. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 24. A sertésüzlet irányzata csendes. **A) Hízók sertések ára I. A)** Magyar elsörendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 96—98 fillérg. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm való súlyban 96—98 fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 97—98 fillérg. — II. Magyar s z e d e t t: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 200 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 94—96 fillérg. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 93—97 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 92—94 fillérg.

Sertéslelészám 1900. október 28. napján volt készlet 36.627 darab. — 1900. október 24. napján felhajtott 154 darab. 1900. október 24. napján elszállított 464 darab. 1900. október 25. napjára maradt készletben 36.317 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 25. —

Kivételések. A pénzügyminiszter a rimaszombai m. kir. pénzügyigazgatósághoz Marton Imre zombori pénzügyi segéd-titkár pénzügyi titkárá végleges. Marossy Ferenc gyulafehérvári kir. adóhivatali ellenőrt pénzügyi segédtitkárá Zomborba ideiglenes minőségben; a zombori pénzügyigazgatósághoz Majdák István erpesszi kir. adótitkár pénzügyi fogalmazóvá ideiglenes minőségben; Metzner József adóhivatali ellenőrt a pécsvárad kir. adóhivatalhoz adóhivatali pénztárnokká; a nagy-ecsvadi adóhivatalhoz Borbély Albert marosvásárhelyi adóhivatali segédet adóhivatali ellenőrré; Bomerzsbach Péter nagy-bányai adótitkár a marosvásárhelyi adóhivatalhoz adóhivatali segédé; a győri pénzügyigazgatóságú ifj. Albrecht Kálmán pénzügyi számgyakornokot állami végrehajtóvá ideiglenes minőségben; Benkő Andor budapesti lakott ideiglenes minőségű díjtalan m. kir. pénzügyi számgyakornokká a m. kir. dohányjövőedéki központi igazgatóság mellé rendelt számvétséghez, a hunyadmegyei m. kir. vasgyárak egyesített társaságához Csécsér Albert vasgyári titkárát kezelőviszté; a beregszászi pénzügyigazgatóság Fehér Armin, a beregszászi kir. adóhivatalnál alkalmazott díjtalan gyakornokot, ugyanezen adóhivatalhoz díjaz gyakornokká; a zalaegerszegi pénzügyigazgatóság Vörös Gyula felső kereskedelmi iskolát végzett tanuló alsó-lendvai lakost az alsó-lendvai adóhivatalhoz díjtalan gyakornokká; a nyitrai m. kir. pénzügyigazgatóság Szabó János nyitrai lakost a nyitrai kir. adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Pályázatok. Irnoki állás a dunaszerdahelyi kir. járás-birosnál 4 hét. Pozsonyi kir. tsvéék. — Román tolmácsi állás a módosi kir. járásnál 14 nap. Nagy-beckereki kir. tsvéék. — Fogalmazó gyakornoki állás a décsi m. kir. p. ü. igazgatóságul 14 nap. — Ellenőri állás a nagyvárad m. kir. dohánygyáraknál 14 nap. Nagyvárad m. kir. p. ü. igazgatóság. — Pénzügyi fővizsgáló állás a nagyvárad m. kir. p. ü. igazgatóság kertületében 14 nap. — Adótitkár állás a kisenjóni m. kir. adóhivatalnál 14 nap. Aradi m. k. p. ü. igazgatóság. — Birói állás a kaposvári kir. tsvééknel 2 hét. — Adótitkár állás a nagybányai kir. adóhivatalnál 14 nap. Nagy-károlyi kir. p. ü. igazgatóság. — Rajztanári állás a szabadkai főgimnáziumnál okt. 30. Szabadka szab. kir. város főispáni

hivatala. — Aljegyzői állás a lugosi kir. járásnál 2 hét. Lugosi kir. tsvéék. — Aljegyzői állás a szentivéri kir. járásnál 2 hét. Kaposvári kir. tsvéék. — Irnoki állás a pest-vidéki kir. tsvééknel 4 hét. — Adótitkár állás az erzsébetvárosi kir. adóhivatalnál 2 hét. Seregvári p. ü. igazgatóság. — Adótitkár állás a komáromi kir. adóhivatalnál 14 nap. Komáromi m. kir. p. ü. igazgatóság.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, október 25.

A maximum zárt alakot nyert Közép-Európa felett; a régi depresszió a Fekete-tenger tájára húzódott és egy új depresszió közeledik az Atlanti Óceánról.

Az idő a maximum területén csendes, derült, míg egyebütt szeles, változókéony és esapadékos volt.

A hőmérséklet nem változott.

Nálunk az ország északi és keleti részén voltak esők; ma nyugaton az idő derült és csendes, keleten még változókéony és nyugtalan.

Küldés: Hűvös és az ország keleti felében még szeles és esapadékos idő várható, helyenkint éjjeli fagygal.

Vizállás.

	Okt. 25.	Okt. 26.
Ina Duna	Schöding — 0.45 0.45	M. Sziget — 0.40 0.40
	Passau — 1.05 1.01	Tekéháza — 0.30 0.10
	Bécs — 1.42 1.49	V-Namény — 0.60 0.18
	Léon — 1.25 1.28	Stajka — 0.25 0.24
	Pozsony — 0.78 0.70	Tisza-Füred — 0.68 0.84
	Komárom — 1.10 1.18	Szolnok — 1.72 1.18
	Budapest — 0.65 0.72	Ócsa — 1.39 1.21
	Paks — 0.80 0.82	Órma — 1.00 0.74
	Mohács — 0.54 0.56	Török-Bécs — 1.32 1.11
	Gombos — 1.09 1.13	Titl — 0.16 0.00
	Újvidék — 0.25 0.20	Óndóva — 0.29 0.45
	Pancsova — 0.48 0.34	Topolya — 1.03 1.17
	Orsava — 0.49 0.42	Brodg — 0.46 0.20
	Magyarfalva — 0.29 0.04	Szajó — 1.29 0.42
	Zelina — 0.64 0.94	Hernád — 1.39 1.21
	Trenčán — 0.18 0.73	Magy. — 0.24 0.30
	Szabolcs — 0.82 0.70	B. Újfalva — 0.28 0.30
	Sz. Gothárd — 0.63 0.20	Ceucs — 0.00 0.00
	Sárvár — 0.15 0.11	N.-Várad — 0.10 0.12
	Győr — 1.18 1.62	Békény — 0.04 0.18
	Péttau — 0.59 0.45	Tenke — 0.00 0.08
	Zákány — 0.20 0.45	Garahon — 0.20 0.00
	Barca — 0.00 0.44	Borjonyó — 0.18 0.13
	Eszék — 0.63 0.00	Székely — 0.04 0.18
	M. Szerdah. — 0.50 0.00	Gyoma — 0.32 0.22
	Szvárb — 1.20 0.50	Gy.-Fehérvár — 0.30 0.29
	Székes — 2.10 0.10	Bronyinka — 0.12 0.20
	Mitrovics — 2.08 1.15	Székely — 0.24 0.30
	Déva — 0.25 0.38	Arad — 0.05 1.25
	Szatmár — 0.12 0.04	Makó — 0.34 0.31
	N.-Magy. — 1.73 1.88	R. Kőstely — 0.22 0.30
	Latorca — 0.23 0.00	Kiszó — 0.68 0.23
	Luborca — 0.23 0.00	Temesvár — 0.00 0.25
	Ung — 0.20 0.12	Beaskerek I. — 0.23 0.22

Az egész test megszabadul a kórnyagoktól és az idegek megerősödnek, emellett a szervezet is erős lesz.

Ideg- és nemibajokat
vérbajokat és gyengeségi állapotot
sok év óta biztos sikerrel gyógyít

Dr. Palócz
v. kórházi orvos, specialista.

Budapest, VII., Kerepesi-út 10.
Rendelés 10—11-ig és 3—6 óráig.
Külön fért és női osztályok. Levélre kimerítő válasz.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyháztisztviselők, valamint más hiteles emberek kedvező szerződés feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányú asztalos- és kártyázó butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.

Bejegyzéskor 25 kor. levélszám beállítására ellenbepontmentes küld fenti cég B. osztálya. 5157

IDEG ÉS NEMI BETEGSÉGEK
radicalis gyógyítására legjobban ajánljuk

Dr. Mitzger
kiváló gyógyhatásairól elismert intézetét

Budapest VI., Teréz-körút 44. I. em.

Millió embernek
A SCHNEIDER-féle

Páfrány-tokocsák (Gátlódó alhajtó)

adták vissza teljes egészségüket.

Pántlikagizsztia
felelős a páfrány-tokocsák által ártalmatlanul nélkül 6 perccel teljesen elhajtják. E kétféle gyógyszer nemcsak a gátlódásban, hanem legyengyében szenvedőket is biztonságosan meggyógyítja.

A pántlikagizsztia tünetei a következők: Az arc pirossága, hányás, fejfájás, székrekedés, a székletben a vér, a vizeletben a fehérje, a vizeletben a fehérje, a vizeletben a fehérje.

TÖRVÉNYESEN VEDVE.
Rendelésnél az életkor megjelölendő.

Számtalan hasznos és halánylatkozat.
Egy eredeti doboz elmentés után utasítással együtt postai útvárral 8 kor., a pénz előleges beállításával 7 kor.

Egyedül valódi kapható:
SCHNEIDER JÓZSEF gyógyszerésznél Reszka, Fő-utca 105. (Dohánygyár szomszédságában.)

Biztos gyógyszer!

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Debrecen.

Pályázati hirdetmény.
Alulírott üzletvezetőség az 1901. esztendő további két évben szükséges pályafentartási fák, deszkák, pallók szállításiának biztosítása céljából pályázatot hirdet.

A pályázati feltételek, méretegyezések és ajánlati minták minden üzletvezetőségnek és kereskedelmi és iparkamárának megtekinthetők, a debreceni üzletvezetőségnek díj nélkül is megszerzhetők.

A pályázati feltételek alapján szerkesztett ajánlatok 1900. évi november hó 20-án déli 12 óráig nyújthatók be a debreceni üzletvezetőség I. osztályánál. A bantépének egy nappal előbb leteendők az üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Debrecen.
(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak. 151824/000 szám.

Pályázati hirdetmény.
Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1901. évben, ill. 1902. év végéig a következő csoportokba sorozott anyagokból felmerülő tényleges szükségletnek kielégítését biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet meg pedig:

I. Szorkafákva.
II. Lenolaj, terpentinolaj, lonolajkeverés és halmájolaj szállítása iránt.
A kiírt tárgyak középegyes cikkeket elűntető gépezetek, melyek egyszerűsített ajánlati mintákkal szolgálnak, valamint a szállítókra vonatkozó részletes módokzat, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamárának megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy-út 73. szám, II. emelet 43. ajtó szám) kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás m. kir. okmánybolyg-gel ellátott ajánlatok lepecsételt legkésőbb I. évi november hó 17. déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál benyújthatók, vagy postán oda küldendők és a boríték ezen külcimmal látandó el:

Ajánlat 151824/000 számhoz.

Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségű minták is. Bantépének gyantán az ajánlat anyag értékének 5% legkésőbb I. évi november hó 16. déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendők.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módokzat bemutatása mellett állítanak ki, nem vételnek figyelembe. Budapest, 1900. évi október hóban: Az igazgatóság.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 26-án.

Tetemre hívás.

Eredeti dalmű 1 felv. (két kép n). Zenéjét szerz. Farkas Ödön. Szövegét Arany János balladája után írta Versényi György.

Személyek:

Bárczy István	Ney D.	Pörösztó	Ney B.
Bárczy Benő	Takács	Vadászmester	Mihályi
Csáky Tibor	Kertész	Kálmán	Kiss B.
Kund Abigél	Kaczér	Kabos	Várdy
Tamas	Szendrőy	Szabolcs	Strósz
Pető	Payer M.	Balázs	Kornay

Coppélia.

Ballet 2 felvonásban. Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 26-án.

A cigány.

Eredeti népszimű dalokkal 3 felvonásban. Irta Szilgityi Ede. Zenéjét Doppler Károly.

Személyek:

Várszeghi	Horvát	Rózi	Hegyesi
Kurta	Hetényi	Ferkó	Latabár
Gyuri	Gyenes	Kisbíró	Körösmezői
Márton	Gabányi	Kondorné	Görgyöznő
Rebeka	Vizvári	Sári	Keczeri
Evi	Ligeti J.	Panni	Demjén
Zsiga, cigány	Uházy	Erzsi	Fábián
Peti	Mihályfi	Egy öreg	Magyari

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 26-án.

Angot asszony leánya.

Vig opera 3 felvonásban. Szövegét írta Clairville. Szíradn és Koning. Fordította Vereri Ödön. Zenéjét szerzette Charles Lecocq.

Személyek:

Angot Clairrette	Szojyer	Cadet	Kunosi
Lange	Margó	Buteux	Erdi
Pomponnet	Gurót	Vilmos	Suriai
Ango Pitou	Palásthy	Louchard	Mitray
Larivaudière	Sziklai	Huszárt	Ódny
Trenitz	Füredi	Amarantse	Láng

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testvérenem üzletkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 26-án.

Coralie és Tsa.

Bobozát 3 felvon. Írták Valabrégue és Hennequin Fordította Heltai Jenő.

Személyek:

Lucienne	Kalmár	Thommerel	Bihari
Laure	Nikó L.	Coralie	Hunyady
Glapissard	Vendrei	Etienne	Hegedűs
Clemence	Harszthy	Liane	Berzsei
Versaquette	Fenyvesi	Hőföhörke	Varsányi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1900. október hó 26-án.

Biaha Luiza asszony mint vendég.

A sárga csikó.

Népszimű 3 felvonásban. Csepregyű Ferencéti.

Személyek:

Bakaj A.	Szerdahelyi	Harasztos	Kovács
Erzsike	Blaha	Gazsi	Déli
Csorba	Szabó A.	Bagó	Ujvári
Ágnes	Siposné	Hegedűs	Várdai
Laci, fiuk	Vidor	Bögös	Tollagi
Gelecséri	Németh	Klarinétos	Marton
Peti	Raskó	Kecskésné	Izsóné

Kezdeté 7 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Péntek, 1900. október hó 26-án.

Páris 1900-ban.

Irta: Salamon Ödön.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Péntárnyítás 7-ker. Az előadás kezdete 8-ker.

Még csak 5 napig Labounskaya

k. a.

Vasárnap, október 28-án délután 1/2 óraker nagy gyermek előadás tételyárakkal.

Az előadás után a Somossy-Mulatótól omnibuszok kelennek minden irányban, ugymint Budára is.

Jegyek elővetelben kaphatók Weiss A. dohány nagytözsde, Károly-körút 26. és a Mulató nappali pénztáránál.

A szeretet virágai

diszítse nek halottak napján minden sirt.

Izléses koszorukat 4 koronától 20 koronáig árusít a

Szervitateri Virágház

(Szervita-tér 10. Gróf Teleki palota).

ahol minden időben friss virágok; mindenféle alkalmakra csinos és olcsó csokrok kaphatók. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban elintézi.

Folies Caprice.

Előzetes jelentés

Néhány nap múlva megnyílik a fényes berendezésű

téli kert

az első emeleten.

KÁVÉ 4 1/2 kg. Cuba kávé 6.93 frtért és 1/4 kg. Császárkoverék teát 1.60 frtért

... küld minden más költség nélkül.

Fratelli Deisinger

eég kávébekeresztai üzlete, FIUME. ARLAP INGYN.

TEA

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.

Ma és minden este SCHREYER, a porzsa sah által kitüntetett hegedűművész hangversenyez. - Számos látogatásért eszedok.

Putzer György vendéglős.

Zongora

hangolását kiváló szakmunkások által végezteti

2 frtért

Sternberg Armin

és Testvére os. és kir. udv. hangszer-gyár

zongora-osztálya

Kossuth Lajos-utca 22.

Károly-körút sarok. Zene-palota.

Ugyanott birneves gyártmányú zongorák és pianók kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.

ZOLA

A pénz. A háboru Nana. egyenként 2 kor. helyett 70 fillérrt kapható a „BUDAPESTI NAPLÓ” kiadóhivatalában, József körút 18.

CRÈME DE FANCHON a 3 sziv ved-jeggyel.

Bőgőre finomító és szépítő arckrém. Legjobb a világon! Arltalmatlan! Zsirtalan!

Ma egyenlő 1 K. egyenlő 2 K. Fértek: „URSIS” gyógyszerár. Budapest, Rakóczy-tér 5. Vízkeré 20 fillér ideért belélt. deze usse frankó.

FOLIES CAPRICE.

Ma 1/2 10 óraker. Ma 1/2 10 óraker.

Szenzációs ujdonság!

A bankóhamisítók.

Eredeti énekes népszimű. Rendező Rott S.

Személyek:

Dr. Szakács Zoltán	Rott S.
Göröncsér András, módos parasztgazda	Steinhardt
Ilus, a felesége	Fereneczky Zs.
Kárász Bálint, községi harangzó	Peterdi Gy.
Trézi, a felesége	Schindlerné
Poncák Simon, korcsmáros	Pfeifer M.
Süvegcs Józsa, parasztleány	Ormai M.
Sari, kőbor cigányleány	St. Lengyel
Sanyi, primás	Fürst B.
Komor Gerzely, budapesti detektív	Echten K.
Tolai Márton, községi segédjegyző	Juhász J.
Muzsikus cigányok, vásárosok. Történik a közelmúltban, egy alföldi helységben. Ponczák korcsmájában.	

Végül:

Aphrodite.

Főurak-

és birtokosoknak az egész országban ajánljuk az ősi és teli idény beálltával szolgáló személyzetüknek dívtatosan és jó, mégis olcsón való kiruhzását.

SCHWARZ M. L.

BUDAPEST, V., Váci-körút 4.

kizárólagos líbrérikereskedése, hol a legnagyobb választékban, minden tárgyságban ugy magyar, mint német bundák, valamint német és francia líbrériak raktáron tartatnak. Különlegesség: hímzett koostiszúr gazdag hímzessel minden szubben és nagyságban a legnagyobb választékban.

Kárpitos és asztalos

butor

Háló-, ebédlő-, szalon-, uri- és leányszobaberendezések, barok, angol, német és seceszió stíleben nálunk kerestett jó minőségben, meglegő nagy választékban, igen olcsó árban mindenkor kaphatók. Vidéki rendelések vászonban csomagolva s biztosítva szállítatnak.

SZABÓ FERENC és Társa

butor-nagyiparosek

Budapest, Kerepesi-ut 12. szám, a Sip-utca sarkán.

10116/1900. számhoz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 6 nagyméltóságának f. évi október hó 19-én 72311. sz. a. kelt felhatalmazása alapján a budapesti m. kir. távbeszélő hálózat előfizetőinek „Cim- és lakásjegyzéke” és „Névsora” címek alatt évenként egyszer, illetve négyszer megjelenő névsorfüzetek és utóbbihoz évenként 8-szor kiadandó „Pótlék”-nak az 1901. és 1902. évek folyamán és pedig minden egyes megjelenés alkalmával legalább 7000 példányban leendő előállításával járó összes könyvnyomdai és könyvkötő munkák biztosítására

f. é. november hó 7-én déli 12 óraker

a budapesti m. kir. távbeszélő hálózat igazgatóságának hivatalos helyiségében (VI. Szeressen-utca 7/9. szám) nyilvános zárt ajánlati tárgyalás fog tartatni, melyben kizárólag csak budapesti nyomdák vehetnek részt.

Az ajánlatok benyújtására vonatkozó feltételek, a részletes szállítási feltételekkel és a kötetendő szerződés tervezetével együtt a budapesti m. kir. távbeszélő hálózat igazgatóságánál, a hivatalos órák alatt betekinthetők és két (2) kor. lefizetése ellenében esetleg megszerezhetőek.

Budapest, 1900. október 22.

A budapesti m. kir. távbeszélő hálózat igazgatósága.

BUTOR.

Üzletünk áthelyezése miatt az összes raktáron levő készletünket mélyen leszállított árakon adjuk el, u. m.: háló-, ebédlő-, szalon- és uriszoba berendezéseket, menyasszonyi kelen-gyéknel külön árengedmény, kétévi jótállás mellett.

PATYI KÁLMÁN és TIVADAR (Testvérek)

hazai butoripar-telepe, Kossuth Lajos-utca 11. sz.

Üzletünk kizárólag Kossuth Lajos-utca 11. szám.

Egy Millió nyerhető

Eddig

5

Milliót fizettünk ki vevőinknek nyereségükért.

Összetévesztések elkerülése végett pontos címet kérünk.

Osztálysorsjegyek

„Mercur“

Bank- és Váltó-üzlet Részvény-Társaságánál

Budapesten,

csakis IV. ker., Váci-utca 37. sz. (saját ház).

Egész sorsjegy	12 kor.	— fill.
Fél	6	—
Negyed	3	—
Nyolcad	1	50

Megrendelések legelőnyösebben **postautalványon**. Utánvételes rendelések a nagyobb költség miatt elkerülendők.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett **gazdag kórházi tapasztalatai** alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legelőnyösebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: **hugycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilit, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az öntertőzésből támadt idegbetegségeket.**

Meglepő az eredmény férfui gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszerek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).

Bejárát a lépcsőnél. Külön váróterem.

Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Női betegségeket,

mint egyáltalában kifolyást és méhajtást fel-tűnő gyorsan gyógyítja az általában előállított **Lysoferrin**. Ez az befecskendezendő por kettős hatással bír: **adhat a új fehérhólyagnál, anyaméhhurutnál és az anyaméhgyulladásnál, valamint minden más tartós női bajnál.** 1 doboz ára 3 korona és egy dupla doboz ára 5 korona.

Erőmegújító-elixir,

hatásban a mai napig utól nem ér szer mindennemű **gyöngegségi bajoknál, de különösen elgyengült férfiak (impotentia) ellen kitűnő szer, valamint vérszegénység, aszkor, ideggyengeség, valamint nők magtalanágánál és önkénytelen magtalanágánál.** Egy kis üveg ára 5 korona és egy dupla üveg 8 korona.

Injectio Lysoferrin és Capsulae Lysoferrin

Kitűnő szer gonorrhoeás, kifolyásosnál s hugycsőgyulladásnál, még ha savulak is, gyorsan és biztosan gyógyítat, már néhány befecskendezés és Capsulae bevétele elegendő, hogy a leghevesebb folyást megszüntesse. Egy üveg injectio Lysoferrin 2 korona és 1 doboz Capsulae 2 kor. **Figyelem!** megrendelések gondosan eszközöztetnek. — 5 koronán felül a grandjeleseknek csomagolás nem számláltatik. Számos hálaírat van, kiknek fonteltái szerek segítettek.

Mint egyedül valódián kapható:

Erős Aladár

gyógyszertárban

a Szent Jánoshoz Nagykirályiúton 6. szám.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteltel és közönséget folytán ezen ügyedásod óta fennálló rendelés-intézet a legelőnyösebben ajánlható.

Rendelő-intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugycsőfolyásokat és sebeket, az öntertőzés utó-haját, az elgyengült férfiak, magtalanok, a bujakór utóidegcsomókat, nőknél fehérhólyagot, bármennyire idülték is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanág egyrészt (fokozója és bőségteljes-géket gyógyít) új gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és olcsón.

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész és szülész-dor, volt császári kir. oszt. főorvos

RENDEL: naponta 4. ó. 10 óráig, este délután 4 óráig, este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legelőnyösebb figyelemmel válaszolattik és gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NÉPSZERŰ FEMUTATÓ** (már 15-ik kiadásban megjelen) — neml betegségek és azok ószterű gyógykezelésének című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól beismarolva lesz elküldve, 1 frt bekielése mellett bérmentve vagy 50 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. — II. A neml élet ébredése. — III. Az öntertőzés és az éjjeli macomások. — IV. Hugycsőbajok (trippa) és hugycsőgyulladások. — V. A bujakór (syphilit). — VI. Fehérhólyag. — VII. Elgyengült férfiak. — VIII. Női magtalanág. IX. A ivarszervek megbetegedéseinek megelőzése, prostitúció.

Magyar kir. államvasutak. Budapest, jobbparti üzletvezetőség.

Pályázati hirdetés.

A m. kir. Államvasutak bpesti jobbparti üzletvezetősége, a vonalai részére 1901. évben szükséges pályafenntartási fák szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1901. évi megközelítő szükséglet, mely a megrendelés alkalmával korlátlanul felelhető, vagy leszállítható, alább van felsorolva, a végleges megrendelés, mely alkalommal az 1901. évben szállítandó fák pontos mennyisége és méretai szállítóval közöltetni fognak, folyó évi december hó végéig fog megtörténni.

150 köbméter erdei fenyő deszka, 186 köbméter jegenye fenyő deszka, 45 köbméter luc fenyő deszka, 6 köbméter jegenye fenyő deszka szélmezeten, 0.87 tölgyfa deszka, 193 köbméter jegenye fenyő palló, 18 köbméter luc fenyő palló, 8 köbméter vörös fenyő palló, 11 köbméter jegenye fenyő palló szélmezeten, 61 köbméter tölgyfa palló, 34 köbméter vágott luc fenyő fa, 6 köbméter faragott vörös fenyő fa, 182 köbméter faragott puha fa, 109 köbméter faragott tölgyfa, 31 köbméter faragott puha szálfa, 3 köbméter faragott tölgy szálfa, 10000 folyó méter vágott puha fa, 190 darab puha fa-szélmezéska, 159.000 drb. fedő zsindely, 2170 drb. tölgyfa süritési léce, 6100 drb. puha süritési léce, és különféle kerítési anyagok, egyúttal oszlopok és radak. A fák szállítása 1901. évi február hóban kezdendő meg, s 1901. év április hó végéig fejezendő be.

A fák 2 csoportra osztott részletes méretjegyzékeit, melyek egyszerűs-mind ajánlati úrlapokat képeznek, a hozzácsatolt „pályázati és szállítási feltételekkel” együtt, a bpesti jobbparti üzletvezetőség (Budapest, Külső-Kerpesi-ut nyugdíj házasport 2. szám) anyag beszerzési osztálya szolgáltatja ki díjtalanul, esetleg küldi meg posta útján.

A pályázati feltételek értelmében kiállítandó ajánlatok 1900. évi november 16-án déli 12 óráig nyújtandók be, a bánatpénz 1900. évi november 15-én déli 12 óráig teendő le.

Budapest, 1900 október hóban.

Utánnyomás nem díjaztatik

Az üzletvezetőség.

Hotter diätetikus állatgyógyászati praeparatumai, az ujkor legkiválóbbjai.

Hotter sertéspora

I. és II. szám.

Legjobb diätetikus szer az étkezd, tehát a sertések hizásának előmozdításához, orbáncnál különösen bevált. A II. szám hasmenésnél használandó.

Agrii-táppor

lovaknak és szarvasmarháknak. I csomag 80 kr.

Kitűnő pótlék az abrakhoz, hogy az állat egészséges és erős maradjon, vese-, máj-, hólyag- és idegbajoknál használandó.

Hotter-treningsüvidja,

mosóvíz lovaknak és szarvasmarháknak I üveg 1 frt 20 kr. Az inak és izmok a legmagasabb korig is friss erőben tartja, a legelőnyösebb munkát és treninget kiállja. Me-erőtelésekből származó bajoknál mint borságnál, rheumánál és merovagnál is legelőnyösebb eredménnyel használati.

Hotter absorbinója,

koz. mosóvíz lovaknak. 1/2 üveg 6 frt, 1/3 üveg 3 frt 50 kr. Elővált mindenféle kórvét és záros lerakást, anélkül, hogy a szőri elpusztítaná. Erősít meztámadott és gyenge inakat, elővált és elpusztít az izmoktól minden butyokot és megakad minden gyuladást; különösen bevált epenél, csülökfájásnál, gumónál, vastag vértelknél, elővált butyokot a inakról, vastag hókat, daganatot, a hók-osa telépnak. Elővált a térd remegése, és gyógyít mindenféle zúródást.

Főraktár: Apotheke „zum heil. Josef”, Wien XII/2, Schönbrunnerstrasse 184-K. — Főraktár Budapest Dr. Buday Emil városi gyógyszerára IV, Városház-tér, Dr. Egger Leo és Egger J. Nádor gyógyszerára VI, Váci-körút 17. és Török J. gyógyszerára Budapest, Király-utca 12. sz. — Raktárak a legtöbb gyógyszerár és droguériában. — A védjegyre ügyelni tessenek.

Butor

kézpénzért vagy részlet-fizetésre legelőnyösebben

FUCHS BODOG-nál

BUDAPEST, József-körút 26. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Minden szö egyszerű beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fill.

APRÓ HIRDETESEK

A hirdetésekre díjmentesen az felvilágosítást a kiadóhivatalt: József-körút 18. szám.

Lévelelbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza srtkéses bélyegyet kell mellékelni.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Olcson vásárolni mindent Drágán eladni mindent

Alkalmazást kapni Munkaerőt találni

Potom pénzen veheti most már mindenki hasznát a nyilvánosságnak, mert előbörítők a hirdetői bélyegyet.

Például: Ez a hirdetés csak 32 fillérbe kerül:

Szabályozók azonnal felügyelők keresek két látnyegyet... Ez 42 fillérbe: Nevelőnőket keresek két látnyegyet...

Ez 41 fillérbe: Kéreszek jókárban lévő zongorát... Ez is 41 fillérbe: Háziorvos keresek két látnyegyet...

Ez 46 fillérbe: Szobátárs keresetek külföldi utazásra... Ez 53 fillérbe: Szabóné világos bútorozott szobát...

Ez 60 fillérbe: Irodaszolgálat 15 bizonyítványokkal rendelkező, azonnal felvilágosított, azonnal felvilágosított... Ez 73 fillérbe: Házfelügyelői felügyelői vagy irodaszolgálati felügyelői...

KERESLET. Intelligens, ki már 20 évig volt, kasszát vezet, azonnal felvilágosított, azonnal felvilágosított... Fűszer és csemegék keresetek november 1-től... Fűszer és csemegék keresetek november 1-től...

Teljesen különbejárta, lépcsőházból nyitó szobát keresek a József-körúton, lehelőszobával, meleg víz, kávéház, kávéház, kávéház...

Irodagyakornok, ki a magyar és német nyelvet írásban és szóban bírja, részvételre ajánlom azonnal bejelentkezni...

Kisasszony keresetek, közel a fővárosban, kis konyhával, illik polgári oktatásra, 4 hónapra...

Helyi ismeretű, bíró ügyökön előnyös feltételek mellett felvételt. Jelentkezni a... Keresetek...

KINÁLAT. Egészen új magyar rúta kintő anyagból, közepetmértre való, hozzávaló lakosság s kalappal egytől...

Kisadó szoba a Népszínház szomszédságában egy csinosan burtozott, tiszta, világos teljesen...

Nevelőnő ki a magyar és német nyelvet, ügyvezető az elemi iskolai tantervnek ismerésével...

A Kossuth Lajos-utóban II. em. egy világos udvari lakás, 2 szoba, konyha, előszoba, stb. 290 ft. Garcon lakásnak is alkalmas.

Sírköszörvek és dílművek, a magyar művirággyűjtemény VIII. Maria-utca 6. Gyári árak!

Különösen finom papirtól és apró tessztől... Irodai leendőket a dílművek irákban...

Remington írógépek kifogástalan állapotban, ma minden egészen új, előző. Megkezdés és kipróbálás Budapesti...

Teljesen új villa megvásárolás csak 1000 forint költséggel. A villa Budapestben a világhírű...

Jobb néri házakban szék, emelet ajtóval, csillag, csillag, csillag, csillag, csillag, csillag, csillag...

Két darab alig használt 10-ös kintő 10-ös Lancaster vadászgépet... Teljes ellátást kaptak 2-3 intelligens fiatal ember...

Házlátogatónak ajánlok két gyönyörű III. éves tanárjelölt. Gőndör Andor, Keresetek...

Ruha-varróné kintőben lévő öltöző, vállalkozó, melyet a saját lakásán készített el. Renoválással is bővebben...

Egy ház 1 emeleti, 600 [?] 600, előszoba, konyha, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő...

Csemegésztől 5 kg-os postaköszörvekkel legújabb Lancaster vadászgépet... Szenczáción új díjmentes regény...

Egy kis paradicsom romok villa 600 [?] 600, előszoba, konyha, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő...

Nevelőnőket, gyermekket, gyermekek, gyermekek, gyermekek, gyermekek, gyermekek, gyermekek...

Kintő szabóné előzől bélyegzők szobai és varrti tanításra, előzől munkájára...

Élhető Lancaster vadászgépek, egy 12-ös (Lancaster), egy 10-ös (Lancaster)...

Tízmentes vaszkenő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő...

Zongora. Bőszendőre-600 májdomén új; zongora keveset használt; Mignozongora...

Szenzációs újdonság! Most jelent meg újabb Dosztojevskij M. Fedor (az oroszok Shakespeareja) Raszkolnyikov című világhírű regénye.

Szabó Endre, a jeles orosz litterátor fordításában 2 vaszkó kötet díszes kiadással 4 kor. Dosztojevskij Raszkolnyikov című szenzációs regénye...

Valamikor megszokhattuk az a csoda, hogy az apró hirdetések helyéig és arról elavultak...

Uj korszak. A házaspár közelebbi jelezte a múlt század történetét való...

Legjobb áron vásárolni a kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő...

Egy Meidinger kályha eladó Andrássy-út 24. II. em. belső a Lipóczy-utca 10. jobbra. 700

Ritka alkalmi vétel. Budapesti Keresetek Keresetek és a főtérre látványos vagy kereskedelmi alkalmi lakások...

Karácsonyra emlékek ajándéknak kiválóan alkalmas. Egy dílművek, dílművek, dílművek, dílművek, dílművek, dílművek...

Legjobb áron vásárolni a kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő...

Egy Meidinger kályha eladó Andrássy-út 24. II. em. belső a Lipóczy-utca 10. jobbra. 700

Ritka alkalmi vétel. Budapesti Keresetek Keresetek és a főtérre látványos vagy kereskedelmi alkalmi lakások...

Karácsonyra emlékek ajándéknak kiválóan alkalmas. Egy dílművek, dílművek, dílművek, dílművek, dílművek, dílművek...

Legjobb áron vásárolni a kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő...

Egy Meidinger kályha eladó Andrássy-út 24. II. em. belső a Lipóczy-utca 10. jobbra. 700

Ritka alkalmi vétel. Budapesti Keresetek Keresetek és a főtérre látványos vagy kereskedelmi alkalmi lakások...

Karácsonyra emlékek ajándéknak kiválóan alkalmas. Egy dílművek, dílművek, dílművek, dílművek, dílművek, dílművek...

Legjobb áron vásárolni a kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő, kintő...

Egy Meidinger kályha eladó Andrássy-út 24. II. em. belső a Lipóczy-utca 10. jobbra. 700

Ritka alkalmi vétel. Budapesti Keresetek Keresetek és a főtérre látványos vagy kereskedelmi alkalmi lakások...

Karácsonyra emlékek ajándéknak kiválóan alkalmas. Egy dílművek, dílművek, dílművek, dílművek, dílművek, dílművek...

Lukács Vilmos a magyar kir. szab. osztályvezető főokl. utója bankjából vezényel

Butor hitelre szolid árak és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Felvilágosítással szolgál

Varga Ignác hitelfőnök BUDAPEST, IV. Koronaherceg-utca 2., butoraktárban.

Rothberger Jakab, Kristóf-tér 2. 1-ső emelet. Használt férfitruhák legmagasabb árban vesz Weisz Lipót.

Pesti művelt társalgó. Nélkülözhetetlen közhírosítandók száma, kik a társaságban szerepelni akarnak...

„Molnár Lapja” lapja. Kiadóhivatal: Budapest, József-körút 18.

Várkonyi Dezso Szegény legények. A régi betyár romantikából való négyen a régi újságírók gárdájának...

Nevelőnőket francia, angol és német nyelven, okl. magyar tanítónéket, minden nemzetiségű bonyolult és gyermeknevelőnőket...

Varga Pál cimbalomgyártóval megjelölt Cimbalom iskolából egy hét által tanító segélye nélkül megtanulhat cimbalomozni bárki...

FRIED A. óras és ékszerész Keresetek-ut 2. szám. Uj aranyozó, melyet bárki azonnal meghozhat...

Butorok egy képzésért mint, a legújabb fizetésre a legújabb fizetésre a legújabb fizetésre...

Kerécs Todor-nál, Budapest, Kristóf-tér. Főnkészletűnőket készítenek gyorsan, egyszerűen...

Erzsébet-körút 23. I. emelet. Ertekezlet: reggel nyelvet este heti. Irasbeli megkeresésekhez válaszleveleket esztendőnk...

Ertekezlet: reggel nyelvet este heti. Irasbeli megkeresésekhez válaszleveleket esztendőnk...

Ertekezlet: reggel nyelvet este heti. Irasbeli megkeresésekhez válaszleveleket esztendőnk...

Ertekezlet: reggel nyelvet este heti. Irasbeli megkeresésekhez válaszleveleket esztendőnk...

Ertekezlet: reggel nyelvet este heti. Irasbeli megkeresésekhez válaszleveleket esztendőnk...

Ertekezlet: reggel nyelvet este heti. Irasbeli megkeresésekhez válaszleveleket esztendőnk...